

Riksdagens protokoll

2008/09:55

Tisdagen den 13 januari

Kl. 13.30 – 15.57

18.00 – 19.43

Protokoll
2008/09:55

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 15–19 december.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade

att *Lage Rahm* (mp) avsåg sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet,

att *Mats Pertoft* (mp) avsåg sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet,

att *Helena Leander* (mp) avsåg sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och

att *Tina Ehn* (mp) avsåg sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden

Talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp anmält *Mats Pertoft* som suppleant i finansutskottet, *Helena Leander* som suppleant i civilutskottet och *Per Bolund* som suppleant i försvarsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden.

Talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet

Mats Pertoft (mp)

suppleant i civilutskottet

Helena Leander (mp)

suppleant i försvarsutskottet
Per Bolund (mp)

suppleant i trafikutskottet
Per Bolund (mp)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Per Bolund (mp)

suppleant i EU-nämnden
Per Bolund (mp)

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *onsdagen den 14 januari* skulle interpellationssvar efter partiledardebatten utgå.

Partiledardebatten kl. 9.00 skulle äga rum enligt tidigare planering.

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2008/09:189 om skärpt tillsyn av förskoleföretagen

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Veronica Palm har frågat mig om jag avser att ta initiativ till ett regelverk som ger kommunen bättre verktyg att kontrollera enskilda aktörer inom förskolan samt om jag avser att ta initiativ för att personalen i enskild förskoleverksamhet ska få samma meddelarfrihet som personal inom kommunal förskoleverksamhet.

Skollagen ger redan i dag stora möjligheter för kommunen att kontrollera enskilda aktörer inom förskolan. Ett bolag som vill driva en förskola måste ha tillstånd av lägeskommunen. Verksamheten står dessutom under tillsyn av kommunen, som har rätt att inspektera verksamheten och inhämta de upplysningar och handlingar som krävs för detta.

Statens skolinspektion har tillsyn över hur kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar i fråga om enskilt bedriven förskola. Hur en kommun väljer att utforma sin tillsyn är ytterst en kommunal fråga, som inte ytterligare bör regleras av staten.

Yttrande- och informationsfrihet är grundläggande principer i vår demokrati. Meddelarfrihet gentemot det allmänna tillkommer alla, och den har bland annat genom reglerna om anonymitetsskydd och förbudet mot straffrättsliga sanktioner ett grundläggande skydd i tryck- och yttrandefrihetsgrundlagarna.

Det är alltså inte så att anställda inom den privata sektorn saknar meddelarfrihet, men eftersom grundlagsregleringens regler avser offentliga organ blir inte skyddet för privatanställda detsamma. Den parlamentariska Grundlagsutredningen föreslår emellertid ingen förändring när det gäller meddelarfriheten.

Sammanfattningsvis har en kommun redan i dag stora möjligheter till insyn i enskild förskoleverksamhet. Regeringen har också genom att inrätta en förstärkt statlig skolinspektion kraftfullt ökat resurserna för bland annat den statliga tillsynen.

Anf. 2 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

För oss som bryr oss om hur skatteresurserna används och som bryr oss om att våra barn har en bra förskola och att omsorgen för de äldre är bra är det här viktiga frågor.

Det handlar både om verksamheten för dem det berör och om att de pengar som vi väljer att betala används rätt.

Kommunalarbetareförbundet i Stockholms län har gjort en granskning av 146 företag som bedriver verksamhet för 2 000 äldre i hemtjänsten och 3 000 barn i förskolan på enskild basis i Nacka och Täby, och den visar oroväckande resultat.

Närmare hälften av företagen lämnar ingen årsredovisning till Bolagsverket. Vart femte företag hade anmärkningar för obetald skatt, moms eller skulder till stat, kommun eller enskild.

Närmare hälften av dem som hade lämnat en årsredovisning hade anmärkningsvärt höga externa kostnader, något som skulle kunna tyda på luftfaktureringar eller ekonomisk brottslighet. Och en tredjedel visade låga eller inga pensionsinbetalningar för sina anställda.

Om man är positiv till att kommunal verksamhet också drivs i privat regi med offentliga medel och om man lever i den valkrets som både statsrådet och jag gör – en tredjedel av alla förskolebarn i Stockholms kommun går i en enskilt driven förskola – riskerar den här typen av *risk* för ekonomisk brottslighet och ekonomisk brottslighet att underminera hela förtroendet för förskoleverksamheten.

Om man tycker att det är viktigt att valfriheten ska finnas måste man också tycka att det är viktigt att skattebetalarnas pengar används rätt. Slår man vakt om valfriheten måste man nämligen vara kompromisslös i fråga om att slå vakt om att skattebetalarnas pengar används rätt. Och de verktyg som finns i dag räcker uppenbarligen inte.

Därför är det djupt oroande när Kommunals undersökning visar att kommunerna, Nacka och Täby, inte har varit intresserade av att följa upp eller granska de företag som de betalar pengar för att driva verksamhet. Men det är också – och det är väl därför vi har en debatt i den här kammaren – oroande att de lagliga möjligheterna att ingripa om något inte står rätt till är för begränsade.

Om man jämför skollagen med alkohollagstiftningen, vilket man skulle kunna göra, visar det sig att krogarna granskas mycket hårdare än förskolorna.

Om man vill starta en pub och vill ha alkoholutskänkning granskas man först i fråga om man är lämplig eller inte. Sedan kan man med omedelbar verkan, om det visar sig att man inte är lämplig, fråntas tillståndet. Man kan också, om man missköter sig, förhindras från att driva sådan verksamhet i framtiden.

Det är inte rimligt att det ska vara svårare att granska dem som ansvarar för barnens förskola än dem som ansvarar för att utskänka öl och vin. Det räcker inte med att kunna granska företagen, utan man måste också kunna granska och kontrollera de personer som står bakom företagen och kunna ingripa omedelbart.

När regeringen förstärkte den statliga skolinspektionen instämde vi i det. Min fråga till statsrådet är nu: Kan regeringen vara beredd att instämna i att även kommunerna ska få ökade möjligheter att göra sin del, att lagstiftningen ändras så att kommuner och landsting kan granska företag inom omsorgerna åtminstone lika grundligt som man granskar krogen? Det handlar om att kunna säga upp ett avtal för ett företag som uppenbart inte sköter sig.

Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag delar naturligtvis helt och hållet uppfattningen att det bara ska finnas seriösa aktörer som bedriver fristående och privat verksamhet inom förskoleverksamhet.

Vårdbranschen faller väl på någon annan ministers bord, men principerna blir naturligtvis desamma över hela den offentliga sektorn.

Det ska bara vara seriösa aktörer. Därför måste det finnas en noggrann tillståndsprövning, en noggrann tillsyn och också regler för hur man blir av med tillstånd eller blir av med avtalet om man inte sköter sig.

Jag menar att det i huvudsak är så att sådana regler finns, och i den mån de inte finns kommer det att skärpas i kommande skollagstiftning och med den skolinspektion som den här regeringen har inrättat. Den föregående riksdagsmajoriteten och Socialdemokraterna avsåg gång på gång den skolinspektion när vi föreslog den i opposition. Nu accepterar ni den. Det är bra. Men den statliga skolinspektionen inrättas alltså just nu. Den inrättades i höstas, och den får ordentliga muskler att utöva tillsyn.

Förskolan är ju ett kommunalt ansvar. Därför är det precis som interpellanten säger. Den ansvarsfördelning vi har innebär att det i första hand bör vara kommunerna som utövar tillsyn över fristående förskolor.

Kom gärna med förslag på hur det skulle kunna utökas, men den lagstiftning vi har på detta område har riksdagen varit helt enig om. Precis som jag sade i mitt inledande inlägg är möjligheten för kommunen mycket stor att gå in och begära ut alla möjliga handlingar av ett företag som vill bedriva privat förskoleverksamhet. Några kommuner kan välja att inte utnyttja den möjligheten – det är inget vi kan bestämma om här i riksdagen. Men befogenheterna för en kommun att gå in och granska både det ena och det andra är mycket omfattande om man vill ha del av kommunala skattepengar för att till exempel bedriva förskoleverksamhet.

Man kan dra in tillståndet. Det är kommunen som beslutar om att dra in tillstånd för enskilda förskolor. Den kommun vi befinner oss i precis nu, Stockholms kommun, har dragit in tre tillstånd under denna mandatperiod – jag tror inte att det drogs in några tillstånd under förra mandatperioden. Men här har det dragits in fler tillstånd för att man är tuff mot enskilda aktörer när de inte sköter sig.

Det är mycket som står på spel för ett företag, så det är klart att den enskilda aktören måste kunna överklaga ett beslut och få det prövat rätts-

ligt. Men kommunerna ska vara tuffa när det förekommer oegentligheter. Det är det ena.

Den andra delen av frågan som Veronica Palm tar upp i sin interpellation handlar om meddelarfriheten. Det är grundlagsreglerat. Jag kan konstatera att det bara är en vecka sedan ungefär som alla partier i enighet lade fram förslag om förändringar i grundlagen. Här är alla överens om hur meddelarfriheten ska utformas. Det finns ingen skillnad mellan partierna.

I den mån Veronica Palm försöker antyda att vi inte skulle vara intresserade av det är det helt fel. Det var liberaler som införde meddelarfriheten en gång i tiden. Den är mycket viktig. Jag är glad att vi är helt överens om hur det ska utformas i lagstiftningen.

Jag tycker att det är bra att frågan kommer upp. Jag delar uppfattningen att det är mycket viktigt att det finns långtgående befogenheter vad avser tillsyn, kontroll och att vara tuff när det behövs. Jag är glad att vi är överens i denna riksdag om hur reglerna ska vara utformade på nationell nivå.

Anf. 4 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Statsrådets svar på frågan om meddelarfrihet är intressant. Det blir än mer intressant när han upprepar det. Statsrådet konstaterar att meddelarfriheten är sämre för privatanställda än för offentligtanställda. Han lämnar frågan med det konstaterandet.

Dessutom hänvisar statsrådet återigen till Grundlagsutredningen. Men yttrandefrihetsfrågorna behandlades ju inte i Grundlagsutredningen. De är hänvisade till Yttrandefrihetskommittén som också har på sitt bord att behandla meddelarskyddet.

Statsrådet Björklund har en egen chans att påverka det här. Han tillsatte utredningen om vilka villkor som ska gälla – lika villkor för fristående skolor och kommunala skolor. Men inte heller där fanns det i direktiven med något om de anställdas meddelarfrihet.

Det är en viktig fråga. Det vore rimligt att anställda på friskolor och på fristående förskolor som är helt offentligt finansierade hade samma skydd och samma rättigheter som anställda i den kommunala skolan, både för de anställdas trygghet och för vår trygghet. Vi skattebetalare finansierar en verksamhet för att vi vill att barn ska ha en bra uppväxt. Det ska vara samma verktyg, som meddelarfriheten är, att stärka rättigheterna och möjligheterna att se om det är några oegentligheter.

Jag tycker att det vore rimligt att statsrådet hade en åsikt om detta. Vore det inte bra att ha lika skydd och rättigheter för anställda i kommunal verksamhet som i fristående verksamhet som är helt finansierad kommunalt? Jag tycker att statsrådet borde ha en uppfattning här.

Det är min fråga: Vad tycker statsrådet?

Statsrådet har rätt i att liberaler införde det. Det är en av de viktigare sakerna som liberaler har gjort i det här landet. Folkpartiet har en lång och stolt tradition när det gäller yttrandefrihetsfrågor. Men yttrandefrihet får aldrig vara förbehållen dem som uppfattas som samhällets elit. Yttrandefrihet måste omfatta alla. Precis som för alla andra mänskliga rättigheter är det viktigt att den omfattar dem med de svagaste positionerna i samhället. Det handlar om dem som är svaga för att de har en otrygg an-

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

ställning, ett svagt kontaktnät, låg utbildning eller helt enkelt inte har råd att göra sig obekväma hos sin arbetsgivare.

Meddelarskyddet är viktigt för verksamheten men också för att den som är anställd i en verksamhet som inte fungerar ska våga ta steget att meddela att något inte fungerar.

Anser statsrådet att det är riktigt med ett sämre meddelarskydd när jag som skattebetalare finansierar en förskola som drivs i enskild regi än när jag som skattebetalare finansierar en förskola som bedrivs i offentlig regi?

Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag står bakom de lagar och regler som är stiftade. Det är den förra regeringen som har infört dem. Jag tycker att de är alldeles utmärkt avvägda.

Att man har olika typer av reglering för offentlig och privat verksamhet har inte sin utgångspunkt i om det är förskoleverksamhet eller inte. Politiken och det allmänna har en makt som är mycket långtgående. Det är för att skydda mot politiskt maktmissbruk som många av dessa regler finns. En tjänsteman i det offentliga ska kunna berätta om oegentligheter. De reglerna är särskilt starka när det gäller det allmänna och det offentliga.

Det har vi varit fullständigt överens om i denna riksdag. Om Socialdemokraterna vill ändra det vore det en väldig ompositionering. Det är ett fundament i en rättsstat som Sverige att man har den typen av reglering.

Veronica Palm försöker blåsa upp en stor skillnad mellan Socialdemokraterna och regeringen som inte finns. Vi är helt överens om alla de här lagarna och reglerna.

Jag förstår inte riktigt detta om det inte vore så att man kan ana att Veronica Palm vill misstänkliggöra privata aktörer, att det är det som det egentligen går ut på. Det fanns knappt någon enda mening i Veronica Palms första inlägg som inte kopplade ihop ordet enskilda förskolor och ekonomisk brottslighet. Det är precis som om varenda förskollärare skulle vara en potentiell ekonomisk brottsling, åtminstone om de är privata.

Jag tror inte på det. Det finns säkert de som inte sköter sig. Det finns det i det offentliga också. De ska granskas. Man ska vara tydlig. Om det beläggs att de inte sköter sig ska de inte få bedriva den här verksamheten. De ska bli av med tillståndet, punkt slut. Stockholms kommun är fördömlig tycker jag när man har dragit in tre tillstånd. Att försöka misstänkliggöra enskilda aktörer bara för att de inte är anställda av stat och kommun tycker jag är att gå 25 år tillbaka i tiden, Veronica Palm.

Vi ska ha tydliga regler, och jag är väldigt glad att vi har tydliga regler i Sverige. De blir ännu bättre med den nya statliga skolinspektionen som den här regeringen nu inrättar. Dessutom kommer jag senare i år att lägga fram ett förslag till riksdagen om en helt ny skollag som också kommer att bli tuffare när det gäller tillstånd, tillsyn, insyn och sanktioner, mot både offentliga och privata aktörer.

Det är inte riktigt hederligt när Veronica Palm försöker göra gällande att det skulle finnas någon skillnad i synsätt om vilka regler som ska gälla. Vi har varit helt överens när det gäller reglerna om tillsyn och

insyn i fristående skolor och förskolor. Ni har röstat för vårt förslag om en statlig skolinspektion. När det gäller grundlagarna finns det ingen skillnad på de här punkterna som rör yttrandefrihet och meddelarfrihet. Det råder en bred enighet, och det är väldigt bra.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 6 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Politik måste bedrivas utifrån den verklighet som vi lever i. Den verklighet som vi lever i är en verklighet med flera fristående aktörer som driver verksamhet med offentliga medel. Det tycker jag är bra. Därom ska det inte råda några frågetecken. Det tycker jag är bra. Men just därför är det än viktigare att följa utvecklingen. Hur hanterar vi det här? Världen är föränderlig. Verkligheten ändras.

Jag vill också göra tydligt att jag inte har några som helst ambitioner – jag blir upprörd när Jan Björklund antyder det – att inskränka yttrandefriheten. Det är det rakt motsatta. Verkligheten förändras. Det är inte längre bara kommunanställda förskollärare och barnskötare – sådana finns fortfarande, jag är en av dem – som jobbar i förskoleverksamhet. Fackförbundet Kommunal organiserar också privatanställda. Då måste verkligheten följa med. Verkligheten måste finnas där människor är.

Därför vill jag backa tillbaka och säga att jag vill utveckla politiken utifrån den verklighet som finns i dag. I vår kommun, där Jan Björklund och jag lever, går 30 procent av barnen i enskilda förskolor. Då måste vi formulera en politik som fungerar också för de barnen och de föräldrarna. Det handlar om tryggheten att ha bra förskolor och att skattepengar används på rätt sätt för alla barn. Då räcker inte lagarna. Det är uppenbart att kommunerna behöver få ökade lagliga möjligheter att se till att det fungerar, när det är lättare att kontrollera krogar och dra in utskänkningstillstånd för dem som inte fungerar än vad det är att se till att ungarna har en bra verksamhet i förskolan som är finansierad skattemässigt. Meddelarskyddet för de anställda behöver stärkas också för dem som jobbar hos privata aktörer.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Som jag sade i mina tidigare inlägg råder det nästan oinskränkta möjligheter för kommunerna att begära in alla de handlingar och uppgifter de vill. Anser kommunen att ett företag inte sköter sig kan de dra in tillståndet. Det är väldigt enkelt. Det är inte så att det skulle vara väsentligt lättare när det gäller utskänkningstillstånd.

I Stockholms kommun har man under de senaste två borgerliga åren dragit in tre tillstånd för fristående förskolor. Socialdemokraterna gjorde det aldrig. De förskolor för vilka tillståndet nu har dragits in fanns ju då också, men man avstod. Det handlar om att våga vara tuff som kommunalpolitiker, och har vi tuffa kommunalpolitiker drar de in tillstånden när det behövs. Det ska de naturligtvis göra. Det är helt rätt. Reglerna finns, men det är klart att en del kommuner är för mesiga. En del kommuner vill kanske inte. Men reglerna finns där. Det är bara att dra in tillståndet om man tycker att de missköter sig.

Det kan förstås inte ske godtyckligt, utan det måste kunna överleva en rättslig prövning. Men jag utgår från att även interpellanten anser att den som blir av med tillståndet måste kunna få överklaga det och få en rättslig prövning efteråt.

Jag är sammanfattningsvis väldigt glad över att denna kammare är enig om de regler som ska gälla. Om interpellanten har någon annan uppfattning får hon väl nästan bråka med sitt eget parti först, för Socialdemokraterna och de borgerliga har varit överens om dessa regelverk. Vi skärper dem nu ytterligare med både en statlig skolinspektion och en ny skollag där det blir ytterligare tuffa åtgärder i form av olika sanktioner som kommer att föreslås mot både enskilda och offentliga aktörer som inte sköter sig, allt för att barnen och eleverna ska ha en god kvalitet på sin förskola eller skola.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:177 om erkännande av folkmorden i Turkiet

Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att Sverige ska erkänna folkmorden på pontiska greker och andra kristna minoriteter i Mindre Asien samt för att EU och FN ska verka för ett internationellt erkännande beträffande samma fråga.

Jag vill i allt väsentligt hänvisa till det svar jag gav Mats Pertoft på en likartad interpellation i oktober 2007 – 2007/08:41, och ser ingen anledning att nu upprepa vad jag då sade.

Anf. 9 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag vill först tacka utrikesministern – men inte för svaret eftersom utrikesministern inte lämnade något svar på min interpellation. Att hänvisa till svar i en annan debatt är ett minst sagt underligt sätt att föra en fri debatt om en så pass allvarlig fråga som folkmorden.

Jag vill inleda lakoniskt med några historiska fakta om händelser som har haft en stor betydelse för många människor. Mellan 1915 och 1924 miste nästan tre miljoner människor i kristna minoriteter livet i det dåvarande Osmanska riket. Folkmordet på pontiska greker och andra kristna minoriteter i Mindre Asien är dokumenterat av tidens diplomater och ögonvittnen. Det finns fakta och beskrivningar i flera statliga arkiv, bland annat i Sverige, Finland, Tyskland och Österrike.

Frågan om folk mord är inte bara en fråga för historien, utan det är en del av nutiden. Journalister, författare och oppositionsledare har förföljts, trakasserats och fängslats för att de har talat öppet om folkmordet i Turkiet. Några exempel är journalisten Dink och Nobelpristagaren Pamuk.

Många av de drabbade och deras barn och barnbarn är bosatta i Sverige och har Sverige som sitt hemland. För dem är folkmordet fortfarande en viktig fråga. För en del är det också ett öppet sår. Detta faktum ställer också större krav på att Sveriges regering aktivt ska arbeta för att den historiska sanningen om folkmordet kommer fram. Ett erkännande av folkmordet är en förutsättning för att de efterlevande ska få upprättelse och för att Turkiet ska kunna bli ett mer demokratiskt land.

Ett konkret exempel på hur man försöker förhindra att sanningen kommer fram beskrivs i en artikel i Dagens Nyheter den 8 november

2008. Där tar man upp att ett upprop på Internet från 200 författare, akademiker, konstnärer och journalister om en ursäkt till armenier möter kraftigt mothugg från politiker och före detta ambassadörer i Turkiet.

Herr talman! För att vi ska kunna få en verklig bild av vad som hände under tiden för folkmordet är det nödvändigt att detta utreds grundligt. Det krävs att statsarkiven i Turkiet öppnas och blir offentliga så att forskare och historiker får tillträde till dem. Den oberoende Internationella föreningen för folkmordsforskare har flera gånger fastslagit en konsensus i fråga om folkmordet. Deras bedömning av vad som skedde mellan 1914 och 1923 är att folkmordet skedde mot pontier, armenier, assyrier/syrianer och kaldéer.

Kunskap om folkmordet fanns på Utrikesdepartementet redan 1915. Den svenska ambassadören i Konstantinopel rapporterade om förföljelse och utrotning av armenier och greker i Turkiet. Le Petit Journal och Hürriyet är källan.

Jag vill ställa frågan till utrikesministern: Avser utrikesministern att ta några initiativ för att Sverige ska erkänna folkmordet på pontiska greker, armenier, assyrier/syrianer och kaldéer?

Anf. 10 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Herr utrikesminister! Det Nikos Papadopoulos fäster uppmärksamhet på i sin interpellation är något som jag också kan bära vittnesmål om. När man träffar kristna i Sverige som kommer från andra delar av världen, bland annat samlade i Sveriges kristna råd, ger de uttryck för just den typ av starka känslor och sorg som Nikos Papadopoulos här formulerar från riksdagens talarstol.

Jag har också läst utrikesministerns korta och kärnfulla svar som egentligen är en läsanvisning till interpellationsdebatter bland annat med ledamöterna Mats Pertoft och Hans Linde för att inte upprepa argument som redan hörts härifrån talarstolen. Jag har också tagit del av dem, och jag måste säga att jag tycker att utrikesministerns svar i de tidigare interpellationsdebatterna i oerhört stor och väsentlig grad är väldigt kloka.

Det utrikesministern ger uttryck för i svaren på de ställda frågorna är att han avvisar tanken på att man ska fatta politiska beslut om historien. Han säger också att det endast är parterna själva som kan vara med och starta en process mot försoning och diskutera det som har skett.

Detta tycker jag är väldigt klokt av utrikesministern, och jag vill i allt väsentligt ställa mig bakom det. Det viktigaste när vi tittar på historien är att komma ihåg att historien är ett tveeggat svärd. Vi kan lära oss en hel del av historien. Vi kan tolka, vi kan förstå och vi kan till och med bli klokare av historien. Vi kan också av historien påbörja ett arbete mot försoning.

Så tror jag att historia rätt ska hanteras, och då är det fel att i politiska sammanhang och politiska församlingar som Sveriges riksdag fatta formella beslut om hur man ska tolka olika historiska händelser.

Herr talman! Vi kommer om två dagar att uppmärksamma märkesåret efter freden med Ryssland 1809, där Sverige och Finland gick skilda vägar. Detta är en stor historisk händelse, men vi ska inte nödvändigtvis fatta riksdagsbeslut om hur vi ska tolka rikssprängningen som historiskt faktum. Däremot är det naturligtvis bra att vi på olika sätt uppmärksammar det, för en diskussion och har en dialog om det.

Samma sak är det med slaget om Poltava som också ger väsentliga bidrag till en politisk diskussion. Men det är ingenting som man nödvändigtvis ska fatta politiska beslut om i Sveriges riksdag.

Man kan också diskutera, om man går ytterligare ett par hundra år tillbaka, försvenskningen av Skåne efter freden med Danmark. Den har otvivelaktigt också blodiga inslag men kräver inte nödvändigtvis ett riksdagsbeslut, däremot en diskussion.

Herr talman! Jag tror att man dessutom ska peka på några saker. Det som är hoppfullt är den så kallade fotbollsdiplomati som utvecklas mellan Turkiet och Armenien. Där finns inslag av att man räcker varandra händerna, trots årtal av mycket starka känslor.

Samtidigt, med allt detta sagt, finns ändå all anledning för oss i Sveriges riksdag att se kritiskt på utvecklingen. Vi ser hur kristna har förföljts i närtid. Vi vet också hur den ortodoxa kyrkan på olika sätt har haft problem i Turkiet med pogromer in på 50-talet. Vi ser också svårigheten för den ortodoxa kyrkan att kunna utse en ny patriark när Bartholomeus av olika skäl försvinner och man från Turkiets sida kräver att det ska vara en turkisk medborgare.

Allt detta mynnar ut i en slutsats, herr talman och herr utrikesminister. Jag tror att det absolut bästa för alla minoriteter i Turkiet, etniska såväl som religiösa, är en förstärkning av det legala och det konstitutionella. EU-medlemskap och processen mot EU-medlemskap innebär den typen av säkerhet. Därför är det viktigaste inte en politisk diskussion om historien, det är en process mot EU-medlemskap.

Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Nikos Papadopoulos påpekar med all rätt att jag inte riktigt svarar på hans fråga. Det är av den enkla anledningen att jag har svarat på frågan vid åtskilliga tillfällen tidigare i denna kammare. Jag tycker inte att vi ska uppta alltför mycket tid med att upprepa argument som har förts fram många gånger. Regeringens syn har klarlagts, och det som har sagts gäller självfallet fortfarande.

Det jag har förklarat i tidigare debatter är ju att historien är betydelsefull, som Hans Wallmark sade. Det är bra att vi är medvetna om den, men det innebär inte nödvändigtvis att jag tror att det är klokt att fatta politiska beslut om olika delar av historien. Jag fruktar att det ibland kan leda till mer problem än det faktiskt löser.

Tragedin för de pontiska grekerna, armenierna och assyrierna är en del av den stora tragedi som vi såg under decennierna av det osmanska rikets upplösning, ousägliga tragedier som vi lever med konsekvenserna av fortfarande. Där gick en kulturell mosaik och mångfald med rötter många tusen år tillbaka i tiden förlorad för dessa folk och för dessa regioner. Bitterheten över detta och, som Nikos Papadopoulos sade, de öppna såren finns fortfarande. Det gäller i fallet både med de pontiska grekerna och med många andra befolkningsgrupper.

Vi ska dessutom inte vara omedvetna om i dessa dagar att vi fortfarande sysslar med åtskilliga svårigheter och problem som motsvarar detta i det väldiga område som en gång var det osmanska väldet. Förra året, om vi talar om historiska minnespunkter, som Hans Wallmark var inne på, var det 60 år sedan staten Israel bildades, det som av palestinierna beskrivs som *nakba*, den stora katastrofen. Jag vill inte fatta några poli-

tiska beslut om exakt hur beslutet från 1948 ska tolkas. Jag tror att det skulle ställa till större problem i den försoningsprocess vi behöver i Mellanöstern nu än det kanske skulle skapa tillfredsställelse för den ena eller den andra gruppen.

Det är grunden för min inställning – alls icke ett förnekande av tragedin, snarare en mycket djup medvetenhet om den för både de pontiska grekerna och andra. Det är ett välkomnande av en intensiv, öppen, ibland också känslös diskussion om dessa frågor, men slutsatserna bör hållas utanför de politiska beslutsprocesserna. Det är inte regeringar och det är inte riksdagar som fastställer historien. Det finns länder och politiska system som har försökt sig på det. Den vägen ska vi inte beträda.

Anf. 12 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Utrikesminister Carl Bildt och även Wallmark har betonat att man inte ska fatta historiska beslut i politiken. Det är inte det som det är fråga om. Det är inget politiskt beslut. Det är historia. Men jag kan påpeka, herr talman, att frågan om folkmordet är förknippad med det Turkiet vi ser i dag. Att Turkiet inte fullt ut uppfyller mänskliga rättigheter för etniska minoriteter är ett problem som måste uppmärksammas.

Turkiets framtida medlemskap är omdiskuterat av många länder inom EU. För oss socialdemokrater är inställningen att frågan inte gäller *om* Turkiet kan bli medlem utan *när*. Men detta ”när” måste avgöras av hur Turkiet klarar att uppfylla de kriterier som krävs av ett medlemsland, däribland de så kallade Köpenhamnskriterierna.

Det bör också omfatta att Turkiet öppnar sina statliga arkiv. Ett framtida turkiskt EU-medlemskap är viktigt, inte minst med tanke på hur det kan främja rättigheter för kurder och andra folkgrupper i Turkiet.

Herr talman! Att en regim förnekar folkmord har vi sett flera exempel på. Förintelsen gav oss en ny fras som vi ofta uttalar med eftertryck. Vi säger: Aldrig mer! Men historien upprepar sig om och om igen. För att vi ska kunna blicka framåt det här seklet är det mycket viktigt att vi vågar erkänna de brott som har begåtts. Detta måste också gälla folkmorden 1915.

Den oberoende Internationella föreningen för folkmordsforskare har flera gånger fastställt en konsensus i fråga om folkmord. I resolutionstexten från den 13 juli 2007 står det följande: Förnekande av folkmord anses allmänt som sista steget i ett folkmord och skrinlägger bestraffningen av folkmordets förövare och bereder bevisligen vägen för framtida folkmord. Det betyder att ett förnekande bara riskerar att leda till nya övergrepp.

Min fråga till utrikesministern är: Kommer Sverige inom ramen för EU:s samarbete och i medlemsförhandlingar om Turkiets medlemskap i EU att ställa krav på att Turkiet ska öppna arkiven för att historiker och forskare ska få tillgång till fakta om folkmorden?

Anf. 13 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag tycker att det Nikos Papadopoulos sade om Turkiet i inledningen av sitt förra inlägg var väsentligt, nämligen att frågan inte är *om* Turkiet ska bli EU-medlem utan *när* och därmed också hur den processen ser ut. Det här tror jag är väldigt viktigt. Därför är det också oerhört angeläget att titta på de etniska och religiösa folkspillror som finns

kvar i Turkiet i dag. Många av deras förfäder har fördrivits, förföljts och, precis som Nikos Papadopoulos pekar på, i vissa fall mördats på grund av sin etniska tillhörighet eller sin religion. Då är det rätt angeläget att ställa sig frågan: Vad kan man göra för de etniska och religiösa minoriteter som finns i dagens Turkiet?

Herr talman! Om några dagar kommer riksdagsstyrelsen att på sitt bord få en reseberättelse från kulturutskottet eftersom några av oss för ett par månader sedan var i just Turkiet. Entydigt från alla företrädare för etniska och religiösa minoriteter var att EU-processen har inneburit positiva saker för dem. Den har inneburit ökad frihet och ökade möjligheter därför att den har skapat en legal och konstitutionell struktur som har varit till fördel för de etniska och religiösa minoriteterna.

Av det skälet tror jag att det i stället för att här i kammaren definiera när, var och hur folkorden skedde i början av 1900-talet är viktigare att vi funderar på vad vi kan göra för de religiösa och etniska minoriteter som finns i dagens Turkiet. Då är det otvivelaktigt så att det är processen mot medlemskapet som ska leda till det mål som Nikos Papadopoulos, utrikesminister Carl Bildt och jag säkert är helt överens om. Sverige har en utmärkt chans eftersom vi nu under andra halvåret kommer att inneha EU-ordförandeskapet. Vi kan vara initiativtagare i det fortsatta arbetet.

Nikos Papadopoulos har ställt två frågor till utrikesministern. Han kunde ha avslutat med en tredje: Avser utrikesministern att ta några initiativ för att förbättra villkoren för dagens minoriteter, etniska och religiösa, i Turkiet? Utrikesministerns svar skulle ha varit: Ja, fortsatt process för EU-medlemskap för Turkiet.

Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Det här är en debatt som är oerhört viktig för många i Sverige och för ännu fler i Turkiet. Det handlar naturligtvis om EU-medlemskapet, som redan har berörts i det tidigare samtalet. Det är oerhört viktigt att vi klarar att hålla medlemskapsperspektivet tydligt för Turkiet för att vi ska nå en framgång när det gäller minoriteters situation i Turkiet. Det är med oro jag ser och hör att intresset för EU-medlemskap sviktar, herr talman, när Turkiet möts av en alltför njugg inställning från omvärlden, inte minst från ett antal EU-medlemsstater.

Därför har Sverige en viktig uppgift att vara ledande i samtalen för att göra det möjligt för Turkiet att bli medlem. Det handlar naturligtvis om mänskliga rättigheter, om etniska och religiösa minoriteters ställning, och det finns en lång rad frågor som måste lösas. Det som är så oerhört viktigt är att vi är med och försöker hjälpa till att skapa det öppna samtalet, att göra det som vi ser som så centralt i väst och i EU, nämligen att dialog, samtal, öppenhet och transparens gör det möjligt att läka också svåra konflikter. Här är det centralt.

Jag minns med glädje vid besök från Turkiet de signaler som har givits, nämligen att man har ställt sig positiv till att öppna för forskning. Här är det viktigt att det är fråga om oberoende forskning så att alla kan granska utifrån sina perspektiv och att de kan brytas mot varandra.

Jag besökte nyligen ett kloster i östra Turkiet. Klostret hotades av myndigheter och kunde eventuellt bli av med sina marker. I de diskussionerna kom också dessa frågor upp. Men det var samtidigt märkbart vilken betydelse just vår närvaro hade och att EU, genom ambassaderna,

fanns närvarande för att granska och följa upp, inte för att radera utan för att hjälpa och stötta till en bättre ordning, en starkare rättsstat och mer öppenhet. Det är viktigt att vi från svensk sida fullföljer detta och är aktiva på området.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Om vi bortser från frågan om huruvida vi ska fatta politiska beslut om historien eller ej – där vi har lite olika meningar även om riksdagen med stor kraft har tagit ställning i den frågan också – tror jag att vi har en bred samsyn i frågorna.

Den historiska forskningen är viktig, och tillgången till arkiv är viktig. När jag senast informerade mig om den frågan framkom det att de osmanska arkiven är i princip öppna. Det är två problem förknippade med detta. För det första är de enorma och ännu inte fullständigt katalogiserade. För det andra är de delvis avfattade på ett skriftspråk som få i dag längre behärskar. Det innebär att även om de är öppna i svensk formell bemärkelse är de lite svåra att få tillgång till på grund av både den massiva omfattningen – de är inte till fullo katalogiserade – och problemen med skriftspråket.

Det är klart att vi alla har ett intresse av att understödja den forskning som tar sig in i denna materia av inte bara dessa skäl utan också av en lång rad andra skäl. I den mån det finns behov av att understödja detta ska vi självfallet ge stöd.

En annan synpunkt är att vi ska vara medvetna om den djupa tragedi som låg i hela denna decennielånga upplösningprocessen av Osmanska riket – i Balkan, i Mindre Asien, i Centralasien, i Mesopotamien. Vi ska icke alls utesluta Palestinafrågan från detta historiska perspektiv. Vi lever fortfarande med de öppna sårerna efter detta fram till Lausannefreden, som är en formell fred men som innehåller inslag som är oss i dag mänskligt och politiskt främmande. Men även det tillhör den etablerade historien.

Den uppgift vi har i dag är att försöka åstadkomma en försoningsprocess genom den integration som vad gäller Turkiets del handlar om medlemskapet i Europeiska unionen. Det är en långsiktig omvandlingsprocess av hela den turkiska samhällsstrukturen. De har kommit en lång bit på väg i detta.

Det handlar om rättigheter i dag. Till exempel var kurdisk television något alldeles otänkbart för ett antal år sedan. Revisionen av artikel 301 i kriminallagstiftningen var ett oerhört väsentligt steg. Det tas nu steg. Det är nu en öppen historisk diskussion i Turkiet på ett sätt som var närmast otänkbart för fem år sedan och som var både otänkbart och illegalt för tio år sedan. Det innebär inte att alla tycker samma sak i den historiska diskussionen. Så ska det vara. Vi har haft en revision av synen på Gustav Vasa i svensk historiedebatt under de senaste decennierna. Det är möjligt att vi kommer att revidera synen på Gustav Vasa igen. Det ligger i sakens natur – utan att därför anklaga honom för folkmord.

Denna historiska process ska vi försöka bidra till så mycket som möjligt. Jag tycker att vi kan säga att vi under olika regeringar har gjort mer än de flesta andra länder för att aktivt i Turkiet medverka till denna integrations- och försoningsprocess. Om vi kan göra mer i det hänseendet och utsträcka den till andra delar av detta väldiga område ska vi också göra det. Det gäller Balkan, tvåflodsländet, Kaukasus och Centralasien. Över-

allt finns de öppna sårn. Det är bara den öppna diskussionen som kan bidra till att långsiktigt hela dem, i förening med den europeiska integrationsprocessen.

Anf. 16 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Det har diskuterats mycket, och det är positivt att utrikesministern kommer att verka för att minoritetsgrupper i Mindre Asien och Kaukasus ska få det lite bättre.

Herr talman! Situationen som olika etniska grupper upplever i Turkiet för mina tankar till Voltaire. Jag ska citera honom fritt: Jag tycker inte om din åsikt, men jag är beredd att dö för din rätt att yttra den.

I Turkiet har under lång tid en annan devis gällt, nämligen: Vi tycker inte om din åsikt, och vi är beredda att sätta dig i fängelse och starta offentliga motkampanjer. Du ska till och med dö för att du vågar yttra din åsikt.

Utrikesministern har en fantastisk styrka att påverka, och han kan framföra att någon gång måste Turkiet acceptera mänskliga rättigheter och öppna sina arkiv.

Det sägs att arkiven är öppna. Kan jag tolka det så, herr utrikesminister, att jag som fri forskare i Turkiet kan gå in i arkiven och forska? Är det så?

Jag håller med utrikesministern och Wallmark om att vi politiker inte ska fatta politiska beslut om historien, men det är vår uppgift att förhålla oss till historiska fakta. Några minoritetsgrupper i Sverige vill att Sverige ska verka för att sanningen om folkorden 1915 på pontiska greker, armenier och assyrier/syrianer/kaldéer blir erkända. De väntar på utrikesministerns svar.

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Ja, den öppna debatten och dialogen är naturligtvis central, och att då också våga se vad som hände, kunna göra jämförelser, se de historiska felgrepp som togs, distansera sig till dem och se hur de skulle betraktas. Många säger ju att det skulle vara identiskt med folk-mord om det som då hände prövades i domstol.

Men låt oss inte tvista om det. Låt oss i stället försöka jobba vidare för den öppna debatten och jobba vidare för implementering av de lagstiftningsförslag som har lagts fram och beslutats om i Turkiet. Det är väl den svåra delen, att klara att inte bara fatta beslut i parlament utan också genomföra dem i verkligheten. Där är det viktigt att vi är många som är med och granskar och vågar föra en öppen debatt för att hävda mänskliga rättigheter. Det handlar om journalisternas möjligheter att arbeta. Det handlar naturligtvis om olika minoriteter, religiösa och etniska grupper.

När jag var i Diyarbakir dagarna före jul mötte jag till exempel en borgmästare som hade tagit sig för att trycka informationsmaterial på olika språk eftersom det fanns många olika grupper i området. Men se det hade inte uppskattats, utan borgmästaren hade avsatts.

Det är signaler som inte talar om en riktig färdväg när man kommer ned på marken. Där krävs det mycket insatser och att vi är vaksamma men också hjälpsamma. Det är det som är utgångspunkten – inte att kriti-

sera eller döma per se utan att försöka stötta för att nå en utveckling. Det handlar om mänskliga rättigheter för människor på marken.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Låt mig då bara kort anknyta till det Kerstin Lundgren sade. Hon formulerade det så att vi ska vara vaksamma samtidigt som vi är hjälpsamma. Jag tycker att det är en god sammanfattning. Det är klart att vi ska vara vaksamma – det är vi alltid, eller försöker alltid att vara när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati.

Det är ingen tvekan om att utvecklingen i Turkiet är på väg åt rätt håll, även om vi ännu inte är där fullt ut. Så är det.

Turkiet är underkastat Europadomstolen för mänskliga rättigheter, och en lång rad av de olika frågeställningar som vi diskuterar här prövas de facto av domstol. Det gäller dagsläget, och det gäller framtiden. Det gäller inte historien.

Men vad gäller historien är det i dag en mycket öppnare debatt än vad det varit tidigare, och det ska vi också välkomna – och hoppas att den kan bli ännu öppnare – med historiker, med samhällsdebattörer, med historiska arkiv. Och ibland kan det till och med krävas politiska initiativ, som man diskuterar i en gemensam kommission mellan Turkiet och Armenien nu för att titta på delar av denna fråga. Jag hoppas att det rör sig framåt.

Vi ska också vara understödjande i den processen. Vi ska inte – det är det som vi egentligen har diskuterat – fatta politiska beslut om historien. Men vi kan mycket gärna föra en politisk samhällsdebatt om historien, för den är viktig när det gäller att lägga en grund också för framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:205 om nedrustning och icke-spridning

Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Urban Ahlin har i en interpellation till mig frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att höja Sveriges röst i frågor om nedrustning och icke-spridning av kärnvapen.

Låt mig inledningsvis erinra om det svar på likartade frågor som jag gav den 11 september 2008 och som självfallet fortfarande gäller. Då erinrade jag om att jag regelmässigt angett faran för en ytterligare spridning av massförstörelsevapen som den kanske allra farligaste av de säkerhetspolitiska hot vi står inför.

Det är också mot denna bakgrund som frågan om ytterligare reduktioner av existerande arsenaler är så viktig. Framgång i arbetet med att förhindra ytterligare spridning av kärnvapen förutsätter framgång i arbetet med att ytterligare reducera dagens arsenaler. Det långsiktiga målet förblir en värld utan kärnvapen.

I förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionen under det andra halvåret detta år spelar dessa frågor en viktig roll. De kommer också att vara en viktig del av den transatlantiska dialogen

*Svar på
interpellationer*

med den nya amerikanska administrationen. Vi fäster betydande förhoppningar vid att den kommer att vara beredd att ta steg mot en ratificering av fördraget om totalt provstopp (CTBT). Detta är av stor betydelse icke minst när det gäller den utomordentligt viktiga översynskonferensen om NPT-fördraget under våren 2010.

Ett ikraftträdande av avtalet om totalt provstopp innan dess skulle skapa väsentligt bättre förutsättningar för framsteg i övriga frågor – det är ett av skälen till att vi ger den frågan så hög prioritet.

Detta gäller också de viktiga frågor som ligger i de så kallade CD-förhandlingarna – kanske allra främst dem rörande ett förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål (FMCT).

Målsättningen inför den mycket viktiga översynskonferensen måste vara en kompromiss, där en för alla acceptabel balans uppnås mellan bindande åtaganden om påskyndad kärnvapenedrustning och ett av alla accepterat stärkande av icke-spridningsregimen.

Av betydelse i detta sammanhang är också att USA och Ryssland är beredda att förhandla om en ersättning för det Start 1-avtal som löper ut med utgången av detta år. Tillsammans svarar dessa två stater för ca 95 procent av dagens existerande nukleära arsenaler, och även om mycket betydande reduktioner skett under de senaste decennierna borde bägge ha ett intresse av ytterligare reduktioner av sina samlade arsenaler under kommande år.

I mitt anförande inför IISS i London i april 2008 skisserade jag ett program för att effektivare kunna möta de utmaningar som ligger såväl i risken för ytterligare spridning av känsliga nukleära teknologier som i de åtgärder som kommer att krävas för att klara den globala klimatutmaningen.

Det är bakgrunden till de diskussioner som nu förs om möjligheten av multinationella eller internationellt övervakade anläggningar för kritiska delar av kärnbränslecykeln.

Frågan är dock både komplicerad och känslig såtillvida som den berör den i NPT-sammanhang erkända rätten för alla stater att under internationell kontroll utveckla en nationell kärnbränslekapacitet och följaktligen föranleder tveksamhet från vissa länder.

Det är dock min förhoppning att frågan ska föras framåt såväl politiskt som praktiskt under den närmaste framtiden. Jag tror att det har stor betydelse.

En ytterst oroande möjlighet är att någon eller några ytterligare stater skulle skaffa sig kärnvapen. Det skulle dramatiskt öka risken såväl för ytterligare spridning av dessa vapen som för att de faktiskt kom till användning i lokala eller regionala konflikter.

Under senare år har uppmärksamheten koncentrerats kring Nordkorea och Iran.

Det är vår starka förhoppning att fortsatta förhandlingar ska leda till framsteg med att på ett trovärdigt sätt eliminera Nordkoreas nukleära kapacitet. De så kallade sextpartssamtalen har överlag varit en framgång – även om den aktuella situationen är komplicerad.

Med Iran är situationen mer komplex. Landet uppger att dess nukleära aktiviteter ligger inom ramen för existerande internationella avtal. Tidigare tydliga brott mot dessa åtaganden har dock lett till den brist på förtroende som fört till beslut av FN:s säkerhetsråd om olika sanktioner i

syfte att få landet att bland annat temporärt avbryta arbetet med anrikning av uran.

EU – i synnerhet Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt den höge representanten Solana – spelar en aktiv roll för att söka en av alla accepterad lösning på denna fråga.

Även denna fråga förväntar jag mig kommer att vara central i de närmaste månadernas transatlantiska dialog. Jag vill i detta sammanhang inte gå längre än att den tillhör de allra viktigaste och de allra svåraste av frågor under det nyss inledda året.

Anf. 20 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Låt mig inleda med att tacka utrikesministern för svaret på min interpellation.

Anledningen till att denna interpellation ställdes var att utrikesminister Carl Bildt på sin blogg skrev att han i personlig egenskap hade skrivit under kampanjen Global Zero, som gärna vill ha en total avveckling av kärnvapnen i världen. Det är gott så, men vi undrade naturligtvis varför utrikesministern bara skrev under detta i personlig kapacitet. Har han inte stöd från den borgerliga regeringen för att signera detta väsentliga initiativ som har tagits?

Anledningen till att vi är lite fundersamma över detta är att Sverige har haft en väldigt tyst och undanlidande roll på den internationella scenen när det gäller nedrustningsfrågor. Vi har till exempel när det handlar om klusterbomberna sett hur Sverige har dragit fötterna efter sig, och när det väl ska signeras i Norge är inte utrikesministern där. Då väljer han att vara någon annanstans, när Norge faktiskt slutgiltigt får många länders utrikesministrar att komma för att signera detta.

Vi har också sett detta i diskussionen om att ge Indien möjlighet att ha kärnteknik trots att man inte är medlem av icke-spridningsregimen. Vi har också sagt att detta är en mycket komplicerad fråga, men vi har efterfrågat en debatt. Regeringen har valt att vara väldigt tyst och låta detta gå igenom i Nuclear Suppliers Group utan någon som helst diskussion.

Detta är alltså bakgrunden till att vi ställer en fråga. Varför tycker vi då att det är väsentligt att regeringen ”hottar upp sig” när det gäller nedrustningsfrågorna? Jo, inom en snar framtid tar Sverige ledningen i Europeiska unionen i en tid när kärnvapenfrågan mer och mer kommer upp på den internationella dagordningen. Vi tycker att det är väsentligt att Sverige bibehåller den position vi har när det gäller nedrustningsarbetet.

Sverige har alltid varit en stark röst i arbetet med kärnvapenedrustning, och så bör det förbli. Vi tycker att regeringen brister här. Därför kommer vi till de synpunkter som vi har lagt fram tidigare.

I utrikesdebatten i februari förra året presenterade vi socialdemokrater ett tolvpunktsprogram, ett konkret åtgärdsprogram som vi tycker att den svenska regeringen skulle föreslå i den internationella debatten.

Jag redovisade ett förslag som jag faktiskt tycker att det är konstigt att utrikesministern inte har nappat på: Henry Kissinger och andra i USA har skrivit mängder av artiklar där man framhåller att nästa steg måste vara att världen gör sig av med kärnvapnen. Det är faktiskt Ryssland och USA som har ansvaret för detta.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Nyligen presenterades en rapport från en kommission som den amerikanska kongressen har tagit beslut om att tillsätta – en kommission med representanter från både republikaner och demokrater – som också föreslår att USA och Ryssland måste ta steg framåt.

Varför utnyttjar inte Carl Bildt sin personliga relation till Kissinger och andra i denna krets, bjuder in dem till Sverige och ser till att Sverige är en scen för en debatt om en total kärnvapenedrustning? Ingenting har hänt.

I interpellationssvaret är det intressanta det som inte nämns. Interpellationssvaret är bara kommenterande. Utrikesministern säger att detta är en viktig sak, att vi ska ha det med oss i en dialog och att det spelar en roll, men det finns inte ett enda konkret förslag som redovisas. Jag tycker att det är konstigt.

Låt mig ge några kommentarer till svaret.

Utrikesministern berömmar sig av att han är bakgrunden till att det nu förs en internationell diskussion om kärnbränslecykeln. Så står det i interpellationssvaret: att ditt tal i London utgör bakgrunden. Det är nog att förhäva sig en aning. Den debatten skedde långt tidigare.

Jag vill där också visa på betydelsen av Sipri, det fredsforskningsinstitut som finns i Sverige, som har varit väldigt engagerat i diskussionen om kärnbränslecykeln och internationaliseringen av den. Då rimmar det illa när utrikesministern i budget efter budget försöker göra neddragningar på en av världens mest välrenommerade tankesmedjor, som är etablerad i Stockholm. Det hänger liksom inte ihop. Regeringen är för tyst på nedrustningens område.

Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det gläder mig att Urban Ahlin tillhör min bloggs läsekrets. Det innebär ju att han uppmärksammar den utrikespolitik som vi för också på detta område, inklusive – och det var tydligen det som föranledde interpellationen – att jag undertecknade uppropet Global Zero i, som man säger, personlig kapacitet.

Det stämmer att det inte var den svenska regeringen som undertecknade Global Zero av den enkla anledningen att man inte har bett några regeringar att göra det. Det är individer som undertecknar det, och eftersom de som ingår i Global Zero är personer som jag har känt sedan mycket lång tid genom vårt engagemang i dessa frågor är det naturligt att man också kom till mig, och de ville också att jag skulle tala på öppningskonferensen i Paris. Det hade jag inte möjlighet att göra, för övrigt, tror jag, på grund av ett engagemang i denna kammare. Men min underskrift ansågs i alla fall vara betydelsefull, uppenbarligen också av Urban Ahlin. Jag är lite lätt smickrad över det.

Vad ska vi då göra för att föra dessa frågor framåt? Vi ska vara engagerade, sakkunniga och realistiska. Vad innebär det senare? Jo, det innebär att vi nu ska se att de närmaste stegen måste ligga i dialogen mellan Washington och Moskva.

Jag fäster mycket stor vikt vid förhoppningen om att den nya amerikanska administrationen och kongressen kommer att ratificera CTBT. Jag kan inte vara säker på detta, för det finns en del problem i sammanhanget, men det skulle vara synnerligen viktigt för förberedelserna för icke-spridningskonferensen nästa år.

Jag tror också att det är mycket viktigt att man nu sätter i gång samtalen om en ersättning för Start 1-avtalet, som löper ut den 5 december i år. Jag sade också att jag tycker att både Ryssland och USA skulle ha intresse av att gå vidare med signifikanta reduktioner av existerande arsener. Det handlar inte om att gå mot noll – det ligger inte i korten för de närmaste åren – men om vi kunde få dem att acceptera betydande ytterligare reduktioner tillsammans med ratificering av CTBT skulle det skapa ett underlag för framsteg i NPT-översynskonferensen nästa år.

Urban Ahlin har förvisso helt rätt i att det inte är jag som har dragit i gång hela den internationella debatten om multilateraliserad eller internationaliserad kärnbränslecykel. Det finns många som har varit aktiva i detta, inte minst till exempel den tyska regeringen. Men Sverige har tidigare inte varit aktivt. Den svenska regeringen har tidigare inte bedömt detta som en viktig fråga. Det har vi förändrat. Jag tror att den är en viktig fråga, en nyckelfråga, för att förhindra spridningen till så kallade tröskelländer under de kommande åren.

Jag tror inte att vi är alldeles oeniga i de här frågorna. Det finns alltid en skönhetstävling om vem som har sagt mest och talat högst och längst. Nu har vi, som Urban Ahlin också påpekade, gått in i ett år där vi spelar en mer betydelsefull roll i Europeiska unionen än tidigare. Det antogs ett program under det franska ordförandeskapet. Det finns ett tidigare program om insatser mot massförstörelsevapen och om förhindrande av deras spridning. Det är en viktig uppgift för oss att föra detta vidare, inte minst i dialogen med den nya amerikanska administrationen. I det ingår också att ha en beredskap att i vissa lägen, framför allt i NPT-förberedelserna och kanske också i någon utsträckning när det gäller den multilateraliserade kärnbränslecykeln, kunna väcka både konkreta och konstruktiva förslag. Om detta tror jag att vi i grunden har en betydande enighet.

Anf. 22 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Det kanske var tur att Carl Bildt inte hade tid att vara på öppningsceremonin i Paris, för nu säger han att det inte handlar om att gå mot noll – att det är bra om man börjar reducera men att det inte handlar om att gå mot noll. Jag trodde att det var att gå mot noll som kampanjen Global Zero handlade om. Det var tur att du inte höll det där öppningsanförandet i Paris.

När det gäller kärnbränslecykeln delar jag inte uppfattningen att det är först nu som den svenska regeringen har vaknat i detta. Detta har varit en internationell fråga under en ganska lång period, och som jag sade i mitt senaste anförande har fredsforskningsinstitutet i Stockholm spelat en stor roll i det arbetet. Det är ett av de institut som den svenska regeringen under lång tid har stött. Det är den borgerliga regeringen som har velat minska anslagen till Sipri, vilket är högst förvånande. Bara för några dagar sedan fick Sipri ett erkännande som en av de förnämsta tankesmedjorna i världen. Man spelar en väldigt stor roll i den grupp av människor som är engagerade i nedrustningsfrågor, för man är en fundamentalt väldigt viktig tankesmedja. Regeringen behöver tänka om när det gäller stödet till Sipri.

Men det finns också andra saker i interpellationssvaret som oroar mig. Anna Lindh tillsatte en kommission under ledning av Hans Blix som tog fram ett stort antal konkreta åtgärder för hur nedrustningsarbetet

skulle föras fram. Den kommissionen har fått bred internationell uppmärksamhet och väckt många sympatier. Hans Blix har gjort ett fantastiskt arbete och rest runt. Rapporten har översatts till mängder av språk och spritts på många sätt.

I interpellationssvaret nämns inte Hans Blix rapport. Jag vill fråga varför. Varför tycker inte Carl Bildt att den rapport som Hans Blix har utarbetat med konkreta förslag är någonting som en utrikesminister i Sverige borde nämna inför Sveriges riksdag när vi nu diskuterar vad Sveriges regering ska göra?

Jag delar uppfattningen att vi nu har en chans att påverka den amerikanska administrationen. Obama har ju visat en vilja att ta vissa steg i multilateral riktning. Låt oss hoppas att man undertecknar provstoppsavtalet, som naturligtvis är oerhört väsentligt, och att man har en mer positiv syn på översynskonferensen 2010, så att NPT-arbetet kan gå framåt i stället för bakåt, som under de senaste åren.

Men i interpellationssvaret står det bara om den transatlantiska dialogen. Då måste jag fråga mig: Varför tycker Sveriges utrikesminister att han inte har någon förmåga att tala med den andra parten, Ryssland? Varför har utrikesministern siktat på att bara ha en dialog med amerikanerna om detta? Det är ju USA och Ryssland som gemensamt har 95 procent av kärnvapenarsenalen. Tycker utrikesministern att han har föga möjligheter att föra en dialog med Ryssland?

Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Som svar på några av Urban Ahlins frågor: Det är säkert riktigt att Sipri tidigare har ägnat sig åt frågan om multilateralisering av kärnbränslecykeln. Men ingen svensk utrikesminister i alla fall har tidigare talat om det; det betyder någonting vad svenska utrikesministrar säger. Sipri är ett oberoende forskningsinstitut, så vi har fört upp det på den politiska agendan på ett sätt som man inte tidigare gjorde; det är bara att konstatera detta.

Varför sade jag att det inte blev noll omedelbart? Ja, därför att så är det. Jag tror att man ska inrikta sig på att de länder, USA och Ryssland, som har 95 procent av arsenalerna ska gå vidare med väsentliga reduktioner. Det ska leda fram till ett bra avtal på NPT-översynskonferensen. Därefter måste vi ta itu med de lite mer besvärliga frågorna, skulle jag vilja säga.

Låt mig nämna Frankrike. Låt mig nämna Kina som utökar sina arsenaler. Låt mig nämna Pakistan som är ett betydande problem. Låt mig också nämna Israel som inte officiellt har sagt att de har någon nukleär kapacitet men där vi utgår från att de har det.

Även dessa problem måste hanteras innan vi når till noll. Jag skulle säga att det kommer att ta sin tid, och då ska vi inrikta oss på intermediära steg. Det ingår också – det framgår om Urban läser min blogg noga – i det upprop som jag undertecknade och som offentliggjordes i Paris. Det är detta vi ska arbeta med.

Varför talar jag då huvudsakligen om den transatlantiska dialogen? Men det är inte bara det. Jag nämnde också till exempel CD-förhandlingarna. Jo, det gör jag därför att jag tror att de största förhoppningarna ska knytas till den nya amerikanska administrationen. Att göra framsteg med CTBT tror jag är väldigt väsentligt. Jag tycker också att det i dag i USA

finns en större öppenhet för att göra ytterligare reduktioner av de nukleära arsenalerna än jag än så länge ser i Ryssland. I den ryska militära doktrinen fästs i dag ökad vikt vid kärnvapen, vilket har att göra med både ekonomiska och teknologiska faktorer. Men det är ett faktum att vi där ser en *ökad* betoning av kärnvapen i den militära doktrinen.

Då tror jag att USA måste vara ledande i detta. Jag tror att det leder till att också Ryssland kommer att acceptera dessa begränsningar. Förvisso – där håller jag med Urban Ahlin – ska vi föra en dialog också med dem. Vi ska inte heller låta bli att föra en dialog med de andra icke alldeles oproblematiske nationer som jag nämnt.

Indien nämnde Urban som ett exempel på där vi accepterade avtalet mellan USA och Indien. Jag vill bara notera att detta accepteras av samtliga länder i den så kallade NSG-gruppen. Urban säger att det inte föranledde mycket diskussion i Sverige. Då får han väl lasta sig själv. Möjligheten finns alltid att ställa interpellationer om man tycker att frågor ska diskuteras. Någon interpellation ställdes icke i denna fråga. Jag hade med glädje förklarat ... Ja, långt tidigare, hör jag här från Veronica Palm – det är rätt, så förlåt, Veronica – ställdes en interpellation till Sten Tolgfors en gång i världen då han var handelsminister. Eller hur? Vi stryker det där.

Men inför beslutet framställde i alla fall Urban ingen interpellation. Jag hade välkomnat den debatten, på samma sätt som jag välkomnar alla andra debatter i denna viktiga fråga.

Anf. 24 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Låt mig friska upp utrikesministerns minne. Jag ställde en interpellation till utrikesministern just om Sveriges agerande i Nuclear Suppliers Group, NSG. Den debatten var här. Men den skedde med Veronica Palm och Carl Bildt eftersom jag var i Iran och hämtade hem två fångslade byggnadsarbetare just den dagen. Jag kunde därför tyvärr inte närvara i den interpellationsdebatten.

(Utrikesminister CARL BILDT (m): Jag trodde att det var Sten Tolgfors.)

Nej, det var utrikesministern själv som var här, och jag hade ställt interpellationen men var tyvärr tvungen att hämta hem två svenskar efter ett visst konsulärt arbete gentemot Iran. Jag tycker faktiskt att det var laga förfall att inte närvara i den interpellationsdebatten; det måste jag säga.

Sedan vill jag säga en sak om svaret. Det ligger naturligtvis mycket i vad utrikesministern säger om möjligheten att komma ned till noll. Det finns andra spelare än bara USA och Ryssland. Det är naturligtvis väsentligt att också involvera dem i den här diskussionen, för annars lär det bli väldigt svårt att få USA och Ryssland att gå ned till noll om Nordkorea och Iran eller Indien och Pakistan innehar kärnvapen; det förstår ju vem som helst.

Den del i svaret som fortfarande oroar mig gäller Hans Blix program. Jag vill gärna höra en kommentar från utrikesministern om varför han hela tiden undviker att nämna de konkreta punkter som har tagits fram av en av de personer som kanske har bästa anseendet i världen när det gäller just nedrustningsarbete – en tidigare borgerlig minister som Anna Lindh

utsåg till att leda ett kommissionsarbete. Han tog fram ett antal förslag om konkreta åtgärder, något som Sverige tillsammans med andra länder borde driva.

Utrikesministern nämner inte detta i interpellationssvaret och har ännu inte nämnt det i den här interpellationsdebatten, så jag är nyfiken på att få höra varför Hans Blix kommissionsrapport och de konkreta förslagen där inte används i den svenska utrikespolitiken.

För övrigt önskar jag lycka till med att under ordförandeskapet höja Sveriges röst i nedrustningspolitiken, för det är nödvändigt.

Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Vi får väl utreda historien om interpellationsdebatter i fråga om NSG-problematiken.

Frågan om Hans Blix är den fråga som jag inte har svarat på. Vad som står till ett statsråds förfogande här är åtta minuter. Jag försökte att på dessa åtta minuter vara så konkret som möjligt. Jag tror att allt det jag sade på ett eller annat sätt står i Blixkommissionens rapport. I och för sig tror jag att där står mer, men åtta minuter är åtta minuter.

I stället för att tala om olika typer av kommissioner ville jag tala om de faktiska problemen och utmaningarna på det här området. Jag tror att större delen av de förslag som Blixkommissionen lade fram ligger i olika typer av internationella förhandlingsprocesser vid det här laget.

Vad jag i det här interpellationssvaret velat betona är de prioriteter som vi ser under den allra närmaste tiden när det gäller det konkreta nedrustningsarbetet, framför allt på kärnvapenområdet. Ja, det finns saker på den konventionella sidan som jag inte har tagit upp – däremot på kärnvapensidan. Det är den prioritet jag ville göra när jag ville ge Urban Ahlin ett svar som faktiskt handlade om vad vi avser att göra och vad vi avser att prioritera under det år då vi har ett extra tungt ansvar som ordförande i Europeiska unionen, då det finns öppningar på den amerikanska sidan och då viktiga steg måste tas i samband med den kommande överlysningskonferensen för NPT-processen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:188 om pensionärernas ekonomiska situation

Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Veronica Palm har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärerna.

Regeringen har under det senaste året genomfört ett antal reformer till stöd för äldre. Bostadstilläggen har stärkts genom att gränsen för den högsta bostadskostnaden har höjts. Satsningar på 1,35 miljarder kronor per år har gjorts för att stärka kvaliteten i äldreomsorgen, och ett riktat stöd på ½ miljard per år har införts för att stödja utbyggnaden av särskilt boende. För att stödja fritt val i kommunerna tillför regeringen närmare 300 miljoner kronor för åren 2008 och 2009.

Utöver detta har även reformer genomförts till stöd för de äldre som väljer att fortsätta att arbeta genom att jobbskatteavdraget är högre för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt genom att den särskilda löneskatten har slopats.

I årets budget har regeringen valt att sänka skatten för de ålderspensionärer som har inkomster på upp till 363 000 kronor. Här har vi efter en noggrann genomgång av pensionärernas ekonomiska förhållanden valt att främst satsa på pensionärer med de lägsta inkomsterna. De har därmed också fått den största skattelättnaden. En ensamstående garantipensionär, född 1938 eller senare, med full garantipension får en skattelättnad på ca 2 600 kronor per år.

Reformen har också fördelningseffekter som är positiva ur ett jämställdhetsperspektiv. För att även bland annat de pensionärer som saknar skattepliktiga inkomster ska få en förbättring av den disponibla inkomsten har vi därutöver höjt gränsen för den skäliga levnadsnivån inom förmånerna äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg till pensionärer. Även förbehållsbeloppet vid fastställandet av avgifter enligt socialtjänstlagen har höjts.

Avslutningsvis vill jag säga att regeringen följer den allmänna ekonomiska utvecklingen, inklusive pensionärernas utveckling, mycket noga.

Anf. 27 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret och med att säga att vi egentligen inte är oense om något av de ökade ekonomiska stöd till pensionärer som regeringen har redovisat. Jag föreslår därför att vi här diskuterar det som vi är oense om. Jag känner en djup vördnad för de människor som i dag är ålderspensionärer, för de människor som har byggt upp det här landet. Utan dem har vi inte kunnat stå här och diskutera vilka prioriteringar vi ska göra i politiken och i välfärden. Vi hade inte kunnat stå här och diskutera välfärdsutvecklingen om inte deras arbete, skatt och bidrag till tillväxten hade funnits.

Men en djup vördnad blir man inte mätt av. Därför vill jag diskutera pensionerna som konstruktion och den orättvisa beskattning av pensioner som den här regeringen har. Pensionen är ingen allmosa. Det är ingenting som vi som är yrkesverksamma och i yrkesverksam ålder kan, när vi tycker att vi har råd och vill, ge till de äldre därför att vi är snälla, för att vi är tacksamma eller för att vi känner vördnad. Pension är uppskjuten lön. Pension är lön som de som har arbetat har avstått under sin yrkesverksamma tid. Pension är en rättighet.

Då blir jag både djupt förundrad och väldigt upprörd när vi har en regering som väljer att beskatta pensionärer hårdare än förvärvsarbete. Det är så vi har i dag. Vi har en regering som har inrättat olika skattetabeller för den som är förvärvsarbete och för den som uppbär pension, alltså uppskjuten lön.

Jag kan inte se någon logik i det. Jag kan inte förstå, om det inte är för att bestraffa pensionärer, varför man väljer att ha olika skattetabeller.

Jag vill ge statsrådet chansen att här i kammaren förklara för mig, för kammaren och för alla de pensionärer som undrar: Hur kommer det sig att man ändrar skattetabeller så att pensionärer ska ha högre skatt? Jag vill ställa den raka och enkla frågan, som handlar om det viktigaste när det gäller pensionärernas ekonomi: Anser statsrådet att det är rätt att

pensionärer ska betala en högre skatt för samma inkomst än vad en löntagare betalar?

Anf. 28 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret och tacka Veronica Palm för att hon har ställt den här interpellationen så att vi kan diskutera pensionärernas ekonomiska situation. Det tror jag att många av oss tycker är ett mycket angeläget ämne.

Sedan drygt ett decennium tillbaka har Sverige ett nytt pensionssystem. Det är ett pensionssystem som ersatte det gamla ATP-systemet, som var ekonomiskt ohållbart och som de flesta insåg hade nått vägs ände.

Det nya pensionssystemet bygger på några enkla principer, bland annat principen om raka rör, att när det betalas in avgifter ska det också betalas ut en förmån. Det handlar också om livsinkomstprincipen, att alla inkomster under livet räknas.

Det nya systemet har varit gynnsamt för flera av de grupper som missgynnades av det gamla ATP-systemet, bland annat kvinnor och dem med lägre utbildning och lägre inkomst.

Det nya systemet har varit gynnsamt för landets pensionärer. Sedan den så kallade följsamhetsindexeringen infördes år 2002 har pensionerna ökat i princip varje år reallt sett. Sammanlagt har pensionerna från 2000 reallt sett ökat med 4,5 procent. Det innebär ungefär 500 kronor i månaden enligt 2009 års priser för en pensionär som har 12 500 i månaden. Det är alltså 500 kronor mer i månaden som den här personen får i förhållande till om det gamla ATP-systemet hade varit i kraft.

Det nya pensionssystemet har varit gynnsamt för landets pensionärer, och det har också varit ekonomiskt stabilt. Det beror bland annat på att det har varit fristående från statsbudgeten, ett autonomt system, men också i väldigt hög grad naturligtvis på att vi har haft en politisk stabilitet.

Det var en bred politisk uppgörelse bakom det nya pensionssystemet. Det är de fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna som står bakom det pensionssystem som vi i dag har. Den här principuppgörelsen om det nya pensionssystemet träffades under liberal ledning 1994, men därefter har flera socialdemokratiska regeringar lagt fram propositioner där man har preciserat detaljerna i den uppgörelse som vi i de fem partierna alla varit överens om.

Jag tror att det är viktigt att komma ihåg det när vi står inför en tuff ekonomisk situation. Vi befinner oss i en finansiell kris och i en lågkonjunktur, den kanske tuffaste lågkonjunktur som vi har haft på mycket länge. Det är fem partier som står bakom pensionsöverenskommelsen. Det är fem partier som i grund och botten har ett gemensamt ansvar för pensionärernas ekonomiska situation. Vi från Folkpartiets sida står bakom och vårdar den här pensionsöverenskommelsen.

Det här pensionssystemet klarar den ekonomiska kris som vi befinner oss i nu. Men det finns ingen regering, inget pensionssystem, som kan låtsas som att det regnar när det inträffar en ekonomisk kris. Det är klart att det finns risker för att det kan påverka pensionärernas ekonomiska situation.

Det är alltså viktigt att i den här situationen fundera över vad vi ska kunna göra för att se till att pensionssystemet fortsätter att vara stabilt och vad vi ska vidta för åtgärder för att lindra effekterna för landets pensionärer. Interpellanten Veronica Palm känner mycket väl till – vi sitter i samma pensionspolitiska arbetsgrupp – att vi från Folkpartiets och regeringens sida i övrigt är beredda att vidta mycket kraftfulla åtgärder för att se till att hålla pensionssystemet stabilt och för att se till att lindra effekterna för landets pensionärer av den ekonomiska kris som vi nu befinner oss i.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att vi från Folkpartiet, och jag tror från de övriga regeringspartierna, tänker ta vårt ansvar för att se till att vårda pensionssystemet och lindra effekterna av den här ekonomiska krisen för landets pensionärer. Jag utgår från att också Socialdemokraterna är beredda att ta sitt ansvar.

Anf. 29 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Även jag tycker att det är bra att Veronica Palm har ställt den här interpellationen så att vi ges tillfälle att från riksdagens talarstol reda ut begreppen lite grann.

Veronica Palm säger att den här regeringen har infört olika skattetabeller för arbetstagare och pensionärer. Ja, i någon mening finns det olika skattetabeller för pensionärer och arbetstagare, och de har alltid funnits. Veronica Palm känner uppenbarligen inte till att grundavdragen har varit och är olika för pensionärer och för förvärvsarbete.

Det har förts fram här att när nu den här regeringen och riksdagsmajoriteten har infört någonting som heter jobbskatteavdrag, en skattereduktion som går till dem som är i arbete, skulle det på något sätt missgynna dem som uppstår pension. Detta är direkt felaktigt. Att man gynnar dem som är i arbete leder inte till att man missgynnar dem som uppstår pension. Pensionärer som har exakt likadan inkomst som en arbetstagare har i någon mening varit gynnade tidigare, om man ser på nettoinkomst efter skatter och avdrag. Det här har i någon mening accentuerats på senare år i och med att en arbetstagare inte kan göra avdrag för utgifter som har samband med arbete. Reseutgifter upp till 9 000 kronor om året är utgifter som en pensionär inte har. Dessutom har det tillförts en avdragsbegränsning för de första 5 000 kronor som en arbetstagare har som inte är avdragsberättigade i samband med deklarationen. Men det är utgifter som anses ha samband med inkomstens förvärvande. Till detta kommer att en arbetstagare normalt betalar a-kasseavgift, och dessutom har en arbetstagare normalt också en fackföreningsavgift, som numera inte är avdragsgill.

Då kan man säga att för att en pensionär och en arbetstagare med lika inkomster ska kunna ha samma nettoinkomst fordras ett jobbskatteavdrag. Det är vad denna regering har säkerställt. Man ska inte missgynnas av att man är i arbete, utan man ska gynnas av att man är i arbete. Detta att man gynnas av att vara i arbete leder i sin tur till att det finns större möjligheter att säkerställa pensionärernas ekonomiska utveckling framåt i tiden.

Jag tycker att det är väldigt osakligt det som Socialdemokraterna har lyckats få till i den allmänna debatten, att pensionärerna skulle missgynnas av att man försöker se till att de som är i arbete och som ofta inte har

särskilt höga inkomster åtminstone har ungefär samma ekonomiska nettoinkomst som de som har motsvarande i pension.

När vi hade en uppvaktning i skatteutskottet från pensionärsorganisationerna i den här frågan var det uppenbart att företrädarna för pensionärerna själva inte riktigt hade tänkt på aspekten att reseutgifter, småavdrag, fackföreningsavgift och a-kasseavgift är utgifter som den som är i arbete har men som den som är pensionär inte har. Därför skulle jag vilja föreslå Veronica Palm och Socialdemokraterna att upphöra att försöka hävda att vi genom jobbskatteavdraget skulle ha försatt pensionärerna i en sämre situation.

Anf. 30 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag delar inte Lennart Hedquists uppfattning. Det går naturligtvis att hitta olika detaljer som skapar avdragsmöjligheter för inkomstens förvärvande. Men genom jobbskatteavdraget institutionaliserar man en orättvisa; man genomför en generell åtgärd som skapar ett bestående glapp mellan pensionärerna och löntagarna. Jag förstår att man från alliansens sida vill hitta bortförklaringar, vill skapa dimridåer och en annan bild än vad det här egentligen handlar om.

En pensionär som har 13 000–14 000 kronor i månadspension betalar ca 700 kronor mer i skatt varje månad än en löntagare med samma inkomst. Jag tycker inte att det finns några logiskt hållbara argument för att pensionärer ska betala högre skatt än andra.

PRO gjorde ihop med Världsbanken en undersökning i ett 50-tal länder. De kom fram till att det inte finns något land förutom Sverige som har den här typen av system. Vi är alltså ensamma om det. Då frågar man sig: Varför ska det vara så här? Är det rimligt? Jag tycker att Sverige på den här punkten håller på att bli en skattemässig bananrepublik, och det måste det göras något åt.

Vi har från vår sida sagt att vi är beredda att genomföra en sänkning med minst 2 700 kronor per år för alla pensionärer. Det kan jämföras med den höjning av pensionerna som gjordes med 69 kronor per månad, som inte ens täcker kostnaden för dagens rätt. På årsbasis är det 830 kronor det handlar om. 830 kronor ställt mot 2 700 kronor är en viss skillnad.

När man går igenom Skatteverkets tabeller och tittar på hur skatteorättvisan ser ut kan man se att med en inkomst på 8 000 kronor per månad handlar det om 413 kronor mer i skatt som pensionär, med en inkomst på 10 000 kronor i månaden är det 550 kronor, med 13 000 kronor i inkomst 683 kronor, med 14 000 kronor i inkomst 732 kronor, med 15 000 kronor i inkomst 781 kronor och med 20 000 kronor i inkomst är det 1 027 kronor mer i skatt. Så här ser det ut i den krassa, reala verkligheten. Jag tycker att det är viktigt att tydliggöra de här siffrorna.

Jag vill också understryka att såväl PRO som SPF är fullständigt överens i kritiken mot det här. Till och med en tidigare minister i en borgerlig regering, som nu leder SPF, har uttalat mycket stark kritik i den här frågan. Det här är ett av de grundläggande rättvisekrav som pensionärsorganisationerna driver i dag.

Det ska bli intressant att höra hur ministern tänker reda ut den här frågan, om det finns någon ambition att göra någon sorts förklaring eller om det finns en ambition att utjämna den här orättvisan och försöka gå

pensionärsorganisationerna till mötes. Finns det någon sådan vilja? Jag ska lyssna med oerhört spännt intresse på ministrernas eventuella svar på den punkten.

Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för en kort och bra redovisning av regeringens insatser för pensionärerna. Jag har dock ingen tilltro till att den socialdemokratiska retoriken kommer att ändras efter den här debatten. Interpellantens inlägg tyder på det, interpellationens skrivning tyder på det och den debatt som vi har haft under hösten i skatteutskottet och här i kammaren tyder också på det. Då blir jag lite förvånad när Veronica Palm står här och säger att hon känner en djup vördnad för pensionärerna och vad de har gjort genom åren. Det är givetvis en vördnad som jag tror att vi alla delar, men den vördnaden får inte förekomma bara när man är i opposition.

Herr talman! Många pensionärer har det svårt, och ambitionen från regeringens sida genom prioriteringen av arbetslinjen är och har varit att stärka svensk ekonomi och på så sätt också förbättra för pensionärerna, för det är genom en ökad sysselsättning som vi också ökar möjligheterna att förbättra för pensionärerna.

Att regeringens politik också har gett resultat visar de siffror som statsrådet visat upp. Man kan göra en jämförelse och titta på uppräkningsen av basbeloppet genom åren, även om man har gjort en förändring av pensionssystemet med ett så kallat följsamhetsindex. Men när det gäller basbeloppsuppräkningsen ökade prisbasbeloppet under Socialdemokraternas tolv år vid makten med 11,2 procent eller med 0,92 procent i snitt per år. Mellan 2008 och 2009 ökade prisbasbeloppet med 4,4 procent, alltså 4,4 procent på ett år. Det innebär en förstärkning för pensionärerna som är bättre än på många år. Enligt det nya systemet med följsamhetsindex är det en höjning med 70 procent i förhållande till snittet under de socialdemokratiska åren. Till detta ska då läggas uppräkningsen av pensionerna för dem med de lägsta pensionerna som statsrådet här beskrev. Det här visar att uppräkningsen av pensionerna har blivit väsentligt större än under de socialdemokratiska åren.

Herr talman! Det är genom en aktiv ekonomisk politik som det är möjligt att göra det här. Det är fler människor i arbete, det är fler som bidrar till den gemensamma välfärden.

Herr talman! Interpellanten tar upp ökade priser i handeln, högre räntor för lån, en orättvis skattepolitik och en oansvarig politik i en tid av ekonomisk kris. Min fråga är: Hur kunde Socialdemokraternas totala misslyckande med sin politik gentemot pensionärerna när de hade regeringsmakten ske? De siffror vi nu kan se visar ju att det faktiskt är bättre nu än på s-tiden.

Veronica Palm har däremot rätt i att priserna på livsmedel har gått upp, men de är nu fallande. Hon har också rätt i att räntorna har varit höga, men de är nu på väg ned till en bättre och lägre nivå. Vad hon däremot inte har rätt i är att det är en orättvis skattepolitik eller en oansvarig politik som förs. Se på våra statsfinanser i dag! De är nu i bättre ordning än på många år. Se på sysselsättningen, som trots finanskris och lågkonjunktur är högre än på s-tiden! Se på Sveriges förmåga att agera kraftfullt i samband med den kris som nu pågår! Det är ju ändå så, och jag uppre-

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

par det, att desto fler som är i arbete, ju bättre förutsättningar har vi att klara välfärden för pensionärerna och för alla oss övriga.

Den försäkring som nu ges till de pensionärer som har det sämst ställt ser jag bara som ett första steg. I den socialdemokratiska retoriken har man försökt ställa grupp mot grupp i samhället för att göra partipolitiska vinster. Det är inte så man i verkligheten gör det bättre för pensionärsgruppen. I stället krävs ett målinriktat arbete, och detta målinriktade arbete har facit faktiskt visat att alliansregeringen har gjort.

Jag vill med detta hälsa Veronica Palm välkommen till verkligheten.

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Även jag vill tacka Veronica Palm för att hon har ställt denna interpellation. Jag tackar naturligtvis även för svaret. Jag tror i motsats till Jörgen Johansson att det är bra att vi har många interpellationer i denna fråga, för därmed kommer kunskapen om hur pensionsystemet är uppbyggt att öka mycket. Tobias Krantz gjorde en klok genomgång av grunderna för det och den enighet som finns mellan de fem största partierna i denna fråga. Lennart Hedquist hade också en mycket klok redovisning av de olika delarna i pensionsystemet.

Jag vill också för kammaren bekräfta det som två ledamöter av skatteutskottet, Lennart Hedquist och Jörgen Johansson, tidigare var inne på, nämligen att det vid den utfrågning som vi hade med PRO och övriga pensionsorganisationer, SPF och så vidare, inte alls framkom den kritik som är officiell och som framförs från annat håll. Problemet för pensionsorganisationerna var i stället att pensionsystemet är uppbyggt av olika delar och att det finns olika avdragsbegränsningar. Folkpensionsavgiften till exempel utgår inte från arbetsgivaren för någon som är över 65 år och en massa sådana olika saker.

Jag tror för min del, för att bli lite polemisk, att de väldiga missförstånd som råder om hur detta fungerar grundar sig på att Socialdemokraterna har intagit en position som de inte kommer att kunna försvara när de väl – om olyckan skulle vara framme – kommer tillbaka till makten.

Man kan göra som Peter Hultqvist och säga: Vi sopar bort alla andra delar av hur pensionsystemet är uppbyggt och tittar bara på skatteskalan.

Då bryr man sig inte om att det finns väldiga avdragsbegränsningar för yrkesaktiva. De ska man helt strunta i. Men då måste Peter Hultqvist säga: Vi avser att ta bort dessa också.

För om det nu är orättvist, vad är då rättvist? Ni har lovat att införa ett rättvist skattesystem. Är då ert skattesystem rättvist och detta orättvist? Det måste ni klara ut för alla de yrkesaktiva. Ska ni inte ha några avdragsbegränsningar över huvud taget?

På en punkt måste jag polemisera häftigt. Ni säger att ni ska införa ett rättvist skattesystem genom att ge alla pensionärer ett avdrag på 2 700 kronor.

Herr talman! Jag är övertygad om att Peter Wallenberg är glad för detta besked. I motsats till det system vi nu har där man gynnar dem som har under 363 000 kronor vill ni införa ett system där det är lika för alla. Peter Hultqvist var inte närvarande vid den debatt där Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet instämde åtminstone på en punkt, nämligen att detta system i alla fall är bättre än det system som Socialdemokraterna hade. Men Peter Hultqvist har en annan åsikt. Det är

mycket intressant att ni inte vill gynna de sämst ställda. Ni vill införa ett avdrag som är lika stort för alla pensionärer, även för dem som har 1 miljon i månaden och så vidare. Jag tycker att det är ett mycket orättvisare system. Jag är förvånad över att Peter Hultqvist säger att det är ett rättvisare system. Hur ser då ett rättvist skattesystem ut?

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det är mycket att tänka på i denna debatt. Jag ska börja med Veronica Palm som sade: Nu ska vi diskutera det vi är oense om, nämligen pensionerna.

Det handlar också om att ta reda på vad man får för pengarna. Interpellationen heter *Pensionärernas ekonomiska situation*. Då är det intressant att veta vad pensionärerna får för pengarna. Vi har förändrat förbehållsbeloppet vid beräkning av de sociala avgifterna, vilket är fördelaktigt för pensionärerna. Vi har höjt det särskilda bostadstillägget för de pensionärer som har lägst inkomst. Vi har höjt äldreförsörjningsstödet. Vi har satsat mycket pengar på kvalitet inom äldreomsorgen och det särskilda boendet. Det är sådant som gör att pensionärerna får god kvalitet och mer för sina pengar. Det hör också till pensionärernas ekonomiska situation, förutom pensionerna. Jag utgår från att jag får diskutera och ta upp de frågor som jag vill i denna debatt.

Socialdemokraterna säger nej till jobbskatteavdraget. Låt oss påminna oss om varför det infördes. När regeringen kom till makten stod ungefär en miljon personer utanför arbetsmarknaden, delvis på grund av sjukdom men också mycket på grund av att de inte var i arbete. Det missgynnade pensionärerna.

Ska vi diskutera pensionärernas ekonomiska situation ska vi diskutera sysselsättningsläget i vårt land. Låt mig få påminna Veronica Palm om att under 2000-talet räddade AP-fonderna pensionssystemet två gånger från att gå med minus på grund av den svaga sysselsättning som var under er tid. AP-fonderna fick gå in som räddande änglar för att rädda pensionssystemet från att gå med minus eftersom sysselsättningen var låg och arbetslösheten hög. Ska vi diskutera pensionärernas ekonomiska situation är det i allra högsta grad relevant att diskutera sysselsättningen och folk i arbete.

Vi gjorde därför en medveten satsning på att öka antalet sysselsatta i landet och därigenom hjälpa pensionärerna, skriva upp pensionerna och ge pensionärerna en bättre ekonomisk situation.

Med tanke på lågkonjunkturen säger jag tack och lov för att så många fler har kommit i arbete under de två år som regeringen har varit vid makten. Hade vi utgått från situationen som var 2004–2006 hade pensionerna varit i fara. Då hade vi inte sett den uppräknings som vi har hört flera i debatten redogöra för. Den starka uppskrivning av pensionerna som har skett de sista två åren jämfört med åren innan kan Veronica Palm på inget sätt försvara men gärna förklara. AP-fonderna fick rädda pensionssystemet därför att sysselsättningen var så låg i vårt land. Det kanske var en bidragande orsak till att ni förlorade valet. Man trodde mer på alliansens arbetslinje.

Om jobbskatteavdraget är orättvist, tycker ni då också att det är orättvist att pensionärerna får ett dubbelt jobbskatteavdrag? De pensionärer som arbetar efter 65 får ett dubbelt jobbskatteavdrag. Ungefär de 70 000

första kronorna är skattefria. Vi ser hur pensionärerna blir fler och fler på arbetsmarknaden. De är långt över hundratusen. Gruppen med pensionärer som arbetar växer för varje dag därför att de nu känner att de får behålla något i plånboken. Förut åts det upp av skatter.

Det andra jag vill säga till Veronica Palm är att med den skattesänkning som ni föreslår för pensionärerna ger ni procentuellt sett mer till de rika, precis som vi hörde här. Det gör inte alliansregeringen. Vi satsar på de pensionärer som har lägst inkomst, garantipensionärerna, kvinnor med låga inkomster – detta till skillnad från Socialdemokraterna som satsar på rika pensionärer. Förklara det, Veronica Palm!

Anf. 34 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det bästa sättet att minska ojämlikhet i ett samhälle är en generell och allomfattande välfärd. En del i det är en progressiv beskattning, en del i det är pensionssystemet.

Jag vill tydligt deklarerat att det var en bra redogörelse av pensionssystemet som Tobias Krantz gjorde. Som det nu är utformat är det bra för dagens pensionärer, och det säkrar morgondagens pensioner för morgondagens pensionärer.

I tider av ekonomisk kris behövs det dock kompensation. Pensionärerna är hårt och dubbelt drabbade eftersom de lever i ett land med en regering som straffbeskattar dem. Jag fortsätter använda detta ord trots att vi har haft rader av borgerliga företrädare som inte vill låtsas om det, som vill kalla det för något annat, som säger att det inte är straffbeskattning utan en korrigering som är riktig. Det skrämmar mig.

Talar man jobbpolitik sade finansministern, som jag förutsätter att de borgerliga företrädarna i kammaren litat på, att det skulle ta ungefär två år innan man kunde se effekten av den ekonomiska politik som regeringen för. Nu har det gått två år, och vi ser effekterna. Jag vet att finanskrisen inte är skapad av Anders Borg, men hans och er politik har inte förbättrat förutsättningarna för att återfå vårt land i arbete. Det krävs en aktiv stimulanspolitik. Ni valde att rösta ned de förslag som vi lade fram före jul.

Ett av de förslagen var till exempel att höja bostadstillägget från 93 till 95 procent för de pensionärer som har det tuffast ekonomiskt – detta för att det är rättvist, ger mer ekonomiskt utrymme och är en del av en stimulanspolitik. Det ökar deras köpkraft, vilket är bra för sysselsättningen. Det valde den borgerliga majoriteten att rösta ned.

När det gäller det dubbla jobbskatteavdraget vill jag göra kommentaren att de som straffas med regeringens politik återigen är de som har det tufft, de som inte orkar. När min svärmor i höstas gick i pension orkade hon inte arbeta mer. Då straffas hon dubbelt genom att hon får högre skatt.

Lika beskattning är vår grundprincip. Vi jobbar på och börjar sluta klyftan, men det är ohemula summor som den här regeringen har valt att dra undan från landets pensionärer. Vi börjar med att sluta klyftan. Det gör vi med ett förslag där vi säger att alla pensionärer får minst 2 700 kronor i skattelättnad under ett år. Regeringens förslag är att en normalpensionär med 12 500 kronor i månaden får 68 kronor i sänkt skatt. Det är skillnad i synen på vad pensionärens ekonomi är värd i budgetförhandlingarna.

Jag vill avsluta med att säga att den här regeringen gick till val på att fixa jobben. Ni fick förtroendet för att skapa ett land i arbete. Ni fick inte förtroendet för att slå sönder a-kassan, för att kasta ut människor ur sjukförsäkringen eller för att straffbeskatta pensionärer. Ni fick ansvar för att fixa jobben. Ni tror fortfarande att jobbskatteavdraget är medlet.

Jag hade hoppats att den borgerliga majoriteten i den här kammaren efter två år skulle kunna visa en viss ödmjukhet och säga att det inte gav några fler jobb. Det blev inga fler jobb för att vi straffbeskattar pensionärer.

Jag väntar fortfarande på ett ännu tydligare svar från socialförsäkringsministern på frågan: Anser statsrådet att det är rätt att pensionärer beskattas högre än förvärvsarbetare med lika inkomst?

Anf. 35 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag ska först säga något om skattefrågan. Det finns två viktiga saker att säga om den vid det här tillfället.

Jobbavdraget infördes i en tid när Sverige trots brinnande högkonjunktur hade massarbetslöshet. Över en miljon människor stod utanför arbetsmarknaden.

Konjunkturinstitutet har gjort en bedömning av att det under åren fram till den finansiella krisen och lågkonjunkturen har skapats ungefär 200 000 nya jobb i Sverige. En tredjedel, kanske upp mot hälften, av de jobben hade inte kommit till stånd om inte regeringen hade lagt om den ekonomiska kursen i politiken. En stor del av det handlar om jobbavdraget. Det är sanningen.

Jag tycker att Veronica Palm borde fundera lite över hur det ser ut i andra delar av Europa där många regeringar har genomfört samma politik som den här regeringen har genomfört när det gäller att införa motsvarande jobbavdrag. Titta till exempel på dina partivänner i Storbritannien, Labour, som har genomfört den politiken. Är Labours politik också orättvis? Innebär deras politik också straffbeskattning av pensionärer?

Det andra som förtjänar att sägas om jobbavdraget och Socialdemokraternas inställning till det är att det präglas av ett enormt hyckleri. Det är precis som statsrådet säger, nämligen att Socialdemokraterna säger nej till stora delar av jobbavdraget, men en del av jobbavdraget säger Socialdemokraterna ja till. Uppenbarligen accepterar Socialdemokraterna också – med sin egen retorik – att pensionärerna ska betala högre skatt än de som är förvärvsarbetande.

Veronica Palm säger att man har börjat sluta klyftan. Det finns inget hinder i budgetlagen för att Socialdemokraterna, om de tror på sin egen retorik, hade kunnat sluta den klyftan direkt. Det är bara att sätta i gång.

Det är viktigt för framtidens pensioner att vi tryggar jobben. Jobben är grunden för att vi ska ha väl fungerande pensioner. Det är också viktigt att vi har enighet om ett pensionssystem.

Jag vill upprepa att vi är beredda att stå upp för det nuvarande pensionssystemet och vidta åtgärder för att lindra effekterna av den ekonomiska krisen. Jag hoppas att Socialdemokraterna också kan ge ett sådant besked i sitt sista inlägg.

Anf. 36 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Jag tycker att vi ska vara väldigt konkreta i den här diskussionen när det gäller att jämföra en pensionsinkomst och en arbetsinkomst.

Vi kan ta en industriarbetare som har en månadsinkomst på 20 000 kronor och en pensionär med relativt hög pension på 20 000 kronor. Om vi jämför vad de får efter jobbskatteavdrag och avdragsbegränsningar upptäcker Veronica Palm omedelbart att det behövs ett jobbskatteavdrag för att inte industriarbetaren ska ha en betydligt lägre nettoinkomst än pensionären. Man har utgifter för resor till och från arbetet. Man har utgifter som har samband med arbetet. Man har en a-kasseavgift som ska betalas och man har en avgift för fackföreningen.

Jag tror att Socialdemokraterna mer och mer börjar förstå att det behövs ett jobbskatteavdrag för att stimulera till arbete. Det kanske är bakgrunden till att man har tagit och nu accepterat de första stegen i jobbskatteavdragen. Man går ju alltid emot när vi förbättrar jobbskatteavdraget ytterligare. I efterhand godtar man ju jobbskatteavdraget.

Ni har verkligen anledning att fundera lite över varför ni inte är konsekventa i er egen retorik. Jag tror att ni egentligen förstår att jobbskatteavdraget behövs för att skapa likvärdiga förhållanden.

Det finns verkligen anledning att också lyfta fram det förhöjda jobbskatteavdraget för personer över 65 år. Det är ett jobbskatteavdrag som träder i kraft från första kronan man tjänar i arbete. Det är 20 procent upp till 100 000 kronor. Det är alltså ett jobbskatteavdrag på helårsbasis på 20 000 för de första 100 000 en pensionär tjänar.

Det är en viktig åtgärd för att stimulera till mer arbete i den gruppen.

Anf. 37 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! När det gäller utanförskapet nämnde ministern en miljon. Det är siffror som ni själva har ändrat vid två tillfällen sedan valet. Ni har ändrat beräkningsgrunderna. Studerande, värnpliktiga, hemarbetande och sjuka var med i valrörelsen. Det var inte någon seriös redovisning ni gjorde.

Försörjningsstödet ökar. Det är utanförskap. Det står i er egen budgetproposition. Genom att ringa runt till kommunerna kan ni få bekräftat att det är något som ökar. Det är effekten av er politik.

Någon pratade om missförstånd. Det finns inga missförstånd i detta. Det finns mycket klart belagt att det har byggts ett stabilt skattemässigt gap mellan pensionärer och löntagare. Sverige är unikt. Vi har ett skattesystem med, i praktiken, skatt efter ålder.

Vilken effekt har jobbskatteavdraget på arbetslösheten? Jag kan bara konstatera att Arbetsförmedlingens prognos visar en ökning av arbetslösheten till 9 procent fram till 2010.

Det är 145 000 färre jobb, enligt Arbetsförmedlingen. Jag vet inte om regeringen eller alliansföreträdarna har någon egen statistik, men jag lutar mer på Arbetsförmedlingens statistik än de blå dunster som presenteras här i kammaren.

Jag skulle mer än i ord vilja se sambandet mellan jobbskatteavdraget och ett praktiskt utfall i fler arbetstillfällen och hur det i förlängningen stärker pensionen.

Ni bör nog bevisa det mer än bara genom att stå här och prata i allmänna ord.

Det ligger oerhört mycket pengar i jobbskatteavdraget. Det är inte något man plockar tillbaka på ett år. Det kommer att ta tid. I vår alternativa motion har vi sagt minst 2 700 i förbättring för alla på årsbasis. Vi vill bygga vidare på det. Vi vill att det ska vara ett likvärdigt skattesystem, oavsett om man är pensionär eller om man är löntagare.

När det gäller utgifter för inkomstens förvärvande kan man ha särskilda regler i deklarationen. Det klarar man på annat sätt.

Anf. 38 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är inget missförstånd, Peter Hultqvist. Pensionärerna har precis samma beskattning i dag som man hade på Socialdemokraternas tid.

Vad som däremot har skett är att de som jobbar har ett avdrag – ett jobbskatteavdrag, precis som ordet säger. Om jag arbetar har jag, oavsett om jag är 25 år, 50 år eller 70 år ett så kallat jobbskatteavdrag.

Jag blir något förvirrad av Veronica Palms beskrivning av jobbskatteavdraget. Det är precis som Lennart Hedquist sade här. När jobbskatteavdraget modell ett kom var Socialdemokraterna emot det. Men efter ett år sade de ja. När jobbskatteavdrag två kom sade Socialdemokraterna nej. Men ett år senare sade de ja. Nu har jobbskatteavdrag tre kommit. Nu säger Socialdemokraterna nej. Frågan är vad de kommer att säga om ett år. Men det är faktiskt så, Veronica Palm, att ni har accepterat jobbskatteavdraget.

Jag tycker att man kanske bör fundera något när man tittar på arbetslöshetsstatistiken. Det är fler i sysselsättning i dag än det var på den socialdemokratiska tiden, trots den lågkonjunktur och trots den finanskris som vi har. Man måste kanske ändå fundera även som socialdemokrat.

Herr talman! Institutet för Privatekonomi har genomlyst situationen för pensionärerna och säger mycket tydligt att pensionärerna får ett betydligt större lyft kommande år än vad de har fått på många år. Det, Veronica Palm, talar väl ändå för att det som du för fram i din interpellation inte är rätt?

Anf. 39 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är en intressant debatt. Flykten från Socialdemokraternas sida från det som de har interPELLERAT om är väldigt påtaglig.

Efter en debatt om just pensionärernas villkor som vi hade i höstas – den kanske sändes i SVT 24 – blev jag uppringd av en pensionerad lärare som tyckte att det var väldigt bra med jobbskatteavdraget. Han fick väldigt mycket över, men framför allt på grund av lägre sociala avgifter kunde han dessutom kräva högre lön om han tog lite extra jobb. Han tyckte att detta var en helt suverän uppfinning. Det är dock inte alla som får nytta av detta.

Herr talman! Peter Hultqvist nämnde ordet bananrepublik om Sverige. Jag tycker ändå att man ska vara försiktig med orden. Vi har en fin demokrati i Sverige. Vi vill olika människor väl. Att jämföra oss med den typen av statskick tycker jag att man ska vara otroligt försiktig med.

Allra sist: Vem utvärderar hur pensionärerna har fått det? Jag minns – jag är så gammal – debatten mellan Ronald Reagan och Jimmy Carter i Cleveland 1980. Reagan ställde bara en enda fråga hela tiden: ”Are you better off than four years ago?” Har du det bättre än för fyra år sedan? Ronald Reagan vann en storseger.

Detta ska pensionärerna utvärdera den 17 september 2010. Då får vi se om det är vi som har genomfört detta jobbskatteavdrag och mest till de pensionärer som behöver det bäst som får rätt, eller om det är ni som vill spreta ut en massa pengar hur som helst och om ni kommer att komma traskande och acceptera den allra sista delen av jobbskatteavdraget.

Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag kom in lite sent i debatten, men jag blev lite intresserad när vissa borgerliga företrädare påpekade att det som sades från socialdemokratiskt håll angående jobbskatteavdraget byggde på många missförstånd. Jag tror inte alls att det är på det sättet.

Jag reagerade också när Lennart Hedquist gjorde en jämförelse mellan människor som har inkomst av arbete och människor som har inkomst av pension och sade att människor ska inkomstbeskattas olika beroende på att de har olika utgifter. I vilka andra sammanhang, Lennart Hedquist, beskattar vi människor olika beroende på att de har olika levnadsomkostnader? Tittar vi på familjesituation och beskattar olika, eller tittar vi på var människor bor eller hur de bor? Det gör vi inte. Vi reglerar inte inkomstskatterna på det sättet. Vi kanske har andra typer av beskattning, bostadsbeskattning och så vidare. Men vi talar om inkomstskatterna här. Det finns absolut ingen logik i det som ordföranden i skatteutskottet står och säger. Men som vanligt när jag lyssnar på debatten är jobbskatteavdraget medicinen mot det mesta.

Jag tänkte bara påpeka att vi från Vänsterpartiets sida tycker att det är helt fel att man inkomstbeskattar olika grupper på olika sätt och att inkomsttagare, pensionärer, sjuka och arbetslösa inte ska ha samma skatt för samma inkomst. Vi tycker att det finns all anledning att ha en generell kritik mot den typen av skattepolitik.

Vänsterpartiet tycker naturligtvis att det var bra att regeringen införde en höjning av grundavdraget just för pensionärsgруппerna. Men man kunde ha gått mycket längre. Det var inte många kronor som pensionärerna fick i regeringens budgetförslag.

Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Marie Engström sade att det är bättre att alla får lika mycket. Jag känner inte igen Vänsterpartiets retorik som skulle stödja Socialdemokraterna – att 2 700 kronor per år skulle vara bra, nämligen att ge lika mycket pengar till de rikaste i Sverige som är pensionärer. Det är många gånger bland pensionärerna som vi hittar de rikaste. Men vi hittar många gånger också de allra fattigaste där. Därför har den här regeringen bestämt sig för att de mesta pengarna ska gå till de fattigaste pensionärerna och också stöd i form av ett särskilt bostadstillägg, äldreomsörjningsstödet och förbehållsbeloppet. Det är det som vi har satsat på. Vi tycker att rika pensionärer har så pass mycket att de klarar sig ganska bra ändå. Därför tycker vi att det är mer rättvist att ge till de fattigaste som många gånger är äldre och kvinnor.

I övrigt vill jag säga att arbetslinjen är viktigare nu än någonsin. Eftersom AP-fonderna går dåligt på grund av att börsen går dåligt och på grund av den finansiella oron är arbetslinjen det allra viktigaste som vi har.

Jag ska inte gå så långt att jag ansluter till Veronica Palms diskussion om sjukförsäkringen och a-kassan. Jag tyckte att Veronica Palm sade att vi skulle hålla oss till pensionerna och pensionärerna. Men med tanke på det som Veronica Palm sade om sjukförsäkringen ska jag bara säga att 140 personer om dagen under tio år har förtidspensionerats bara för att de har varit sjukskrivna i ett år.

När jag åker land och rike runt har jag träffat 4 000 förtidspensionärer. Men det är inte förtidspension som de vill ha, utan de vill ha hjälp till ett arbete och vill kunna tjäna pengar på sitt arbete.

Redan i dag, 13 dagar in på det nya året, har 2 000 av landets förtidspensionerade ansökt hos Försäkringskassan om att få börja arbeta. Det är personer som ni förut hindrade från att arbeta. De vågade inte pröva, och de fick inte pröva.

Arbetslinjen är alltså viktig för varje människa eftersom man genom arbetet känner tillhörighet och en gemenskap. Samtidigt ger det pengar till statskassan så att vi kan få en ökad tillväxt och så att pensionerna också kan öka. Så enkelt är det.

Peter Hultqvist började ifrågasätta sambandet mellan arbete och pensioner. Jag blev lite rädd här. Jag skulle vilja att Peter Hultqvist ber Veronica Palm om lite stödundervisning eftersom hon ändå sitter som er representant i pensionsgruppen. Jag tror nämligen inte att det är Socialdemokraternas mening att gå ifrån pensionsuppbyggnaden. Jag kan visserligen konstatera att partiledare Ohly i budgetdebatten i höstas sade: Bluffen är att påstå att vi inte vill avskaffa premiepensionen. Det vill vi. Vi vill bygga om hela pensionssystemet.

Jag har en fråga till Veronica Palm. Ni ska ju samregera. Är detta en inledande diskussion till att bryta hela pensionsuppbyggnaden?

Anf. 42 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag ska göra några klargöranden i mitt sista inlägg. Det socialdemokratiska partiet står bakom pensionsuppbyggnaden. Det socialdemokratiska partiet vill att lön och uppskjuten lön, alltså pension, ska beskattas lika vid lika inkomst. Däremot måste vi, precis som alla andra ansvarstagande politiker, förhålla oss till verkligheten. Och verkligheten är den att vi har en majoritet i den här kammaren och en högerregering som har sänkt skatten. Sänkt skatt betyder alltid mer pengar till de rika. Man har sänkt skatten med ohemula summor, vilket betyder att arbetet med att ta bort klyftan, den orättvisa klyftan i fråga om skatt mellan pensionärer och löntagare, är ett väldigt omfattande arbete.

Det ska inte råda något tvivel om att det socialdemokratiska partiets tydliga ställningstagande är att det ska vara lika skatt för arbetare och pensionärer. Jag vill också för tydlighetens skull säga att det finns en koppling mellan arbete och pension.

Vad det här landet behöver är en ny regering. Det här landets pensionärer behöver en regering som prioriterar en rättvisare skattepolitik och arbete åt alla. Regeringens politik har uppenbart misslyckats. I två år har ni försökt med era experiment, som ni kallar arbetslinjen. Nu ser vi miss-

lyckandet. När finanskrisen väljer in klarar ni inte av att hålla emot, utan fortsätter den orättvisa politiken när ni ser att arbetslösheten stiger. Det här landet och dess pensionärer förtjänar bättre.

Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tar tacksamt emot klarläggandet från Veronica Palm om att ni står bakom pensionsuppgörelsen. Det betyder att Vänsterpartiet fortfarande inte har någon talan. Det tycker jag var ett klargörande. Sedan får ni reda upp det inom den rödgröna alliansen som ni vill, men det var skönt att höra att ni kommer att enas om den frågan i alla fall.

Ni vill att alla ska betala lika skatt på lika inkomster. Det låter väldigt fint, Veronica Palm, men jag kan fortfarande inte förstå hur Socialdemokraterna kan vilja ge ytterligare sänkt skatt till de rika pensionärerna men inte favorisera dem som har låga inkomster. Det är det som är skillnaden mellan er och oss. Vi höjer det särskilda bostadstillägget för de pensionärer som inte ens betalar skatt. Vi ser till att det blir mer pengar till äldre-försörjningsstödet. Vi ger mer pengar till dem som har låga pensioner. Det är det som är skillnaden. Ni ska ge 225 kronor i månaden också till de allra rikaste pensionärsmiljonärerna. Om landets pensionärer lyssnar på detta vill jag säga till dem att jag inte kan förstå vad det är som är rättvist i detta.

Vi har i stället gynnat dem som har låga pensioner. Sedan satsar vi pengar på kvaliteten inom äldreomsorgen och mycket annat som de här pensionärerna kan behöva, tillgång till särskilda boenden och så vidare. Arbetet är än viktigare i dag, när vi ser hur finanskrisen har väljt in och lågkonjunkturen är här. Precis som Veronica Palm säger är det ett internationellt skeende.

Vi kan också konstatera hur pensionssystemet förut, under er tid, innan ni förlorade valet 2006, förlorade gigantiska summor. AP-fonderna fick gå in och rädda pensionssystemet, för folk var inte i arbete. Det var arbetslöshet i landet. AP-fonderna fick rädda pensionssystemet från att delvis gå under. Vi vill inte att det ska ske en gång till.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:190 om penningpolitiken och politiskt anställdas bloggar

Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag som statsråd har ett ansvar enligt någon policy eller enligt andra riktlinjer för hur politiskt anställda i Regeringskansliet får använda sig av konfidentiell information som de fått i tjänsten. Vidare har Peter Hultqvist frågat mig om jag, i det fall det aktuella agerandet inte strider mot eventuella riktlinjer, avser att ta initiativ till att ändra riktlinjerna. Slutligen har Peter Hultqvist ställt frågan vilket ansvar jag tar för att sakkunniga på departementet uttalar sig om Riksbankens penningpolitik.

Alla som arbetar i Regeringskansliet ska, enligt Regeringskansliets etiska riktlinjer, känna till vad offentlighetsprincipen innebär i förhål-

lande till det arbete som utförs, till exempel med avseende på allmänna handlingars offentlighet (2 kap. tryckfrihetsförordningen), yttrandefrihet (2 kap. regeringsformen) och meddelarfrihet för tjänstemän med flera (1 kap. tryckfrihetsförordningen). Det är vidare, enligt riktlinjerna, viktigt för de anställda att känna till vad som gäller beträffande sekretess för de uppgifter som hanteras. I angivna riktlinjer beskrivs också vad som gäller om förbud mot insiderhandel och om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument. Jag har, som statsråd, ett arbetsledande medansvar för att se till att de anställda hos departementet tillgodör sig denna information.

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Enligt regeringsformen har Riksbanken ansvaret för penningpolitiken, och ingen myndighet får bestämma hur Riksbanken ska besluta i frågor som rör penningpolitik. Dessa regler i regeringsformen kompletteras av ett så kallat instruktionsförbud i riksbankslagen enligt vilket ledamöter av direktionen inte får söka eller ta emot instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter. Beslut om förändringar av reporäntan bereds, mot denna bakgrund, inte med regeringen eller Regeringskansliet. En annan sak är att Riksbanken, enligt 6 kap. 3 § riksbankslagen, inför alla viktiga penningpolitiska beslut, ska informera det statsråd som regeringen utser. Sådan information omfattas av sekretess hos regeringen, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas om uppgifterna röjs.

Mattias Lundbäck har inte fått tillgång till information rörande Riksbankens sänkning av reporäntan i tjänsten. Att Mattias Lundbäck, som är doktor i nationalekonomi och politiskt aktiv i Moderaterna, uttalar sig i frågor som rör den ekonomiska politiken i allmänhet och specifikt om penningpolitik är i sig inte förvånande och strider inte mot gällande regler på området eller riktlinjer i Regeringskansliet.

Det finns inget skäl för mig att ha synpunkter på mina medarbetares tankar eller åsikter om penningpolitiken. Riksbanken ska vara oberoende vid utövande av penningpolitiken, men det innebär inte att den som samhällsinstitution är fredad från debatt. Politiskt åsiktsutbyte och medlemskap i ett politiskt parti utgör grundlagsskyddade rättigheter enligt regeringsformen. Jag kommer, av bland annat detta skäl, inte att ta initiativ till att införa eller ändra några riktlinjer i detta avseende.

Anf. 45 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det politiska bloggandet är en del av den allmänna debatten och är i grunden att betrakta som en positiv företeelse. Det är ett uttryck för politisk aktivitet och samhällsintresse. Bloggandet gör att fler kommer fram i debatten och att ett stort utbud av åsikter erbjuds på nätet. Självklart gäller yttrandefrihet och möjlighet för varje bloggare och skribent att uttrycka precis vilka tankar som helst.

Orsaken till min interpellation är förhållandet att en politiskt tillsatt regeringstjänsteman med stor exakthet uttalade sig om vad som skulle hända på ett kommande möte i Riksbanken. Det handlar inte om tjänstemannens egna åsikter, eventuella resonemang eller spekulationer. I stället var det fråga om ett klart, tydligt och enkelt konstaterande som lyder: ”Orsaken till att Riksbanken sänker räntan på torsdag är förstås att man

vill samordna sänkningen med ECB och Bank of England, som också sänker räntan på torsdag.”

Genom åren har man från de flesta partier, framför allt från dem till höger på den politiska skalan, markerat vikten av en självständig och fristående riksbank. Detta markerar också ministern i sitt svar. Men när enskilda politiskt tillsatta tjänstemän med sådan exakthet talar om vad Riksbanken kommer att besluta, i det här fallet ”på torsdag”, blir intrycket något annat.

Det är mycket möjligt att den aktuella politiskt tillsatte regeringstjänstemannen är en undanskymd figur i politikens marginal, vid vars bloggfrunderingar det inte finns anledning att fästa någon vikt. Men oavsett det är det så att när en regeringstjänsteman i position nära ministern och regeringen uttalar sig ger den formella positionen en plattform som åtminstone ger ett intryck av betydelse. Särskilt intressant blir det hela när den aktuella tjänstemannen talar om vilka beslut Riksbanken kommer att fatta.

Min fråga till ministern är: Är det rimligt att enskilda politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet genom konstateranden talar om vilka beslut Riksbanken kommer att fatta, i det är fallet ”på torsdag”?

Anf. 46 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Mattias Lundbäck, som är doktor i nationalekonomi, har inte yppat någon konfidentiell information utan har använt sig av sin yttrandefrihet. Jag tycker inte alls att det är märkligt att en person kan ha bestämda uppfattningar utan att ha tillgång till information.

Jag har som statsråd ett arbetsledande medansvar att se till att anställda på departementet har god information om vad som gäller, och så är också fallet. Jag har därför ingen anledning att ändra några riktlinjer eller policy. De har fungerat väl också i detta fall.

Anf. 47 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Den här debatten handlar för mig inte så mycket om regelverken. Det handlar mer om omdöme och vad som är rimligt. Grundfrågan är: Är det rimligt att politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet några dagar innan Riksbankens beslut konstaterar vad Riksbanken kommer att besluta? Jag upplever inte att statsrådet vill gå in i den frågeställningen som egentligen handlar om omdöme. Vad är gott och vad är dåligt omdöme?

För att ge trovärdighet åt Riksbankens roll som självständig suverän myndighet krävs ett förhållningssätt från regeringen och dess tjänstemän. Skulle det exempelvis vara rimligt att statsrådet själv använde sig av samma formulering som tjänstemannen använde några dagar innan Riksbanken fattar ett beslut där han säger att orsaken till att Riksbanken fattar beslutet på torsdag är följande? Stärker den enskilde regeringstjänstemannens tvärsäkra konstateranden om Riksbankens i det här fallet ännu inte fattade beslut intrycket av Riksbankens självständiga roll? Så är det naturligtvis inte.

Om det är så att den nu aktuella tjänstemannen är av så ovidkommande natur på departementet och har en så marginaliserad roll att det inte är något att bry sig om tycker jag att ministern med enkelhet kan konstatera att så är fallet, och då kan vi lämna den här frågan. Men om

tjänstemannen i fråga ändå är att betrakta som den regeringstjänsteman nära ministern och regeringen som han ändå i formell mening är blir situationen lite komplicerad.

Ministern bör nog svara lite rakare och lite tydligare på frågan. Är det rimligt att enskilda politiskt tillsatta regeringstjänstemän i Regeringskansliet i konstateranden talar om vilka beslut som Riksbanken kommer att fatta? Det gäller oavsett hur informationsvägarna är internt på Regeringskansliet, som jag över huvud taget inte kan analysera hur de ser ut.

Anf. 48 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag vill bara klargöra för Peter Hultqvist att det finns etiska riktlinjer som gäller för alla som arbetar på Regeringskansliet. De riktlinjerna omfattar bland annat offentlighet och sekretess. Det finns också riktlinjer rörande förbud mot insiderhandel och skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument. Den informationen har också lämnats och lämnas till alla som är anställda, och det har inte på något vis missbrukats.

Enligt artikel 19 i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter gäller – och jag hoppas och tror att Peter Hultqvist känner till den deklarationen – att var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, sprida och ta emot idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser. Så står det i artikel 19 i FN:s deklaration.

Mot bakgrunden att Mattias Lundbäck har följt de etiska riktlinjer som gäller anser jag att jag inte har någon som helst anledning att vare sig fördöma eller förändra min uppfattning.

Anf. 49 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag har inte med ett enda ord eller en enda mening sagt att yttrandefriheten inte ska gälla. Vad jag diskuterar är mer en omdömesfråga. Den frågan om omdöme vill inte ministern svara på.

Det handlar om huruvida det är rimligt att enskilda politiskt tillsatta regeringstjänstemän i konstateranden talar om vilka beslut Riksbanken kommer att fatta, och i det här fallet var formuleringen att det skulle ske ”på torsdag”. Det är vad det handlar om. Är det gott eller är det dåligt omdöme?

Skulle ministern, om det nu är så fullständigt okontroversiellt, själv kunna göra ett liknande uttalande? Ministern skulle då på måndagen kunna gå ut och säga: Orsaken till att Riksbanken gör detta på torsdag är följande. Skulle det vara gott omdöme av ministern?

Är det så att den här personen är så ovidkommande att det inte är något att bry sig om? Om personen i fråga har statusen av regeringstjänsteman tycker jag faktiskt att ministern bör fundera igenom ett bättre svar än vad jag hittills har fått.

Jag har inte ifrågasatt yttrandefrihet eller att människor får skriva vad de vill i tidningar, bloggar eller insändare. Det jag däremot vill peka på är att man från bland annat ditt parti många gånger har hävdad Riksbankens egen suveränitet. Man får inte politiskt lägga sig i, och du markerar det i svaret.

Tjänstemannen i fråga skriver inte som någon personlig åsikt eller någonting sådant. Han bara konstaterar att ”på torsdag” sänker Riksban-

ken räntan och att orsaken till beslutet är följande. Det är vad som gör det hela lite mer intressant och situationen lite annorlunda än vad det normalt brukar vara.

Om man uttalar sig som regeringstjänsteman eller regeringsledamot ger det en annan status och en annan tyngd än om man bara tycker till i största allmänhet.

Anf. 50 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! I ett pressmeddelande den 4 december 2008 meddelade Riksbanken att man beslutat sänka reporäntan. Såvitt jag kan se spekulerades det långt innan dess i medierna om att Riksbanken kommer att sänka reporäntan. Detta var ingen som helst ny eller unik information. Det var en information, ett samtal, en diskussion och ett antagande som fanns i de flesta medier vid det laget. Vad Mattias Lundbäck säger i uttalandet i stort om den ekonomiska politiken och det han skriver i sin blogg kan jag inte se som annat än ett uttryck för vad som sades i den allmänna debatten vid det tillfället.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

10 § Svar på interpellation 2008/09:217 om sjuklönen och små företag

Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Marie Engström har frågat näringsministern vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att begränsa mindre företags sjuklönekostnader. Arbetsfördelningen inom Regeringskansliet är så fördelad att det är jag som ska svara på Marie Engströms interpellation.

Under det senaste året har en särskild utredare sett över trygghetssystemen för företagare. Utredningen har haft i uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen och lämna förslag till tydligare och bättre regler. Utredningen har också haft i uppdrag att kartlägga hur mycket företagen betalar in till trygghetssystemen i förhållande till hur mycket som betalas ut. Regeringen har särskilt angett att det ska finnas en tydlig koppling mellan den avgift som betalas in och den ersättning som erhålls från sjukförsäkringen.

Utredningen har i sitt betänkande lämnat en rad förslag som syftar till att förbättra villkoren för företagare. Betänkandet (SOU 2008:89) lämna-

des i oktober månad förra året och är nu ute på remiss till och med den 15 januari. Beroende bland annat på de synpunkter som kommer in i samband med denna remissbehandling kommer regeringen att slutligen ta ställning till förslagen som finns med i betänkandet.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 52 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag hade ställt frågan till näringsministern, men jag debatterar lika gärna med Cristina Husmark Pehrsson. Jag tror att jag och näringsministern har diskuterat de här frågorna tidigare. De är ju nära relaterade just till småföretagarfrågorna.

Jag tycker att det är viktigt att ta upp frågan om sjuklönen i mindre företag av flera olika skäl. Det handlar om att när någon eller några är sjuka i ett mindre företag är det inte bara kostnaderna som ökar, utan det blir också ett avbräck i verksamheten. Det innebär i sin tur att intäkterna minskar i det företag som det gäller.

För ett mindre företag med kanske fyra anställda där två är sjuka innebär det faktiskt att 50 procent av verksamheten kan stå still. Det är ganska allvarligt. Det påverkar inte bara företagets ekonomi utan också viljan att anställa. Man är rädd för att få de effekterna.

Det finns också en annan aspekt på det här, nämligen eventuella utestängningseffekter. Det finns människor som har en återkommande sjukdomsbild och så vidare som därmed också känner sig diskvalificerade på arbetsmarknaden. Vi ska också veta att det finns nya sjukförsäkringsregler nu som gör att människor ska prövas på ett annat sätt än tidigare gentemot arbetsmarknaden. Den gruppen kanske också kommer att få det ganska tufft mot bakgrund av det här.

I svaret från socialförsäkringsministern hänvisas till utredningen och företagarnas försäkringsvillkor. Jag vill först säga att den utredningen tittar i allra första hand på just företagarnas försäkringsvillkor. Det jag pratar om nu är den sjuklön som företagare får betala för sina anställda. Det är en väsentlig skillnad. Men jag har tittat i utredningen. Den är på över 300 sidor. På fyra sidor tar man upp frågan om sjuklöneproblematiken och föreslår ett visst modifierat högkostnadsskydd.

De små företagen som kollektivt har egentligen en lägre sjukfrånvaro om man jämför med den genomsnittliga sjukfrånvaron. Det handlar alltså inte om kollektivet småföretag, utan det är de enskilda företagen där folk är sjuka som drabbas värst. I utredningen föreslår man att de företag där sjuktalen ligger tre gånger högre än genomsnittet ska kunna få ett slags tak eller ett högkostnadsskydd.

Jag vet att detta inte är något färdigt förslag ännu från regeringen, utan det är bara ett utredningsförslag. Men jag kan upprepa min fråga från interpellationen: Hur ser regeringen och socialförsäkringsministern på möjligheten att begränsa sjuklönekostnaderna för mindre företag?

Anf. 53 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Marie Engström och jag är helt överens i flera av de saker som tas upp i interpellationen. Det gäller inte minst utestängningseffekten för de som ska anställas eller förhoppningsvis bli anställda. Det kan hända att om de har en sjukdom eller en kronisk sjukdom, om de nyligen har varit sjuka eller till och med har haft en sjukersättning drar sig företagare för att anställa dem, särskilt om det handlar om mindre

företag. De kanske inte har råd att våga riskera att personen blir sjuk igen. Då har vi sjuklönen och inte minst medfinansieringen. Det var därför regeringen tog bort just medfinansieringen – för att företagen ska vilja anställa någon person men inte stå med kostnaderna hur länge som helst också efter de 14 dagarna.

När vi gjorde den förändringen fick vi omedelbart ett pressmeddelande från Sveriges Kommuner och Landsting där de gick ut och stödde regeringens beslut att ta bort medfinansieringen. De sade att medfinansieringen för Sveriges Kommuner och Landsting, som många gånger har just de här arbetsplatserna med hög sjukfrånvaro i offentlig sektor och där det många gånger handlar om kvinnor, har inneburit ett A- och ett B-lag. Så skrev den dåvarande s-ledningen i Sveriges Kommuner och Landsting. Det var bevis nog på att vi gjorde rätt när vi tog bort medfinansieringen.

Det handlar om viljan att anställa. Vi har redan föreslagit nyfriskjobb, nystartsjobb och en sänkning av de sociala avgifterna för ungdomar just för att göra gången vidare och ta in fler människor – också de som har varit sjuka. Vi tar till exempel bort sjuklönen. Jag vet inte riktigt hur ni röstade här i kammaren när det gäller den; det kanske Marie Engström kan göra klart för mig. På regeringens förslag tog vi bort sjuklönen för förtidspensionerade eller för dem som har sjukersättning och kommer tillbaka till arbete igen. Det gjorde vi just för att arbetsgivare ska vilja anställa också de personer som har haft sjukersättning. Vi har alltså redan tagit bort sjuklönen för de personerna.

För övrigt har vi nyfriskjobb, nystartsjobb och många andra åtgärder för att göra grinden vidare och välkomna fler in som kanske annars har haft det svårare när grindhålet har varit trångt. Det handlar om kostnader för den enskilde och för företaget. Men det handlar också om att ge möjligheter för personer som är sjuka eller har en kronisk sjukdom att komma in i arbetslivet till en företagare. De får möjlighet att få en högre lön och kanske till och med lämna både en långtidssjukskrivning och en förtidspension. Detta ger möjligheter att göra det billigare för företag och dessutom att få dem att våga vilja anställa. Det gynnar såväl företagen som den enskilde individen. Regeringen har redan föreslagit en mängd åtgärder för att uppnå detta.

Anf. 54 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Egentligen tangerar vi ett väldigt brett område nu – hur vi ska få in fler människor på arbetsmarknaden och få färre som står utanför. Och hur ska vi förhindra utestängningseffekter? Det är en stor och viktig diskussion, och det är *en* del i det som vi diskuterar.

När det gäller frågan om medfinansiering ställde vi oss bakom regeringens förslag om att ta bort den likaväl som vi ställde oss bakom förslaget om att minska sjuklöneperioden till 14 dagar, som den är i dag. Jag och mitt parti tycker egentligen att mindre företag helt och hållet borde slippa betala sjuklönekostnader just därför att de i så hög grad påverkar företagets ekonomi och vilja att anställa. Det är ganska intressant att se – jag har läst de tre fyra sidor i utredningen som tog upp det området – att man instämmer i detta. Utredaren konstaterar att så är det. Det här är ett stort problem.

Jag skulle vilja peka på att man ser effekten av att ha samma regelsystem för alla företag oavsett om de är stora eller små. Ofta har man inte samma problem. Det lilla företaget har helt andra problem och befinner sig i en helt annan tillvaro än vad det stora företaget gör. Syftet med den här interpellationen var också att se de skillnaderna.

Hela den här utredningen och trygghetssystemen kräver kanske en egen diskussion, men detta har väl inte mottagits så väl av till exempel organisationen Företagarna, som säger att det bidde en tummetott eller något sådant. Det skrev man i ett pressmeddelande. Jag tror att det finns oerhört mycket mer att göra på det här området.

Om vi ska snäva in det vill jag fråga Cristina Husmark Pehrsson om hon och regeringen är beredda att se över den här frågan en gång till när det gäller de små företagen och deras sjuklönekostnader.

Anf. 55 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Vi har redan gjort det. Vi har redan tagit bort sjuklönekostnaden för alla de 435 000 personer som vill försöka sig på någon form av arbete och som har sjukersättning. Det tycker jag är en väldigt stor reform. Den berör 435 000 personer. Reformen trädde i kraft den 1 januari. Då gav vi möjlighet för dem med sjukersättning att arbeta med fribelopp, studera med sjukersättning och så vidare. Det är en reform som lovar dem att vi inte ska ompröva deras rätt till sjukersättning fram till dess att de får ålderspension.

Redan i dag, 13 dagar efter reformens genomförande, är det 2 000 personer med sjukersättning som har anmält till Försäkringskassan att de vill börja jobba. Om de får någon form av anställning eller kan jobba lite extra hos sin nuvarande arbetsgivare innebär det att den arbetsgivaren inte behöver betala sjuklön.

Jag tycker att jag går Marie Engström till mötes när jag säger att vi på de här två åren har tagit bort medfinansieringen och tagit bort sjuklönen för 435 000 personer. Samtidigt har vi infört nystartsjobb och nyfriskjobb med sänkta arbetsgivaravgifter. Vi har sänkt de sociala avgifterna för ungdomar och så vidare.

Det låter som om vi är ganska överens egentligen. Vi vill att det ska bli billigare för företag att anställa. Företagare ska våga anställa och därmed göra det möjligt för personer att få en anställning, och det gäller också dem som har varit sjuka eller arbetslösa och borta länge.

Sedan nämnde Marie Engström att de som har varit sjukskrivna mer än 180 dagar nu ska prövas mot arbetsmarknaden. Jag vet inte hur mycket Marie Engström känner till de tidigare sjukförsäkringsbestämmelserna. Där hade Försäkringskassan att jobba med sju steg under det första året. Steg fem var precis detta, nämligen att prövas mot hela arbetsmarknaden, och det kunde ske redan efter tre veckor oavsett geografin. Det står i steg fem av de sju stegen. Eftersom det då inte fanns någon tidsgräns kunde man prövas redan efter tre veckor mot hela arbetsmarknaden i hela Sverige. Det tyckte vi var för tidigt. Vi sade att det är bättre att vi gör en paus efter sex månader för att fråga hur det står till, hur det är och vad vi kan göra för att hjälpa personen att komma in i arbetslivet. Samtidigt införde vi nyfriskjobb för att företagare skulle vilja anställa också de personerna.

Jag vet att Socialdemokraterna, och jag tror att det gäller Vänsterpartiet och Miljöpartiet också, har sagt att det är bättre att de personer som är sjuka får stanna kvar i sjukförsäkringen nu när arbetsmarknadsläget är som det är. Det är helt orimligt för mig att tänka mig det. Har man en arbetsförmåga eller kan man med hjälp, stöd, arbetsträning, Samhall, lönebidrag eller vad helst det än är få en resurs nu så att man är rustad när högkonjunkturen kommer är det bättre än att behålla människor i en sjukförsäkring. Då kanske vi tror att alla de här är sjuka och ordinerar sjukgymnastik när de i stället skulle behöva arbetsträning.

Jag hoppas att Marie Engström inte stöder det som jag har hört framföras, nämligen att vi av arbetsmarknadsskäl ska behålla personer i sjukförsäkringen i stället för att ge dem den hjälp som de kan behöva för att de ska vara rustade. Då kan de söka arbete, och samtidigt ger vi företarna en mängd möjligheter för att de också ska vilja anställa. Vi knyter ihop den som vill bli anställd och den som vill anställa. Det är ett bra sätt i stället för att gömma undan människor i sjukförsäkringen så att de nästan inte kan komma därifrån.

Anf. 56 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag har förstått att vi trillade in i en debatt om den nya rehabiliteringskedjan. Jag vet inte vad det är för uttalande Cristina Husmark Pehrsson åsyftar när hon säger att mitt parti vill något speciellt. Mitt parti värnar naturligtvis arbetslinjen och vill att så många människor som möjligt ska komma ut i arbete. Vi vill också värna våra trygghetssystem. Vi vill att människor som är sjuka ska ha en rimlig ersättning och få vård och en god rehabilitering. Något mer har jag inte att säga i den frågan.

Jag har en liten kommentar till de åtgärder som socialförsäkringsministern tar fram här, nyfriskjobb, nystartsjobb och sänkta arbetsgivaravgifter. Jag vill bara påminna om den rapport som Riksrevisionen har lämnat när det gäller effekten av sänkta arbetsgivaravgifter. Där är man oerhört tydlig och säger att det är mycket dyra åtgärder om man vill uppnå sysselsättningseffekter. I så fall vore det mycket bättre att använda pengarna till direkta arbetsmarknadspolitiska åtgärder och till utbildningsinsatser i stället för att sänka arbetsgivaravgifter. Jag säger detta eftersom socialförsäkringsministern själv tog upp detta som väldigt goda åtgärder.

Jag vill återvända till kärnan i min interpellation. Jag känner att vi börjar debattera helt andra saker. Den handlar om regeringens vilja att vidta ytterligare åtgärder – jag kanske ska uttrycka mig så i stället – för att sänka eller ta bort sjuklönekostnaderna i mindre företag, och då inte bara för människor som riskerar utestängningseffekter som ministern pratar om, till exempel före detta förtidspensionärer, utan för alla anställda. Det är kärnan i min fråga.

Anf. 57 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag nämnde, precis som Marie Engström, utestängningseffekter och svårigheter för arbetsgivare att vilja, kunna och våga anställa och dessutom nämnde jag sjukförsäkringen och dessa sex månader därför att i interpellationen står det att människor som tidigare har varit sjukskrivna i 180 dagar ska få sin arbetsförmåga prövad och så

vidare. I interpellationen låter det som om detta var något nytt. Det var det jag ville gå emot och säga att vi har satt en gräns på sex månader. Precis samma sak fanns i den gamla sjukförsäkringen, men eftersom det inte fanns någon tidsram kunde detta ske redan efter tre veckor. Vi tyckte att det var orimligt att man skulle provas mot hela arbetsmarknaden redan då. Bakgrunden var att jag läste vad som stod i interpellationen.

Jag tror att vi är överens så till vida att vi vill minska utestängningseffekterna. Vi ska hjälpa människor till arbete. Vi ska göra grinden vidare. Vi ska se till att arbetsgivare vill, kan och vågar anställa. När det gäller sjuklönen har vi nu en 13 dagar gammal reform som berör 435 000 personer. Dessutom har vi alla nystartsjobb och nyfriskjobb. Det har visat sig att personer som har varit långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade nu också vill försöka att arbeta.

Jag tror att vi kanske är lite överens där. Vi vill göra båda sakerna. Vi vill göra det lättare för personer att bli anställda, och vi vill också göra det möjligt för företag att anställa. Först då ser vi en effekt.

Det är inte aktuellt att gå vidare med sjuklönen för närvarande. Sedan 13 dagar tillbaka har vi den här förändringen för dem som står allra längst bort. De kan nu få den hjälpen.

De personer som har den högsta sjukfrånvaron är många gånger kvinnor i offentlig sektor som har smärtor i rörelseapparaten och lättare psykisk ohälsa. Det är de två stora diagnoserna. Vi måste naturligtvis förebygga att man blir sjuk eftersom man får sämre möjligheter på arbetsmarknaden då. Vi måste också se till att den rehabiliteringsgaranti som regeringen har satsat på nu verkligen kommer att ge utslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:225 om ekonomin för förtidspensionärer

Anf. 58 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att stärka ekonomin för landets förtidspensionärer. Eva-Lena Jansson lyfter fram att gränsen för den boendekostnad som ersätts med bostadstillägg är lägre för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning än för ålderspensionärer. Hon anser att det är svårt att motivera att två personer med lika låg inkomst och lika hög hyra inte erhåller bostadstillägg på samma nivå.

Inledningsvis vill jag lyfta fram att inkomstprövningen av bostadstillägget börjar vid högre inkomster för personer med sjukersättning än vad som gäller för ålderspensionärer. Detta ger ett bättre ekonomiskt utfall för personer med sjukersättning. Det går således inte att dra några generella slutsatser om regelverkens effekter för två individer med samma inkomster som Eva-Lena Jansson tar upp.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 angett att regeringen avser att återkomma till frågan om förbättringar av bostadstillägget när det ekonomiska utrymmet så medger. Dessförinnan har dock regeringen valt att genomföra förändringar som stärker arbetslinjen.

Regeringen har genomfört flera reformer i syfte att förbättra situationen för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning och att underlätta återgången till arbete. Bakgrunden till dessa reformer har varit det stora antalet ersättningsberättigade, 540 000 personer, samt det faktum att mindre än 1 procent årligen lämnar ersättningen, vilket framgår bland annat av Riksrevisionens granskningsrapport, som heter *Förtidspension utan återvändo*. För att underlätta för personer med sjukersättning att helt eller delvis återgå till arbetslivet har nya regler införts. Det nya regelverket har medfört ökad trygghet, flexibilitet och ekonomiska drivkrafter att pröva arbetsförmågan för personer som har beviljats en icke tidsbegränsad sjukersättning med stöd av det regelverk som gällde före den 1 juli 2008. Redan nu har 2 000 personer ansökt om att arbeta med stöd av de nya reglerna.

Nya regler gäller även för övriga personer med sjukersättning eller personer med aktivitetsersättning. Under tolv månader kan dessa personer arbeta med sjukersättningen vilande och samtidigt uppbära ett belopp motsvarande 25 procent av den sjukersättning som är vilande. Beloppet är skattefritt. De nya reglerna har tillämpats från och med den 1 januari 2009.

Utöver dessa ändringar i regelverket har även andra ändringar gjorts i syfte att ytterligare förbättra den ekonomiska situationen för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Från och med den 1 januari 2008 gäller således att arbetsinkomsterna endast ska tas upp till hälften vid beräkning av bostadstillägget. I dag finns det ca 150 000 personer med partiell sjuk- eller aktivitetsersättning. Flertalet av dessa bör ha arbetsinkomster och kan således få del av den förbättringen.

I syfte att förbättra situationen för de sämst ställda personerna med sjuk- eller aktivitetsersättning har den skäliga levnadsnivån vid beräkning av särskilt bostadstillägg höjts från och med den 1 januari 2009.

Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. I min interpellation har jag beskrivit att en kvinna som är bosatt i Örebro vid flera tillfällen har hört av sig i brev till statsrådet Husmark Pehrsson där hon påtalat behovet av att regeringen likställer bostadstillägget för förtidspensionärer med den nivå på bostadstillägg som medges för ålderspensionärer. Statsrådet Husmark Pehrsson har i sitt svar angett att hon har för avsikt att förbättra bostadstillägget när det finns ekonomiskt utrymme att göra det.

I svaret på en skriftlig fråga där jag uppmärksammat de stora skattesänkningar som regeringen genomfört anger Husmark Pehrsson att regeringen inte har för avsikt att likställa bostadstillägget för förtidspensionärer med bostadstillägget för ålderspensionärer. Någon motivering till det finns det inte.

Det är svårt att se hur regeringen kan motivera att två personer med lika låg inkomst och lika hög hyra inte får bostadstillägg på samma nivå. Det har jag skrivit, och den kommentar som statsrådet gör i sitt svar förstår inte jag. Det kan faktiskt vara så att två personer, en förtidspensionär och en pensionär, bor bredvid varandra och har identisk hyra, men den ena får ett bostadstillägg som är högre därför att han eller hon är ålderspensionär. Jag kan inte förstå motivet till det.

I en debattartikel införd i Dagens samhälle redan våren 2007 skriver statsrådet Husmark Pehrsson följande: "Regeringen överväger därför att förändra bostadstillägget i syfte att förbättra den ekonomiska situationen för personer med sjuk- och aktivitetsersättning." Jag och även den person som har skrivit brev har tolkat det här så att det handlade om bostadstillägget. Nu har inte det här skett.

Det har nu framkommit att hyreshöjningarna för 2009 förmodligen kommer att vara högre än för 2008, och därav min fråga.

Det jag pekar på är att man inte får det här bostadstillägget.

I svaret från socialförsäkringsministern står det: "Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 angett att regeringen avser att återkomma till frågan om förbättringar av bostadstillägget när det ekonomiska utrymmet så medger." Med all respekt för att man naturligtvis måste beakta det ekonomiska utrymmet kan man fundera på detta. År 2006 lämnade Socialdemokraterna över en fantastisk statsbudget i balans. Sverige har aldrig varit så rikt som det är nu. Det finns mycket pengar. Vi var ganska noga med att säga att den borgerliga regeringen kom till dukat bord. Om det inte under de här två åren med högkonjunktur och goda statsfinanser funnits ekonomiskt utrymme att komma till rätta med denna, som jag upplever det, orättvisa, när finns det då möjlighet att göra det? Det vore intressant att få svar på det.

Precis som jag pekat på i min interpellation har ni valt att prioritera skattesänkningar framför att rätta till orättvisor i samhället.

Jag blev inför den här interpellationsdebatten kontaktad av en person med förtidspension som hade sett en tidigare debatt i dag där Veronica Palm deltog. Personen i fråga var mycket upprörd över de svar som statsrådet hade gett här. Hon sade så här: Jag har förtidspension, och jag vill bli frisk. Jag vill arbeta. Vilja och förmåga är två vitt skilda saker, och det borde även statsrådet förstå.

Hon vill arbeta men kan inte arbeta, och därmed kan hon inte påverka sin situation när det gäller bostadstillägget. Då är min fråga till statsrådet Husmark Pehrsson: Vad har du för svar att ge henne?

Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Ska vi börja med att vara tekniska så kan jag säga att inkomstprövning av BTP börjar beräknas över ett fribelopp. För ålderspensionerna är det fribeloppet garantipensionen. För personer med sjukersättning är fribeloppet garantiersättningen. Detta är ingenting som den här regeringen har skapat. De reglerna fanns när Socialdemokraterna satt vid makten, och det är ni som har skapat de här reglerna.

Bostadstillägget för förtidspensionerade och för ålderspensionerade har hela tiden följts åt, men det var ni som 2005 delade på detta. Jag har själv ställt mig frågan: Varför gav ni högre ersättningsnivåer när det gäller bostadstillägget för ålderspensionärer än för förtidspensionärer? Jag har också frågat mig själv samma sak: Varför gjorde Socialdemokraterna denna åtskillnad 2005? Och jag har fått skriftligt på att skillnaden då förklarades med att personer med låga sjukersättningar oftast är yngre och därför har högre levnadsomkostnader än ålderspensionärerna. Det var därför ni förändrade och gjorde åtskillnad när det gäller beräkning av bostadstillägget mellan ålderspensionärer och förtidspensionärer. Jag skulle snarare vilja fråga: Varför gjorde ni det?

Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ställde två frågor, och jag fick inte svar på någon av de frågorna. Det handlade alltså om att regeringen överväger att förändra bostadstillägget när det ekonomiska utrymmet så medger. Så har jag pekat på att vi har haft två mycket goda år under den tid som den här borgerliga regeringen har suttit vid makten. Man har konsekvent valt att prioritera att sänka skatten för sådana som jag, som tjänar 54 500 kronor i månaden, men man väljer att inte rätta till orättvisor.

Ni har konsekvent under dessa två år låtsats som om ni är i opposition och vägrar att ta ansvar för att vara en regering. Ni har lyckats medverka till att a-kassan blivit en försämrad försäkring, något som gjort att en halv miljon människor lämnat den. Ta ansvar för det!

Att säga att det är en konstruktion av bostadstillägget som den socialdemokratiska regeringen lämnade över och att ni inte velat göra någonting åt det, ja det är mycket möjligt, men jag vill göra någonting åt det. Det är därför jag står här. Jag har aldrig suttit i regeringen. Jag kom in i riksdagen 2006 och är beredd att ta ansvar för allt vi gör nu. Därför ställer jag frågan till statsrådet som är ansvarig för frågorna: Vad tänker hon göra?

Jag berättade om Anette som är förtidspensionär och beskrev att vilja och förmåga är två vitt skilda saker. Anette vill jobba men kan inte. Hon är för sjuk. Hon kan inte påverka sin situation, och därför frågade jag: På vilket sätt hjälps hon av det svar som statsrådet Husmark Pehrsson ger till mig? Hur påverkas hennes ekonomiska situation på ett positivt sätt? Jag kan inte höra något sådant i svaret. I stället låtsas statsrådet vara i opposition. Med all respekt för att jag kanske har stort inflytande någonsans, men jag är dock inte statsråd utan riksdagsledamot och i opposition.

Jag hoppas att statsrådet nu ska ta tillfället i akt och svara på dessa frågor. Om ekonomin har varit urstark, statsfinanserna totalt jättebra, vi har haft en högkonjunktur och det ändå inte funnits ekonomiskt utrymme för att rätta till dessa skillnader är frågan: När finns det ekonomiskt utrymme för det? Hur ska den ekonomi som kan rätta till detta se ut för en regering?

Jag förstår fortfarande inte hur man kan motivera att två personer med lika låg inkomst och lika hög hyra inte får bostadstillägg på samma nivå. Jag förstår inte förklaringen från statsrådet, herr talman, men jag hoppas att jag kan få ett förtydligande av henne.

Anf. 62 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag ville inleda den här debatten med att säga att Eva-Lena Jansson på något sätt inte vill kännas vid att det var de som delade på procentsatserna 2005, med motiveringen att ålderspensionärerna inte har så höga levnadsomkostnader, eller rättare sagt att de med sjukersättning har högre levnadsomkostnader och därför skulle behöva beräknas på en högre nivå.

De fantastiska åren, Eva-Lena Jansson, handlade om att nästan en miljon människor, vi kan säga 700 000 eller 1,2 miljoner, var utan arbete eller sjuka när vi tog över 2006. De betalade då ingen eller endast lite skatt till samhället, vilket gjorde att man fick in lite skatteintäkter. Skatteintäkter behövs för att vi ska kunna behålla välfärden och höja pension-

erna. Och vi ska, som det står i budgeten för 2007, höja bostadstillägget för dem med sjukersättning. Det står jag fast vid.

Det var nämligen till och med så illa, Eva-Lena Jansson, att AP-fonderna under 2000-talet två gånger var tvungna att gå in och hjälpa pensionssystemet för att det inte skulle gå i konkurs eftersom sysselsättningen var så låg. Något fantastiskt dukat bord tycker jag verkligen inte att vi kom till med låg sysselsättning, många sjuka, 140 personer om dagen som fick förtidspension och blev dömda nästan till ett utanförskap. Ingen kom tillbaka utom möjligtvis 1 procent. Vi var tvungna att sätta fart på Sverige, få tillväxt i landet, människor i arbete – allt detta för att få in skatteintäkter och kunna leverera allt som vi vill leverera.

Tack och lov för den sysselsättningsökning som ändå skedde med tanke på den lågkonjunktur vi har. Vi går nu in i den lågkonjunkturen med ett ganska högt sysselsättningsläge. Om vi hade varit i det läge som var när vi tog över 2006 hade det varit mycket svårt att få extrapengar och kunna göra de satsningar på välfärden som vi nu gör. Vi ser hur pensionerna stiger kraftfullt i jämförelse med början av 2000-talet.

Även ohälsotalen förbättras kraftfullt och vi ger möjligheter för människor att komma in i arbete. De med sjukersättning som ni förtidspensionerade – 140 personer om dagen i tio år, summa summarum 550 000 personer – har ingen ekonomi att räkna med. De har 64 procent i ersättning, får inte del av arbetslivsinriktad rehabilitering eller arbetsmarknadspolitiska insatser, och det är sakligt skäl för uppsägning.

550 000 personer står utan arbete. Vi måste engagera oss så att dessa personer får rehabilitering. Därför satsar vi 1,6 miljarder kronor på två år för att se till att ge rehabilitering. Inte minst gäller det kvinnor med smärtor och psykisk ohälsa, som är de två stora diagnosgrupperna. Det gäller att hjälpa dem tillbaka och inte pusha ut dem i förtidspension, utan återvändo, som det sägs i Riksrevisionens rapport.

Många av dem som står helt utanför måste vi nu hjälpa så att de, på sina villkor, kan komma tillbaka in på arbetsmarknaden eller i studier – om de känner att de kan och orkar – med tryggheten att de får behålla sin sjukersättning och också kan tjäna pengar upp till ett fribelopp. Som jag sade i den tidigare debatten har vi dessutom tagit bort sjuklönen när man anställer dessa personer just för att göra det möjligt för dem att komma tillbaka.

Mycket har alltså gjorts under dessa två år. Inte minst har vi tagit bort medfinansieringen, vilket gör att arbetsgivarna nu vågar och vill anställa personer. Vi kommer att återkomma till bostadstillägget för förtidspensionärer, men, återigen, det var ni som delade på procentsatsen och gjorde åtskillnad mellan människor.

Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag kan börja med att säga till statsrådet att det är Försäkringskassan som gör bedömningen av vilka som blir förtidspensionärer. Det är aldrig regeringen, varken den nuvarande eller den tidigare. Det är viktigt att poängtera att det är handläggare på Försäkringskassan som gör bedömningen huruvida någon ska ha sjuk- och aktivitetsersättning, inte regeringen.

När det gäller era siffror om utanförskapet, statsrådet, kan jag konstatera att en av mina ledamotskamrater, Maryam Yazdanfar, just nu befin-

ner sig i utanförskap eftersom hon är barnledig. Sådana räknar ni in i ert utanförskap. Hon trivs ganska bra med att vara föräldraledig, men att kalla det för utanförskap tycker jag är ganska missvisande. Det sättet att använda statistik på har ni också fått kritik för från Riksrevisionen, och det borde ni ta till er. Det är ganska många som är kritiska till hur ni använder det begreppet.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan när det kan bli ekonomi. Regeringen har under dessa två år försatt sin chans att rätta till orättvisorna. Man har också försatt sin chans att se till att människorna är rustade för att på ett bättre sätt kunna gå vidare i arbete. Det är viktigt att kunna svara de personer som befinner sig i en utsatt situation.

Den person som jag utgått från i min interpellation är jättebekymrad. Hela hennes fasta tillvaro hänger på att hon har den bostad hon nu bor i. Hon trivs i den. Hennes sociala tillvaro bygger på att kunna leva och bo i den bostaden, och hon känner en stor oro för att hon inte kommer att ha råd att bo kvar där eftersom bostadstillägget inte prioriteras av den nuvarande regeringen. Hon känner sig inte alls lugn av dessa svar, det kan jag försäkra.

Anf. 64 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Vi ska kanske inte ha någon lektion i sjukförsäkringar, men det var inte Försäkringskassan som bestämde att sjukersättning ska prövas inom ett år när man varit sjukskriven med de gamla reglerna. Det var den förra regeringen som bestämde det. Försäkringskassan gör en avvägning, men den följer reglerna, och reglerna har bestämts i riksdagen. Jag vill bara klargöra att det beslutats att inom ett år skulle sjukförsäkringen prövas, och då gjorde Försäkringskassan det som den skulle göra. Den diskussionen kan vi dock ta en annan gång.

Regeringen har satsat på jobbpolitiken av den enkla anledningen att vi inte kunde se på när så många stod utanför sysselsättningen och vi fick in så lite skattepengar, och naturligtvis också för att människor oftast inte mår bra av att gå arbetslösa. Vi satsar stort på att människor ska få hjälp och stöd med rehabilitering och också få hjälp av företagshälsovården samt genom aktiva insatser för att kanske inte ens behöva bli sjuk. Därför ska man bli aktivt omhändertagen och inte bortglömd. Risken är annars att ett år passerar och man blir uppsagd.

Dessa två saker har varit fundamentala för denna regering – att se till att få människor på fötter, få människor ut på arbetsmarknaden och därmed få in skattepengar. Vi har höjt bostadstillägget för ålderspensionärer. Vi har gjort en mängd saker för arbetsgivarna för att de ska kunna och vilja anställa även personer som varit sjuka.

Vi har en 13 dagar gammal reform som ger 435 000 personer som haft sjukersättning möjlighet att utifrån sin potential pröva om de kan studera för sitt eget välbefinnandes skull eller för att få en utbildning, pröva att jobba någon dag extra eller inte, eller åtminstone kunna jobba ideellt. Det är en 13 dagar gammal reform som tas emot med hyllningar ute i landet. Många skriver och tackar för den. Det är personer som tidigare varit utestängda och nu får chansen att pröva sina möjligheter och ändå ha en trygghet.

När det gäller bostadstillägget har regeringen skrivit att vi kommer att återkomma, och det kommer vi också att göra.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

12 § Svar på interpellation 2008/09:154 om risken för tortyr efter en avvisning

Anf. 65 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Veronica Palm har frågat mig hur jag avser att gå vidare med ett fall rörande en enskild person vars avvisning enligt beslut har verkställts till Marocko. Veronica Palm har vidare frågat mig hur jag avser att agera för att säkerställa att ingen människa utlämnas från Sverige till ett land där denna riskerar tortyr.

Det absoluta tortyrförbudet som finns i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och FN:s konvention mot tortyr har sin motsvarighet i regleringar i utlänningslagen. Av utlänningslagen framgår att Sverige aldrig får verkställa en avvisning eller utvisning till ett land om det finns skälig anledning att anta att en person skulle vara i fara att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Såväl Migrationsverket och migrationsdomstolarna som regeringen är bundna av detta absoluta förbud.

Frågan om det i det enskilda ärendet som Veronica Palm hänvisar till har funnits skälig anledning att anta att personen i fråga skulle vara i fara för att utsättas för tortyr har prövats i enlighet med svensk lag och internationella åtaganden av svenska instanser i två omgångar. Dessutom har Europadomstolen granskat ärendet och uttalat att hans klagomål varit uppenbart ogrundat. För att återge domstolen kom denna i sitt beslut fram till att han inte hade visat att det förelåg grundad anledning att tro att han skulle utsättas för en verklig risk att bli torterad. Verkställigheten av avvisningsbeslutet genomfördes först efter Europadomstolens avgörande.

Med anledning av påståenden från den aktuella personens ombud i Sverige om övergrepp i Marocko har regeringen redan informerat sig om hans situation via Sveriges ambassad i Rabat. Ambassaden har fått uppgift om att han sitter häktad och att han har ett ombud. Hans egna uppgifter om övergrepp har dock inte bekräftats. Jag avser inte för närvarande att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 66 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Den 4 augusti 2008 avvisades 29-årige Abdrazzak Jabri från Sverige. Utan konkreta anklagelser men med terroristkoppling som skäl frihetsberövades han.

De svenska utlänningsmyndigheterna förde honom till Casablanca där Jabri överlämnades till den marockanska säkerhetspolisen för att sedan bli förd till hemliga förhørsanläggningar som är kända för att använda tortyr som ett medel.

Statsrådet angav i augusti: Om trovärdiga uppgifter framkommer kommer vi att ta upp frågan med den marockanska regeringen.

Migrationsverket bad regeringen att på nytt pröva fallet. Anledningen till det var att man antog att det fanns risk för tortyr. Det här gör mig orolig. Migrationsöverdomstolen beslutade ändå att avvisa Abdrazzak Jabri. Regeringen beslutade om utlämning.

De bärande argumenten i statsrådets svar här i kammaren i dag är två: dels Europadomstolen, dels information från ambassaden i Rabat.

Europadomstolen gjorde ingen prövning av fallet. De valde att inte ta upp fallet till prövning eftersom den svenska regeringen hade gjort klart för Europadomstolen att man, den svenska regeringen, inte ansåg att det fanns risk för tortyr.

Att hävda att Europadomstolens icke-beslut där man förlitade sig på regeringens information skulle vara skälet till att det fanns information om att det inte förelåg risk för tortyr blir ett cirkelresonemang. Man hänvisar tillbaka till sig själv – till den som ansvaret faller på, statsrådet Tobias Billström.

Informationen från ambassaden i Rabat kommer från ett brev. En ambassadtjänsteman var av en annan anledning på det fängelse där Jabri vistades. Han frågade också om Jabri och fick då information om att denne inte utsattes för tortyr. Han såg Jabri som hade krum rygg. Det är den enda information man kan se från det här.

Jag vet inte vilka erfarenheter Tobias Billström har av fängelser i Marocko. Men jag känner att det här inte är den starkaste informationen att förlita sig på. Att det är ett fängelse där det systematiskt förekommer tortyr vet man. Att ta informationen om att just den fånge vi frågar om inte har utsatts för tortyr till intäkt för att avvisningen har varit riktig är, känner jag, ganska svagt.

I den ena vågskålen, i fördelen – att statsrådet inte skulle ha känt till detta – ligger information från fängelset som man själv lämnat och Europadomstolens icke-ställningstagande baserat på regeringens information. I den andra vågskålen ligger människorättsorganisationers erfarenheter – Human Rights Watch som ganska tydligt säger att Abdrazzak Jabris information är trovärdig och dessutom UD:s länderinformation som säger att Marocko är ett land där det systematiskt förekommer tortyr i fängelser, speciellt när det gäller människor som är terroristanklagade.

Mot bakgrund av detta vill jag hävda att statsrådet borde ha förstått att Abdrazzak Jabri utsattes för risker för tortyr. Jag vill hävda att statsrådet har underlåtit att beakta ett brott mot tortyrkonventionen.

Anf. 67 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig inledningsvis instämma i det som Veronica Palm här just har yttrat.

Det är förstås en allvarlig anklagelse att säga att ministern borde ha känt till att en person avvisas till tortyr – ett av de mest fruktansvärda brott man kan utsätta en annan människa för. Likväl är det påståendet, tycker jag, utifrån de uppgifter vi har tillgängliga ganska enkelt att bekräfta.

Det är inte första gången. Sådant här har hänt förut. Den 18 december 2001 avvisades de två egyptierna Ahmed Agiza och Mohammed Alzery från Sverige till tortyr i Egypten. Detta fördömdes, och Sverige fälldes i FN:s tortyrkommitté – för övrigt inte enda gången Sverige fällts i denna kommitté. Vi innehar något slags inofficiellt och icke smickrande rekord i antalet fällningar i FN:s tortyrkommitté.

Det var också ett tillfälle då många blev väldigt upprörda. Genom avslöjanden i medierna och många debatter här i riksdagens kammare klargjordes det med väldigt stor tydlighet att den form av diplomatiska garantier som man hade fått för att de här personerna inte skulle utsättas för kränkande behandling inte var tillförlitlig.

Det fick också en väldigt intressant följd. Nuvarande migrationsministern var själv riksdagsledamot då. Tobias Billström skrev en motion tillsammans med partiföreträdare där man fördömde just användandet av diplomatiska garantier. Man sade väldigt tydligt att det finns ett absolut förbud mot att återsända en person till länder där denne riskerar att utsättas för tortyr eller förnedrande och kränkande behandling. Den stora frågan är vad som har hänt sedan dess.

Har utnämmandet av Tobias Billström till minister gjort att han har förändrat sin position, eller vidhåller Tobias Billström detta absoluta förbud?

Ja, jag ser vad som står i svaret och hör vad migrationsministern säger här i kammaren. Det finns ett absolut förbud. Men frågan är väl lite grann vad ett absolut förbud är värt om man inte gör allt som står i ens makt för att utreda om en person faktiskt riskerar att utsättas för en sådan behandling som det här är fråga om. Om man förlitar sig på uppgifter som regimen själv ger och om man förlitar sig på enstaka betraktelser genom en fängelsekorridor – har man då tagit in all den information man kan ta in för att se till att en person inte riskerar att bli utsatt för någon form av kränkande behandling eller tortyr?

Det är inte heller det enda landet i världen. Förutom Egypten finns det en rad andra länder dit människor utvisas med risker för tortyr. Libyen är ett annat exempel. Det är viktigt, herr talman, att vi inte bara talar enskilda ärenden utan ser ett mönster, en systematik som tyvärr finns i det svenska hanterandet av en del ärenden förknippade med terrorism, påstådd terrorism, ska sägas.

Vi lever i denna sköna världsordning där bara anklagelsen om att någon har samröre med terrorister är tillräcklig i en del regimers ögon för att man ska vara dömd på förhand, för att man ska kunna avvisas, för att man ska kunna fängslas i Guantánamo eller en rad andra hemliga fångelser runt om i världen. Det är den här verkligheten som Sverige har att agera i. Det är i ljuset av den här verkligheten som migrationsministerns svar måste ses.

Den grundläggande fråga som vi behöver få besvarad i dag är: Är förbudet mot återsändande till tortyr absolut, och har Tobias Billström verkligen gjort vad man har kunnat för att utreda om det finns en sådan risk? Jag tycker att jag ser svaret på den frågan. Man har inte gjort vad man har kunnat. Man har underlåtit att ta in den information som faktiskt fanns tillgänglig. Det är allvarligt.

Anf. 68 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! När jag får läsa om att en person har utvisats från Sverige och sitter fängslad och eventuellt har utsatts för tortyr reagerar jag starkt, liksom många andra. Vi ställer oss frågan: Är Sverige skuld till det här? Borde man ha vetat om risken för den här personen? Är det sant att det förekommer tortyr? Ord står mot ord.

Svensk migrationspolitik och flyktingpolitik ska ju byggas på humana värden där asylrätten värnas. Den som behöver skydd från krig och förföljelse ska kunna finna en fristad i Sverige. Genèvekonventionens principer ska respekteras här liksom i hela EU. Samtidigt ska vi välkomna människor som söker sig till Sverige för att arbeta.

Det har hittills funnits en bred enighet om att den som inte har arbete här eller inte har flyktingstatus ska få nej till uppehållstillstånd. Så har terrorismen och hotet om terrorismen sedan många år tillbaka inneburit att vi i Sverige har en lag som säger att säkerhetspolisen i extrema fall får göra en bedömning och regeringen besluta och i undantagsfall avvisa människor, fast de inte har begått ett brott, därför att de kan utgöra en säkerhetsrisk. Där kan man naturligtvis diskutera hur problematiskt det är, men den här lagen har faktiskt funnits sedan 1991 och har använts mycket sparsamt. Under förra helårsperioden fattade regeringen inte ett enda beslut i ett sådant här säkerhetsärende.

Dessutom har Sverige, som ministern och debattörerna har påpekat, enligt den europeiska konventionen en övergripande princip om att inte visa ut människor till länder där de riskerar tortyr, förnedrande behandling eller dödsstraff. Det gäller alla människor, både dem som kan misstänkas för brott och naturligtvis dem som har begått brott. Det är en oerhörd viktig princip att inte utvisa människor om de riskerar tortyr, dödsstraff eller annan förnedrande behandling. Den principen ska stå över andra hänsyn. Har man anledning att misstänka att till exempel tortyr förekommer ska verkställighetshinder gälla. Och behöver man i stället kontrollera personer på andra sätt med förvar och husrannsakan får man göra det, men man får inte lämna ut personen.

Jag menar att det är viktigt att det måste stå utom tvivel att människor riskerar att bli utsatta för inhuman behandling.

I det här sammanhanget vill jag påpeka att inget tyder på att något har blivit sämre, förändrats eller blivit annorlunda när det gäller den här typen av avvisningar jämfört med den tidigare regeringen. Frågan har i just det här fallet prövats av vårt domstolsväsen och av Europadomstolen. Man kan diskutera kvaliteten i det, men det har prövats. Formellt är det svårt att säga att det har gått annat än rätt till.

Det är dags, menar jag, att ändå göra en ordentlig genomgång av hur svenska myndigheter skaffar sig information om riskerna för en person som avvisas och hur de skaffar sig information om följderna. Därför vill jag fråga migrationsministern om regeringen och dess myndigheter kan medverka till att vi får en tydligare genomgång av hur myndigheterna i dag rutinmässigt arbetar för att få information om risker vid utvisning till ett annat land. Jag skulle också vilja veta närmare, vilket jag tycker är väldigt viktigt, hur Sverige följer upp vad som har hänt, hur vi får information om vad som händer med de människor som avvisas mot sin vilja. Blir de utsatta för tortyr och omänsklig behandling fast vi har be-

dömt annorlunda? Vi måste vara öppna för förändringar om vi konstaterar att rutinerna är otillräckliga.

Egentligen är vi överens i principfrågan från alla politiska läger, men jag tror att det behövs en seriös diskussion om hur vi på bästa sätt kan se till att vi kan värna de antagna principerna i vardagliga rutiner.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 69 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det ärende som Veronica Palm hänvisar till i sin interpellation har genomgått två prövningar i det svenska asylsystemet i enlighet med den processordning som trädde i kraft med den nya utlänningslagen 2006.

Den första prövningen föranleddes av att personen i fråga sökte asyl i Sverige. Ärendet prövades av Migrationsverket, som avslog ansökan. Personen överklagade verkets beslut, och hans överklagan lämnades först till Migrationsöverdomstolen för yttrande till regeringen eftersom det var ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen. Migrationsöverdomstolen bedömde i sitt yttrande att han inte hade något skyddsbehov, och regeringen avslog hans överklagande av samma skäl. Därefter lämnade han in ett klagomål till Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna, och på begäran av Europadomstolen ställde Migrationsverket in verkställigheten av avvisningsbeslutet.

Europadomstolen ställde ett antal frågor till regeringen. Regeringen hämtade med anledning av dessa frågor in uppgifter från Säkerhetspolisen, och dessa uppgifter lämnade regeringen över till Migrationsverket.

Mot bakgrund av de uppgifter som regeringen hade lämnat till Migrationsverket ansåg verket att det hade kommit fram uppgifter som gjorde att verkställigheten inte kunde genomföras. Därför lämnade Migrationsverket enligt gällande processordning för säkerhetsärendet över ett ärende om verkställighetshinder till regeringen. Detta initierade den andra prövningen i svenska instanser.

I detta ärende, som avsåg verkställighetshinder, bedömde såväl Migrationsöverdomstolen som regeringen mot bakgrund av omständigheterna i ärendet att han inte löpte en sådan risk för tortyr att det förelåg verkställighetshinder enligt utlänningslagen. Regeringen baserade, precis enligt vad lagen föreskriver, sin bedömning på Migrationsöverdomstolens bedömning. Personen har via sitt ombud fått lägga fram sina argument inför såväl de inhemska instanserna som Europadomstolen.

Därefter svarade regeringen på Europadomstolens frågor, och Europadomstolen kom fram till att personens klagomål om risken för tortyr var uppenbart ogrundat.

Det här är naturligtvis viktigt att framhålla. Eftersom klaganden inte har visat att det förelåg en grundad anledning att anta att han skulle utsättas för verklig risk att bli torterad har domstolen avvisat hans klagomål som uppenbart ogrundat. Enligt domstolen fanns inte skäl för ett fortsatt verkställighetsstopp.

Jag skulle också i det här sammanhanget vilja ta upp en sak som Veronica Palm nämner, en rapport från Human Rights Watch som hon hänvisar till. Den är från 2004 och avser personer som häktades i samband med bombattentaten i Casablanca 2003. Sedan den rapporten offentliggjordes har mycket hänt i Marocko. En lag mot tortyr har antagits. Både fängslade personer och deras anhöriga kan anmäla tortyr eller misshandel

begångna av statstjänstemän. Marockanska myndigheter har under 2007 i större utsträckning än tidigare följt upp och utrett anmälningar om fysiska övergrepp och tortyr i enlighet med lagen om förbud mot tortyr. 17 sådana fall har utretts under förra året. I det fåtal fall där övergreppen har lett till döden har de skyldiga skilts från sina tjänster, och i andra fall har disciplinära åtgärder vidtagits. Det fängelse som det hänvisas till i rapporten från Human Rights Watch och som också Veronica Palm baserade sitt påstående på är inte fängelset där den här personen nu befinner sig i.

Kalle Larsson tar upp frågan om jämförelsen med det egyptiska ärendet. Då kan det vara viktigt att återvända till historien. Det finns en viktig skillnad mellan hur den dåvarande socialdemokratiska regeringen handlade det ärendet och hur den nuvarande regeringen har handlagt det här ärendet. Då hade vi en annan instans- och processordning. Nu har vi en rättssäker prövning med en migrationsöverdomstol som vid två tillfällen har bedömt att det inte fanns något verkställighetshinder. Detta är skillnaden, Kalle Larsson, mellan då och nu.

Anf. 70 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag vet precis lika lite som Tobias Billström vad som har skett. Jag vet inte om Abderazzak Jabri har utsatts för tortyr, och jag hoppas att han inte har gjort det, för det är en av de grymmaste behandlingar som en människa kan utsättas för.

Det som statsrådet baserar sin argumentation på är ett icke-beslut i Europadomstolen och fängelseinformation. Det som han väljer att inte förlita sig på är inte bara en Human Rights Watch-rapport utan också de företrädare för Human Rights Watch som kan landet och känner till utvecklingen och som hävdar att just i fallet Jabri verkar det troligt att han riskerar att utsättas för tortyr. UD:s egen länderrapport säger att det pågår systematiska övergrepp i fångelser i Marocko, särskilt mot människor som är terroristanklagade. Just därför vill jag fortsätta hävda att statsrådet borde ha förstått, och det är det som är grunden för min interpellation, att Jabri riskerar att utsättas för tortyr vid en avvisning till Marocko. Statsrådet underlåter att ta till sig information, och det är ett brott mot det totala tortyrförbudet, det totala tortyrförbudet som borde gälla i Marocko men som åtminstone måste gälla i Sverige i svenska beslut.

Jag vill ställa frågan till statsrådet Billström: Avser statsrådet att vidta några som helst åtgärder för att fortsätta bringa klarhet i de frågor som trots allt finns? Avser statsrådet att sända UD-personal till Marocko för att utreda omständigheterna? Har det begåtts tortyr eller har det inte? Avser statsrådet att sända UD-personal till Marocko för att klargöra om Jabri har utsatts för tortyr?

Jag vill också återkomma till att det här inte är en ny fråga. Sverige har dömts i FN:s tortyrkommitté, och det har vi diskuterat tidigare. Det är ingenting som någon av oss är stolt över. Och Billström har varit en av de starkaste förkämparna för att se till att stärka just den delen av de mänskliga rättigheterna, att fördöma att människor som avvisas från Sverige riskerar tortyr.

Även om det råder andra omständigheter, och jag ska ärligt säga att jag inte har några ambitioner att försvara avvisningen av de två egyptierna, måste jag ställa frågan till Tobias Billström: Kvarstår den kritik som

du hade vid den avvisningen? Kvarstår kritiken i den motion du skrev i Sveriges riksdag för fyra år sedan?

Avslutningsvis måste jag sälla mig till Ulf Nilssons frågor. Avser statsrådet att utforma ett regelverk som blir tydligare, som gör att vi har något att luta oss tillbaka mot och som gör att vi inte riskerar att hamna i den här situationen igen, vare sig det gäller den enskilda individen eller den kontinuerliga prövningen? Vart och ett av dessa fall handlar nämligen om människor som riskerar att utsättas för ett av de värsta brott som en människa kan utsättas för.

Anf. 71 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag tycker att det sista som Veronica Palm sade är värdefullt. Det finns ingen anledning att försvara hur den förra regeringen hanterade frågan om de avvisade egyptierna. Det är dessutom ett slags självkritik som jag tycker att vi måste kunna unna oss ibland. Vi måste kunna erkänna att vi har gjort fel eller åtminstone att vi kan ha gjort fel och att om vi har det ska det bli bättre. Det är lite grann det som jag saknar i den här debatten. Migrationsministern påstår så ihärdigt att det inte kan ha gjorts några fel, för numera har vi en rättssäker ordning. Men så enkelt kan det väl ändå inte vara.

Jag är företrädare för den nya rättssäkrare ordning vi har när det gäller utlänningsärenden. Den är betydligt bättre än vad den tidigare ordningen var. Jag har själv varit med och försvarat den och försökt att fortsätta utveckla modellen med domstolar som tar ställning i asylärenden. Men inget system är så bra att det inte kan begås fel. Och här är ju fel ödesdigra. Gör man fel och avvisar en person när han eller hon riskerar tortyr, dödsstraff, förnedrande behandling, ja, då har man gjort ett mycket allvarligt misstag. Det är därför som det är så viktigt att man inte gör den typen av avvisningar om det inte, för att använda Ulf Nilssons ord, är ställt utom allt tvivel att personen inte riskerar en sådan behandling.

Vad jag efterlyser från migrationsministerns sida är något slags självkritik eller åtminstone en antydning till att man inte alltid gör allting precis rätt. Jag ska lyssna på de kvarvarande anförandena, men jag har än så länge inte hört något sådant. Och jag tycker att det som Ulf Nilsson säger i övrigt är värdefullt.

Jag ställer två frågor: Är Sverige berett att se över hur man inhämtar information i den här typen av ärenden? Är Sverige och migrationsministern beredda att gå med på att försöka följa upp de ärenden som skulle kunna vara allvarliga ur den här aspekten? Dessa två frågor kanske vi till och med skulle kunna samlas kring här i kammaren.

Anf. 72 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Helt kort: Vi talar om väldigt viktiga frågor, och vi talar om ett ärende som i princip har hanterats efter samma principer som har gällt ganska länge i Sverige, förutom att vi sedan 2006 har en rättssäkrare ordning, som bland annat Kalle Larsson påpekade, när det gäller domstolsförfarande. Men när det gäller just försäkringar om avvisning och verkställighetshinder är det inga förändringar, och det är detta vi talar om.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Även om oppositionsrepresentanterna här hänvisar till mig positivt, vilket jag tackar för, kan jag inte kontra med riktigt lika positiva ord. Jag tycker nämligen att det är väl grovt att i en sådan här diskussion påstå, som Veronica Palm gjorde, att statsrådet glömmer bort det absoluta förbudet mot tortyr, som han faktiskt hänvisar mycket tydligt till i sitt svar. Jag är inte i någon form av tvivelsmål om att alla i den här salen är tortyrmotståndare i lika stor utsträckning.

Som sagt var: Samma regler som tidigare gäller. Ingenting har förändrats. Men det är viktigt – och det var det som min fråga till statsrådet gällde – att vi skaffar oss en klar och tydlig information om hur regering och myndigheter arbetar för att försäkra sig om att verkställighetshinder inte föreligger. Hur kan jag som politiker, som medborgare, som engagerad få reda på i efterhand att det faktiskt inte har blivit den negativa följd med omänskliga straff av någon som har utvisats mot sin vilja? Och vad behöver eventuellt göras för att ändra reglerna? Jag talar inte om någon jättestor utredning, men jag talar om ett seriöst arbete som jag hoppas att man kan sätta i gång så att vi helt enkelt får en klarhet i om det behövs en ordentlig förbättring av dessa rutiner för en mänskligare hantering av dessa svåra frågor.

Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Veronica Palm hävdade på nytt i sitt inlägg att Europadomstolen inte skulle ha granskat eller sakprövat det här fallet. Europadomstolen har, som alltid, gjort en förstahandsbedömning av de omständigheter som klaganden anfört. Domstolen har även beaktat det som Sverige som svarandestat har anfört i målet. Eftersom klaganden inte hade visat att det förelåg en grundad anledning att anta att han skulle utsättas för en verklig risk att bli torterad, har domstolen avvisat hans klagomål som uppenbart ogrundat. Enligt domstolen fanns det, som jag sade tidigare, inte skäl för fortsatt verkställighetsstopp.

Europadomstolens prövning ligger mycket nära en fullständig sakprövning. Därför är det missvisande att som Veronica Palm påstå att domstolen inte skulle ha granskat fallet. Domstolen har dessutom inför sin bedömning haft tillgång till alla de fakta som klaganden och regeringen har lagt fram för domstolen.

Apropå jämförelserna med Egypten måste jag återigen peka på den stora skillnaden i handläggningen av det ärendet och detta ärende. En mycket stor och avgörande skillnad – och här vänder jag mig specifikt till Kalle Larsson som tog upp det i sitt första anförande – är det faktum att vi inte har använt oss av diplomatiska garantier. Inga sådana har begärts eller inhämtats från marockanska myndigheter.

År 2006 fick Sverige, helt riktigt, en ny instans- och processordning för säkerhetsärenden som innehåller en tvåinstansprocess med domstolsinslag. Det aktuella ärendet har fått en rättssäker prövning i alla delar. Migrationsöverdomstolen har vid två tillfällen bedömt att det inte fanns verkställighetshinder.

Efter att regeringen gjort samma bedömning som Migrationsöverdomstolen vid dessa två tillfällen avvaktade Sverige Europadomstolens avgörande innan avvisningsbeslutet till slut verkställdes. Jag vågar hävda att detta är precis i enlighet med de intentioner, helt i linje med den lag-

stiftning som Sveriges riksdag har beslutat om för hanteringen av dessa ärenden.

Detta innebär inte att det inte finns saker och ting som kan bli bättre. Då talar jag i generell kontext och inte när det gäller detta fall. Jag vänder mig därmed också till Ulf Nilsson med tanke på de frågor han ställde tidigare om säkerhetspolisen. Vi ska fortsätta att vara uppmärksamma när yttranden inhämtas. Vi ska fortsatt vara noggranna i våra bedömningar. Det är viktigt för trovärdigheten i dessa ärenden. Det är också angeläget, som Ulf Nilsson antydde i sin fråga, att den tilläggsinformation som kan dyka upp i form av MR-rapporter, länderinformation och så vidare beaktas. Det är mitt uppdrag som statsråd att se till att bevakningen av utvecklingen av ärendena fortsätter. Det tänker jag också fortsätta med.

Det är avslutningsvis viktigt att peka på att detta fall har handlagts med utgångspunkt i de principer som kammaren har lagt fast. Jag anser att beslutet var rätt i alla delar, och jag har ingen anledning att tycka något annat efter denna interpellationsdebatt.

Anf. 74 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag ser fram emot den granskning av statsrådets handlande i ärendet som konstitutionsutskottet avser att göra. Jag önskar att jag också kunde se fram emot en UD-granskning av Jabris situation. Jag har ställt frågan till statsrådet om han avser att göra en sådan. Jag önskar att jag kunde se fram emot en sådan granskning. Det handlar både om den principiella handläggningen och om varje enskild människas rätt att inte riskera att utsättas för tortyr. Nog om detta.

Det råder inget tvivel om att alla här i kammaren är enade i det absoluta tortyrförbudet. Men just eftersom vi är överens om att det råder ett absolut tortyrförbud och att det förpliktar krävs det kanske att man gör lite mer. Jag skulle därför vilja ge statsrådet en del tips om hur man skulle kunna handha detta. Vi är överens om att vi ska ha ett regelverk, för det här är inga enkla frågor. Ibland faller det emellan, och det kan inte vara något man handhar från ena stunden till den andra. Vi måste därför ha ett system som tittar på hur vi inför en avvisning handhar yttranden, hur själva verkställigheten går till under en avvisning och vad som händer efter, alltså en uppföljning av avvisningar.

Ulf Nilsson var tydlig med det. Det är en av de frågor som jag har ställt till statsrådet tidigare. Vi har ett ansvar även efter att avvisning skett. Just med anledning av det önskar jag att statsrådet kunde säga till mig och kammaren i dag: Ja, vi låter UD titta på fallet och granska så att det inte är någon risk för att Jabri har utsatts för tortyr.

Anf. 75 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det har varit en intressant och tankeväckande debatt på alla sätt och vis. Det är bra att höra att vi i kammaren är helt eniga om att vi ska upprätthålla tortyrförbudet. En förutsättning för att detta ska fungera är naturligtvis att vi har en rättssäker ordning för att pröva dessa fall. En sådan har, enligt min mening, tillkommit genom inrättandet av den nya instans- och processordning som riksdagen fattade beslut om i bred enighet i denna kammare där migrationsdomstolarna konstruerades och där ordningen för hur man ska bedöma asylärenden och, i detta fall specifikt det interpellationen handlade om, säkerhetsärenden också lades fast.

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

Det är säkert en ordning som man kan förbättra ytterligare framöver. Dock ligger grundprinciperna för dessa frågor fast, det vill säga att det är otroligt angeläget att de instanser som gör dessa bedömningar ger möjlighet till en rättssäker prövning och möjlighet för den som står tilltalad att få lov att lägga fram sina sakskaäl med hjälp av sitt ombud – men att man också om man fattar beslut om att varken asyl eller uppehållstillstånd kan beviljas, i det här fallet på grund av den säkerhetsrisk som personen i fråga utgör, kan genomföra verkställigheten på ett klokt och genomtänkt sätt.

Enligt min bedömning har så skett i detta fall. När det gäller grunderna för beslutet ser de fortfarande likadana ut som när beslutet fattades. Jag har inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder för närvarande.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2008/09:201 om Sveriges inställning till Frontex kränkningar av asylrätten

Anf. 76 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig om jag i EU är beredd att verka för en rad åtgärder i fråga om Frontex och fonden för yttre gränser.

Jag vill först klargöra gränsdragningen mellan justitieministerns och mitt eget ansvarsområde. I EU-samarbetet kring rättsliga och inrikes frågor ansvarar justitieministern för polissamarbetet, och det är polisen som har det övergripande ansvaret för gränskontrollen avseende personer. Jag ansvarar för frågor som rör asyl och migration.

När det gäller Kalle Larssons frågor kan jag inledningsvis säga att det i den europeiska gränsfonden upptas som ett särskilt mål att genomföra en gemensam grundläggande kursplan för gränskontrolltjänstemännen i alla medlemsstater. I denna kursplan ingår avsnitt om mänskliga rättigheter varav asylrätten utgör en del. Mitt svar på Kalle Larssons första fråga blir därför att det redan pågår ett arbete med utbildning i bland annat asylrätt som delfinansieras av gränsfonden och att jag inte ser någon anledning till ytterligare initiativ på det området.

De insatser som Kalle Larsson tar upp i sin tredje fråga faller utanför de rättsliga ramarna för just gränsfonden. Men det finns andra möjligheter att stödja till exempel traumatiserade asylsökande; det kan ske genom bland annat medel från flyktingfonden. Flyktingfonden innehåller också medel för gemenskapsåtgärder i form av stöd till medlemsstater i nödsituationer som kräver omedelbara åtgärder.

Herr talman! I samband med att jag svarar på Kalle Larssons andra och åttonde delfråga om jag är beredd att verka för att Frontex övervakas av och samarbetar med internationella och nationella organisationer vill jag förtydliga följande. Frontex bedriver inte någon gränskontroll; det är medlemsstaternas nationella ansvar. Frontex uppgift är att samordna medlemsstaternas arbete på gränskontrollområdet. För att bidra till att de Frontexsamordnade operationerna genomförs på ett bra sätt har Frontex utvecklat ett samarbete med till exempel UNHCR och IOM. Dessa organisationer har sedan i sin tur möjlighet att delta i utbildning av gränskontrollanter och utveckling av Frontex arbetsmetoder.

I detta sammanhang kan jag också besvara Kalle Larssons femte och sjätte delfråga. Eftersom Frontex inte bedriver gränskontroll ser jag inget behov av eller möjlighet till ett särskilt regelverk eller mekanismer för att göra Frontex ansvarigt för eventuella brott mot asylrätten och mänskliga rättigheter. Naturligtvis gäller relevant nationell och internationell lagstiftning för alla som deltar i de gemensamma operationerna. Alla som deltar i Frontexsamordnade operationer ska respektera de mänskliga rättigheterna.

Denna självklarhet slås dessutom fast dels i gränskodexen dels i den så kallade Rabitförordningen – upprättandet av snabbinsatsteam för gränskontroll, Rapid Border Intervention Teams, som också reglerar de gemensamma operationerna. I Rabitförordningen anges vidare att förordningen inte påverkar rättigheterna för flyktingar och personer som ansöker om internationellt skydd, särskilt när det gäller principen om non-refoulement. Jag tycker att detta är tydligt nog.

Kalle Larssons fjärde fråga handlar om huruvida jag är beredd att verka för att Frontex ska följa EU:s lagstiftning och aldrig delta i operationer utanför EU:s gränser. Frontex och de medlemsstater som deltar i de gemensamma operationerna ska alltid följa gällande lagstiftning. Varken gränskodexen eller Frontexförordningen innebär att Frontex verksamhet måste begränsas till medlemsstaternas territorium. Tvärtom anger Frontexförordningen att byrån ska underlätta det operativa samarbetet mellan medlemsstaterna och tredje land.

I den sjunde frågan vill Kalle Larsson veta om jag är beredd att verka för åtgärder för att tillförsäkra att personer som kan vara i behov av skydd identifieras och får tillträde till en asylprocedur. Som Kalle Larsson och jag har diskuterat i tidigare debatter finns det vissa oklarheter kring hur havsrättens regler ska tolkas, främst i gränssnittet mellan de delar som rör sjöräddning och asylrätt i samband med de gemensamma operationerna till sjöss. Kommissionens arbete med att utarbeta riktlinjer på området pågår men har ännu inte slutförts. Jag tycker fortfarande att det är angeläget att detta reds ut. Min utgångspunkt är naturligtvis att alla gemensamma operationer ska genomföras med full respekt för mänskliga rättigheter och principen om non-refoulement.

Angående kontrollsystemet är det enligt Frontexförordningen Frontex styrelse som antar byråns arbetsprogram i enlighet med EU:s budgetförfarande. Det innebär att användningen av Frontex resurser kontrolleras av såväl kommissionen, rådet och Europaparlamentet som av den Europeiska revisionsrätten. Detta är den ordning som gäller för EU:s så kallade decentraliserade gemenskapsorgan, och jag ser ingen anledning att verka för någon avvikande ordning för just Frontex, vilket lämnar ett svar på Kalle Larssons nionde fråga.

Herr talman! Frontex styrelse antar varje år en allmän rapport, som offentliggörs bland annat på Frontex hemsida. Denna rapport beskriver den verksamhet som bedrivs med stöd av Frontex mandat, det vill säga själva gränskontrollverksamheten. Frontex har varken mandat eller möjlighet att rapportera om till exempel asylhantering, som ju faller inom den nationella kompetensen. Detta är lika naturligt som att Rikspolisstyrelsen som huvudansvarig gränskontrollmyndighet i Sverige inte rapporterar om Migrationsverkets asylhantering.

Därmed har jag lämnat svar på Kalle Larssons sista frågor.

Anf. 77 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Med anledning av det allra sist nämnda vill jag säga att Tobias Billström i bästa fall har försökt besvara mina *senaste* frågor. De *sista* återstår att besvara. Det kommer att dröja många interpellationsdebatter innan det är färdigutrett.

Låt mig börja i en annan ända.

Frontex är EU:s gränsövervakningsbyrå. De samordnar medlemsstaternas gränsövervakning, ser till att bidra med olika typer av insatser, olika typer av påstådd kunskap om migrationsströmmar och annat och bidrar direkt i samordningen av hur medlemsstaterna sköter sina gränskontroller.

I praktiken innebär detta att man ser till att försöka stoppa människor från att komma in på EU:s territorium. EU har en lite märklig uppfattning om vad asylrätten egentligen handlar om. EU uppfattar uppenbarligen asylrätten som något man har rätt till först när man har lyckats ta sig in på EU:s territorium, men också då bara om det sker när man råkar ha någon företrädare för UNHCR eller någon annan organisation i närheten.

Hur ska man annars förklara att tusentals människor skickas tillbaka till Afrikas kust utan att de över huvud taget får chansen att söka asyl? Det är vad som sker i dag. Många av de båtflyktingar som vi varje vecka får höra försöker korsa Medelhavet och försöker ta sig till Kanarieöarna är ju människor på flykt. De kan vara på flykt undan ekonomisk misär, och då är de inte flyktingar i ordets verkliga bemärkelse, brukar det påpekas. Men ganska många av dem har flytt från platser och regioner där man mycket väl kan ha skyddsskäl.

Frontex har tagit på sig uppgiften att se till att detta inte fortsätter. Frontex har uttryckligen tagit på sig uppgiften att försöka samordna gränskontrollerna bland annat med syfte att stoppa det man kallar illegal immigration.

Problemet för flyktingar i dag är att det inte finns någon legal väg in i EU för att söka asyl. Så länge det inte finns några tydliga och klara vägar för den som flyr från förtryckets Algeriet eller Marocko eller från krigets Senegal kommer människor att vara tvungna att söka sig till EU på påstått illegala vägar. Frontex är där just nu för att försöka förhindra detta.

Herr talman! Jag ska villigt erkänna att jag ställde många frågor – elva stycken, för att vara exakt. Jag hade något slags förhoppning om att om jag för en gångs skull ställde väldigt många frågor kanske migrationsministern åtminstone skulle försöka besvara någon av dem lite mer positivt än de andra. Det var en from förhoppning.

På elva ganska relevanta frågor om hur detta ska organiseras så att det finns garantier för de mänskliga rättigheterna och asylrätten får jag elva nekande svar. Ingenting behöver göras. Som det är är gott nog.

Som det är i dag hindras människor från att ta sig till EU för att söka asyl. Som det är i dag deltar Frontex i samordning av operationer där man stoppar människor och sänder dem tillbaka trots att de många gånger kan ha skäl som är tunga nog att prövas för asyl.

Jag hör vad migrationsministern säger: Det här är medlemsstaternas nationella ansvar.

Medlemsstaterna säger att det här är Frontexoperationer. Jag kan inte komma undan jämförelsen med när två personer skyller ett brott på varandra. Båda undkommer straffet trots att det är uppenbart att ett brott

har begåtts. Brottet är kränkningen av asylrätten. Någon måste ta ansvar. Vem tycker Tobias Billström att det är? Frontex, medlemsstaterna eller möjligen båda?

Prot. 2008/09:55
13 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 78 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är viktigt att värna asylrätten. Det är viktigt att det sker på alla nivåer, även i samband med gränskontroll och sjöräddning.

Som Kalle Larsson vet sedan tidigare interpellationsdebatter finns det vissa oklarheter när det gäller hur regelverken för internationell havsrätt, främst i de delar som rör sjöräddningen, ska tillämpas i samband med gränskontroll till sjöss.

Tjänstemän från Justitiedepartementet deltar i arbetet med att utarbeta riktlinjer för Frontexsamordnade operationer till sjöss. Lyssnar man på Kalle Larsson kan man få intrycket att det inte sker någonting. Det är inte sant. Dessa tjänstemän verkar för att oklarheterna ska redas ut och för att alla gemensamma operationer ska genomföras med full respekt för asylrätten.

Dessutom har vi genom de operativa planerna möjlighet att påverka genomförandet av de gemensamma operationer som vi själva deltar i.

Apropå en diskussion om cirkelresonemang som Kalle Larsson hade tidigare vill jag lyfta fram detta som en viktig poäng. Det är bara genom vårt aktiva deltagande i Frontex arbete som vi har möjlighet att påverka organisationens verksamhet.

I den europeiska pakten för invandring och asyl, antagen av Europeiska rådet, betonas att den nödvändiga förstärkningen av kontrollerna vid Europas gränser inte får hindra tillträde till skyddssystemen för personer som har rätt att omfattas av dem.

Kalle Larsson nämnde något som vi ofta återkommer till här i kammaren – det vill jag också göra – nämligen bristen på legala vägar för den som vill ta sig till Europa. Inom Europeiska unionen har vi sett en ökad migrationsinströmning sjövägen, framför allt till Medelhavsområdet men även till Kanarieöarna.

Enligt uppgift från EU:s södra medlemsstater är det endast ett fåtal av de migranter som anländer dit som ansöker om asyl. Kalle Larsson sade att rätt många av de här personerna är asylsökande. Det stämmer inte.

Spanska myndigheter och UNHCR frågar särskilt om detta. De får till svar att man inte är intresserad av detta. Den övervägande majoriteten har i stället sökt sig till EU för att kunna arbeta här.

De människor som söker internationellt skydd måste naturligtvis få sin sak prövad. Det tror jag att alla i denna kammare är helt överens om.

Jag tror dessutom att även om det kan finnas skiljaktiga meningar mellan mig och några av mina ministerkolleger i ministerrådet i Bryssel är vi i alla fall på denna punkt väldigt överens. Men detta är bara en liten del av hela problematiken. Jag anser därför att denna fråga måste ses i ett mycket bredare perspektiv som också inkluderar möjligheterna till laglig arbetskraftsinvandring, där dessutom den svenska regeringen på sistone har bidragit mycket verksamt till att försöka bygga nya och förbättrade system, och man kan kanske till och med framhålla den svenska modellen för arbetskraftsinvandring som ett pilotprojekt i detta avseende.

Min poäng är att utökade möjligheter till arbetskraftsinvandring erbjuder människor en laglig möjlighet att komma till Europa. Detta är

något som vi från svensk sida verkar för i arbetet inom EU. På detta vis kommer vi också att kunna hantera den stora majoriteten av de migrationsströmmar som vi ser vid den södra sjögränsen i Europa och också på annat håll och som i huvudsak består av arbetskraftsinvandrare. Men en liten del är asylsökande och ska då självklart få möjlighet att få sin sak prövad.

Anf. 79 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag är förstås inte oförberedd på diskussionen om att arbetskraftsinvandring ska lösa också detta. Det är den påstådda lösning som migrationsministern återkommer till. Vilken fråga man än ställer här i kammaren som rör asylrätten blir svaret så småningom: Bara vi fixar det där med arbetskraftsinvandringen ska det nog bli bra ska du se.

Vi kan till och med vara överens om att arbetskraftsinvandring är en viktig del av migrationspolitiken. Vi är oense mellan de politiska partierna om reglerna för hur en sådan arbetskraftsinvandring ska se ut men inte om behovet, vare sig Sveriges behov av att ta del av arbetskraft eller den enskildes rätt och möjlighet att söka om att komma till Sverige och EU för att få arbeta. Men det är inte det som diskussionen handlar om i dag.

Diskussionen i dag handlar om att människor som kan ha asylskäl hindras att söka asyl därför att Sverige medverkar till att bygga upp en gränsövervakningsbyrå som i praktiken hindrar människor från att ta sig in på EU:s territorium och som försöker stoppa människor när de försöker att ta sig över det som numera är Sveriges yttre gräns som går nere i Medelhavet och som går vid Kanarieöarna.

Migrationsministern säger att Frankrike och andra påstår att detta i huvudsak inte är några flyktingar utan ekonomiska migranter eller arbetskraftsinvandrare. Därom tvistar nog de lärde en del och även vi andra därför att det är långt ifrån hela sanningen. Det är nämligen väldigt komplicerat och svårt många gånger att få sin asylansökan behandlad.

Jag har själv besökt förvar på Kanarieöarna där människor hålls inspärrade därför att de har kommit till Kanarieöarna för att de söker en bättre framtid eller söker skydd undan förföljelse. Människor har vittnat för mig om hur stora svårigheter som de i praktiken har att få en asylansökan prövad. Det är mycket komplicerat. De avråds från att göra det.

En man som hade försökt söka asyl berättade för mig att han hade avråtts från att söka asyl med argumentet: Söker du asyl kommer du aldrig mer att få chansen att sätta din fot i EU.

Så länge detta förekommer – migrationsministern och jag är säkert överens om att det inte ska förekomma – kan vi inte bidra till att bygga dessa hinder för människor högre och högre. Det är faktiskt tyvärr vad Frontex i dag sysselsätter sig med med svenskt benäget bistånd.

Jag tror dessutom att bara det faktum att man har UNHCR, IOM och andra organisationer involverade i processen är långt ifrån tillräckligt. UNHCR saknar i dag resurser att övervaka alla de operationer som Frontex samordnar. I praktiken har UNHCR fått slå sig fram för att över huvud taget få en enda representant på Frontex kontor i Warszawa, att få tillträde till de dokument och till det arbete som Frontex utför. Det påstås vara så hemligt därför att man ska försöka stoppa den illegala invand-

ringen som i sin tur är ett resultat av just de murar som Frontex är en del av att bygga upp.

Herr talman! Man för en noggrann statistik i Frontex. Man kan berätta för oss att under en av sina operationer utanför Kanarieöarna 2007 stoppades 1 202 personer och fördes tillbaka till Afrika medan 833 personer greps och fördes bort från operationsområdet, som det heter. Men inte på ett enda ställe – jag har läst noggrant – förs det någon statistik över vilka som söker asyl och över vilka som kanske också beviljas asyl. Migrationsministern kan förstås säga att detta är nationernas eget ansvar. Men då är man tillbaka i den situation som jag ursprungligen kritiserade. Man skyller på varandra när brottet begås.

Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har nog inte lyssnat så särskilt noga på vad jag sade i mitt tidigare inlägg. Jag framhöll inte arbetskraftsinvandringen som den enda lösningen på alla problem när det gäller migration. Jag betonade tvärtom skillnaden mellan arbetskraftsinvandring och asyl. Men jag visade på det konkreta exemplet från de södra medlemsstaterna och sade att spanska myndigheter och UNHCR inte upplever att de människor som kommer söker asyl utan att de är intresserade av att vara arbetskraftsinvandrare. Det är därför som de har kommit.

Jag skulle också vilja veta varifrån Kalle Larsson hämtar sina uppgifter om att UNHCR skulle ha haft problem att bli representerad i Frontex styrelse. Sverige har mycket täta kontakter med UNHCR. Jag har själv mycket ofta dialoger med UNHCR:s högkommissarie António Guterres. Mitt intryck är tvärtom att han vid de tillfällen när han träffar ministrar i Bryssel eller när han pratar med oss, med Sverige som är UNHCR:s allra största bidragsgivare i världen, ofta framhåller det mycket goda samarbete som UNHCR har med Frontex. Jag tror därför att Kalle Larsson antingen skarvar eller baserar sin information på källor som kanske är lite *comme si comme ça*. Jag vet inte hur det är, men han har ett inlägg till för att redogöra för vad han har fått detta från.

Däremot är det sant att det finns andra saker som måste göras för att underlätta möjligheten för människor att söka asyl inom Europeiska unionen. Ett sätt är att verka för att fler EU-länder ska bli vidarebosättningsländer. Men för Sverige är det mycket angeläget att ett vidarebosättningsystem inom EU utvecklas. Nu vill ju Vänsterpartiet lämna Europeiska unionen, så det kanske inte är intressant att lyssna på vad jag har att säga i dessa frågor, men jag säger det i alla fall för protokollets skull.

Ett gemensamt asylsystem inom Europeiska unionen kan inte bestå endast av ett regelverk för dem som söker asyl i en medlemsstat, utan tvärtom bör detta vara en del av det men långt ifrån det enda svaret. Det kan vara värt att nämna i denna debatt som svar på frågan vilken roll som EU kan spela i ett globalt system för skydd av flyktingar.

För att nå en ökad strategisk effekt bör man dessutom samordna vidarebosättning på flera plan. Ekonomisk samordning är helt nödvändig. Det borde man kunna göra inom ramen för Europeiska flyktingfonden, ERF. I detta sammanhang bör man också utveckla ett operativt samarbete med

Prot. 2008/09:55
13 januari

Svar på
interpellationer

UNHCR, som vi betraktar som den viktigaste samarbetspartnern som EU kan söka globalt när det gäller dessa frågor.

Det finns alltså mycket stora strategiska vinster med att samordna vidarebosättningsinsatser, särskilt när det gäller att göra riktade insatser för att lösa upp den typen av flyktingsituationer som Kalle Larsson själv nämnde tidigare.

Jag tror därför att det finns väldigt mycket att göra, saker som inte nödvändigtvis är kopplade till denna debatt men som hänger samman med det stora och globala perspektivet när det gäller flyktingfrågor. I den delen är den svenska regeringen mycket aktiv och kommer också framgent att vara mycket aktiv.

Anf. 81 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag ska börja med att be kammaren och migrationsministern om ursäkt. Det är alldeles uppenbart att det enda svar som migrationsministern ger på alla frågor inte är arbetskraftsinvandring. Det är två svar, det är arbetskraftsinvandring och vidarebosättning.

Detta ger lite grann bilden av att människor som kommer till EU och till Sverige för egen maskin är människor som egentligen inte har asylskäl utan som egentligen vill arbeta. Bra eller dåligt, men det är det som de vill göra. Och de som har de verkliga flyktingskälen finns i UNHCR:s flyktingläger runt om i världen. Låt mig vara den första att synliggöra alla de människor som faktiskt lever i flyktingläger. Det är människor som har drabbats av svåra umbäranden. Det är många gånger människor som har flytt undan krig och väpnade konflikter och som det faktiskt finns ganska många av här i världen oavsett vad migrationsministern har för åsikter i den frågan.

Men det finns också många av dem som söker sig till Sverige och EU på egen hand som har fullgoda skyddsskäl. Det ser vi inte minst genom att Sverige trots allt beviljar en hel del uppehållstillstånd till människor som själva har sökt sig hit.

Den här verklighetsbilden, att de som tar sig hit själva egentligen är arbetskraftsinvandrare och inte har asylskäl och att det därför inte är något problem att bygga upp kontrollinstitutioner och höga murar runt Europa, för vi hjälper ändå flyktingar genom vidarebosättningen, är en verklighetsbild som jag inte ställer upp på. Jag tror till och med att det är ganska viktigt att den bilden inte får fotfäste, och det är därför jag ägnar lite extra tid i mitt sista inlägg åt detta. Vi behöver kunna inse att människor i dag förhindras att ta sig in i EU. Det saknas lagliga vägar in i EU för att söka asyl. Frontex, med ministerns försvar här i kammaren i dag och med Sveriges omfattande medverkan, är faktiskt skyldigt till att så sker.

Anf. 82 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! På nytt hävdar Kalle Larsson att jag bara föreslår ett sätt att lösa de här frågorna på. Den här gången var det vidarebosättningssystemet. Förra gången var det någonting annat han nämnde. Jag ska kanske lägga till ytterligare en sak för att runda av och verkligen visa det allvar som regeringen tillmäter de här frågorna.

Det finns en sak som är otroligt viktig: att se till att de asylsökningar som lämnas in här av människor, inte i flyktinglägret i UNHCR, utan här på plats i EU, bedöms likartat i samtliga medlemsstater, det vill säga att skapa ett gemensamt asylsystem inom Europeiska unionen. Det vill vi se till att göra för att värna möjligheten att söka asyl och se till att varje asylsökning prövas individuellt.

Vi ska i detta arbete också lägga tonvikt vid den faktiska möjligheten att söka asyl och se till att åtgärder för att bekämpa olaglig invandring och människosmuggling genomförs på ett sådant sätt att de inte undergräver denna möjlighet eller respekten för grundläggande mänskliga rättigheter i asylproceduren.

Som har sagts tidigare i regeringsförklaringar och i dokument som jag har talat om här i kammaren måste en utveckling mot stängda gränser och murar kring Europa undvikas.

Men, Kalle Larsson, du är inte förespråkare för detta gemensamma asylsystem. Inte heller är du förespråkare för att Sverige ska vara medlem i Europeiska unionen. Jag kan därför tycka att den här interpellationsdebatten, även om den har varit intressant, saknar en väldigt viktig dimension, nämligen din förklaring till hur du passar ihop Vänsterpartiets politik på den punkten med det här. Nu har du tyvärr inga fler inlägg kvar, men som du själv påpekar kommer det säkert fler tillfällen för dig att ge uttryck för de här åsikterna i kammaren. Jag ser mycket fram emot detta, inte minst på den väg som kommer att ta oss framåt mot Europaparlamentsvalet i juni, där vi säkert kommer att dryfta detta ofta, länge och mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM48 Global övervakning för miljö och säkerhet (GMES)

KOM(2008)748 till näringsutskottet

2008/09:FPM49 Europeiska energinät *KOM(2008)782* till näringsutskottet

2008/09:FPM50 Ändring av GSM-direktivet *KOM(2008)762* till trafikutskottet

2008/09:FPM51 Andra strategiska energiöversynen – tema försörjningstrygghet *KOM(2008)781* till näringsutskottet

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2008/09:94 Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Motioner
med anledning av prop. 2008/09:67 Civilrättsliga sanktioner på im-
materialrättens område – genomförande av direktiv 2004/48/EG
2008/09:N7 av Tomas Eneroth m.fl. (s)
2008/09:N8 av Siv Holma och Torbjörn Björlund (v)
2008/09:N9 av Kent Persson m.fl. (v)
2008/09:N10 av Lage Rahm m.fl. (mp)

EU-dokument
KOM(2008)725 Grönbok Den europeiska arbetskraften inom vården

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 december

2008/09:230 Minskade skatteintäkter för kommuner och landsting

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:231 Situationen för de kulturellt yrkesverksamma

av *Anne Ludvigsson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:232 Nyttillträdande akademikers arbetsmarknad

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:233 Aktiv jämställdhetspolitik

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

den 22 december

2008/09:234 Ekonomisk trygghet

av *Monica Green* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:235 Brott och straff

av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:236 Utanförskapet i miljöprogramsområdena

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:237 Regeringens utnämningsspolitik

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:238 Unga arbetslösa

av *Jennie Nilsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:239 Reviderat säkerhetsdirektiv för leksaker
av *Egon Frid* (v)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Prot. 2008/09:55
13 januari

den 8 januari

2008/09:240 Argentinas hantering av rättegångar mot diktaturens mordanklagade

av *Otto von Arnold* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:241 Länsstyrelsernas övertagande av djurskyddstillsynen

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:242 Ökade kostnader för polisen i Kronoberg vid EU-ordförandeskapet

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 12 januari

2008/09:243 Krav på åtgärder i kölvattnet av Lavaldomen

av *Sven-Erik Österberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:244 Skatten på syntetisk diesel

av *Hans Stenberg* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:245 Specialfastigheter

av *Hans Stenberg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Interpellationerna 2008/09:230–242 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari.

Interpellationerna 2008/09:243–245 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 januari.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framstälts

den 22 december

2008/09:443 Lärarutbildning för att tillgodose folkhögskolornas och studieförbundens behov

av *Louise Malmström* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:444 Stevia som alternativ till kemiska sötningsmedel

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:445 Ratificering av tilläggsprotokollet till ESK-rättigheterna
av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:446 Försvarsmaktens medverkan i ett civilt test- och övningscentrum i Arvidsjaur

av *Maria Stenberg* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:447 Kvartalsvis momsredovisning vid brutet räkenskapsår

av *Helena Leander* (mp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:448 Brandskyddsregler

av *Christer Nylander* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:449 Palliativ vård

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:450 Införande av ROT-avdrag för hyresrätter

av *Karin Åström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:451 Uttagsbeskattning av kooperativa vindkraftsföreningar

av *Lars Johansson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:452 Landstrategi för Turkiet

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:453 Varsel vid Plannja

av *Fredrik Lundh* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 23 december

2008/09:454 Situationen för parlamentsledamot i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 29 december

2008/09:455 Brittiskt initiativ mot bosättarprodukter

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 30 december

2008/09:456 Ekonomisk kompensation för försenad leverans av helikopter 14

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

den 5 januari

Prot. 2008/09:55
13 januari

2008/09:457 Avveckling av avvecklingslagen
av *Carl B Hamilton* (fp)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

den 8 januari

2008/09:458 Hatbrott som prioriterat område för rättsväsendet
av *Marianne Berg* (v)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2008/09:459 Birtukan Mideksa

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:460 EU och Afrikanska unionen

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:461 Europarådet

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:462 Gaza

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:463 Evakuering från Gaza

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:464 Bankers uppsägningar av lån

av *Hans Hoff* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:465 Förbud mot tidelag

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)

till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2008/09:466 Utvärdering av miljöbilsstimulanser

av *Helena Leander* (mp)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2008/09:467 Risk för uppsägningar och försenade utbetalningar på Försäkringskassan 2009

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2008/09:468 Fyrverkerier

av *Helene Petersson* i *Stockaryd* (s)

till försvarsminister *Sten Tolgfors* (m)

2008/09:469 Alkohol och olyckor i trafiken

av *Krister Örnfjäder* (s)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

den 9 januari

2008/09:470 Folkrätten och Israel–Palestina-konflikten

av *Bodil Ceballos* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:471 Utveckling av förnybar syntetisk diesel

av *Bertil Kjellberg* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Frågorna 2008/09:443–469 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari.

Frågorna 470 och 471 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 januari.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 december

2008/09:401 Timvis avläsning av elmätare

av *Hans Backman* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:402 Åtgärder för att säkra kompetensen inom småhusindustrin

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:403 Småhusindustrin

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:405 Svenskt stöd för stängning av Guantanamo-lägren

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:408 Ytterligare järnvägsinvesteringar

av *Johan Löfstrand* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:409 Undervisning i sex- och samlevnadsfrågor och HBT-frågor

av *Marianne Berg* (v)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:410 Sverige och EU:s turismprojekt

av *Luciano Astudillo* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:416 Värnande av löntagarnas rättigheter i Sverige och Europa

av *Sven-Erik Österberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:418 Översyn av rennäringslagen ur ett jämställdhetsperspektiv

av *Britta Rådström* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:424 Diskriminering av tjänstemän i lönehänseende på grund av ålder

av *Barbro Westerholm* (fp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:426 Regelförenkling för småföretag

av *Marie Engström* (v)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:431 Kommunsektorns ekonomi

av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

den 2 januari

2008/09:434 Sambandet mellan integrationsfrågor och konsumentfrågor

av *Eva Sonidsson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

den 5 januari

2008/09:446 Försvarsmaktens medverkan i ett civilt test- och övningscentrum i Arvidsjaur

av *Maria Stenberg* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:448 Brandskyddsregler

av *Christer Nylander* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 7 januari

2008/09:415 Statistik om kompletterande inkomstförsäkringar

av *Sven-Erik Österberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:422 IT-intresset hos svenska ungdomar

av *Désirée Liljevall* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:442 Bristande rättssäkerhet för kvinnor i asylprocessen

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

den 8 januari

2008/09:425 Avstående från renovering och sänkt bostadsbidrag

av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

den 9 januari

2008/09:406 Handlingsplan 1325

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2008/09:419 Barentssamarbetet och märkesåret

av *Britta Rådström* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:438 Situationen för azerisk journalist i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (v)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

den 12 januari

2008/09:414 Åtgärder för att stimulera trä- och byggnadsbranschen

av *Sven-Erik Österberg* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2008/09:441 Mål för Presstödsnämnden för budgetåret 2009

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

den 13 januari

2008/09:407 EU:s mineralstrategi

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Cecilia Malmström* (fp)

2008/09:436 Energieffektiviseringsutredningen

av *Michael Hagberg* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2008/09:440 Sveriges utsläppsminskningar och dess andel av åtaganden i andra länder

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2008/09:444 Stevia som alternativ till kemiska sötningsmedel

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2008/09:445 Ratificering av tilläggsprotokollet till ESK-rättigheterna

av *Bodil Ceballos* (mp)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:452 Landstrategi för Turkiet

av *Jacob Johnson* (v)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2008/09:453 Varsel vid Plannja

av *Fredrik Lundh* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2008/09:454 Situationen för parlamentsledamot i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:455 Brittiskt initiativ mot bosättningsprodukter

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:456 Ekonomisk kompensation för försenad leverans av helikopter 14

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

Prot. 2008/09:55

13 januari

Svar inkomna under tiden den 22 december 2008–5 januari 2009 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari.

Svar inkomna under tiden den 7–13 januari redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 januari.

19 § Kammaren åtskildes kl. 19.43.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 15.57 och av förste vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

MONICA HALL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden	1
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	2
5 § Svar på interpellation 2008/09:189 om skärpt tillsyn av förskoleföretagen	2
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	2
Anf. 2 VERONICA PALM (s).....	3
Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	4
Anf. 4 VERONICA PALM (s).....	5
Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	6
Anf. 6 VERONICA PALM (s).....	7
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	7
6 § Svar på interpellation 2008/09:177 om erkännande av folkorden i Turkiet	8
Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	8
Anf. 9 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	8
Anf. 10 HANS WALLMARK (m).....	9
Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	10
Anf. 12 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	11
Anf. 13 HANS WALLMARK (m).....	11
Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (c)	12
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	13
Anf. 16 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	14
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c)	14
Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	15
7 § Svar på interpellation 2008/09:205 om nedrustning och icke-spridning.....	15
Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	15
Anf. 20 URBAN AHLIN (s).....	17
Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	18
Anf. 22 URBAN AHLIN (s).....	19
Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	20
Anf. 24 URBAN AHLIN (s).....	21
Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	22
8 § Svar på interpellation 2008/09:188 om pensionärernas ekonomiska situation	22
Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	22
Anf. 27 VERONICA PALM (s).....	23
Anf. 28 TOBIAS KRANTZ (fp).....	24
Anf. 29 LENNART HEDQUIST (m)	25
Anf. 30 PETER HULTQVIST (s).....	26
Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	27

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp)	28
Anf. 33 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	29
Anf. 34 VERONICA PALM (s).....	30
Anf. 35 TOBIAS KRANTZ (fp)	31
Anf. 36 LENNART HEDQUIST (m).....	32
Anf. 37 PETER HULTQVIST (s).....	32
Anf. 38 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	33
Anf. 39 GUNNAR ANDRÉN (fp)	33
Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v)	34
Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
Anf. 42 VERONICA PALM (s).....	35
Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
9 § Svar på interpellation 2008/09:190 om penningpolitiken och politiskt anställdas bloggar	36
Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
Anf. 45 PETER HULTQVIST (s).....	37
Anf. 46 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	38
Anf. 47 PETER HULTQVIST (s).....	38
Anf. 48 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	39
Anf. 49 PETER HULTQVIST (s).....	39
Anf. 50 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	40
Ajournering.....	40
Återupptagna förhandlingar	40
10 § Svar på interpellation 2008/09:217 om sjuklönen och små företag	40
Anf. 51 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	40
Anf. 52 MARIE ENGSTRÖM (v)	41
Anf. 53 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	41
Anf. 54 MARIE ENGSTRÖM (v)	42
Anf. 55 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	43
Anf. 56 MARIE ENGSTRÖM (v)	44
Anf. 57 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	44
11 § Svar på interpellation 2008/09:225 om ekonomin för förtidspensionärer.....	45
Anf. 58 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	45
Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s)	46

Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	47
Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (s).....	48
Anf. 62 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	48
Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (s).....	49
Anf. 64 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	50
12 § Svar på interpellation 2008/09:154 om risken för tortyr efter en avvisning.....	51
Anf. 65 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	51
Anf. 66 VERONICA PALM (s).....	51
Anf. 67 KALLE LARSSON (v).....	52
Anf. 68 ULF NILSSON (fp)	54
Anf. 69 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	55
Anf. 70 VERONICA PALM (s).....	56
Anf. 71 KALLE LARSSON (v).....	57
Anf. 72 ULF NILSSON (fp)	57
Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	58
Anf. 74 VERONICA PALM (s).....	59
Anf. 75 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	59
13 § Svar på interpellation 2008/09:201 om Sveriges inställning till Frontex kränkningar av asylrätten.....	60
Anf. 76 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	60
Anf. 77 KALLE LARSSON (v).....	62
Anf. 78 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	63
Anf. 79 KALLE LARSSON (v).....	64
Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	65
Anf. 81 KALLE LARSSON (v).....	66
Anf. 82 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	66
14 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	67
15 § Bordläggning.....	67
16 § Anmälan om interpellationer	68
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	69
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	72
19 § Kamraren åtskildes kl. 19.43.	75

